

गौरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चौमाला ७ नं. प्रदेश, नेपाल

कृतज्ञता/आभार / सन्देश

नेपालको संविधानले पढ्नु गरेको अधिकार प्रयोग गरि गठन भएका स्थानिय निकाय र स्थानिय सरकारले जन आकाक्षा अनुरूप जनतालाई अनुभूती हुने गरि नगरको सेवा प्रवाह र विकास गर्नु पर्ने ठुलो जिम्मेवारी जन प्रतिनिधीहरुमा रहेकोछ । सेवा प्रवाह र विकास निर्माणमा सबैको पहुँच र सहभागिता शुनिश्चित गर्न स्थानीय सरकारले योजना बद्ध तरिकाले कार्य गर्नु पर्ने आजको आवश्यकता हो । संघीय शासन व्यवस्थाको रुपमा स्थानीय तह, प्रदेश र संघ माभक्त समन्वय, सहकार्य र सह अस्थित्वको सिद्धान्तका आधारमा शासन संचालनको अपेक्षा गरिए जस्तै स्थानीयस्तरमा पनि राजनीतिक दल, विषयगत निकाय, समुदायमा आधारित संस्था, स्थानीय समुदाय, निजी क्षेत्र र विकास साभेदार तथा गैर सरकारी संस्थासँगको निकटतम सहकार्य र समन्वयबाट अपेक्षित परिवर्तन सुनिश्चित हुने विश्वास गर्न सकिन्छ । स्थानीय सरकार संचालनको बलियो आधार तयार गरी सेवा प्रवाह र विकास निर्माण प्रभावकारी गराउन नगरपालिकाको समग्र विकास निर्माणका योजनाहरुका विवरण तयार गर्नु अत्यन्त महत्वपूर्ण कार्य हो । यहि कुरालाई संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले नीतिगत निर्णय र मार्गदर्शनका आधारमा सचेत समेत गराएको छ । नगरपालिका विकासको विद्यमान स्थितिको विश्लेषण गरी नगरविकासको प्रयासलाई दिशानिर्देश गर्न एकीकृत, आवधिक तथा वार्षिक नगर विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा नगर विकासका प्रयासहरुको प्रतिफलहरुको लेखाजोखा गर्न यस नगरको प्रथम नगर आवधिक विकास योजना निर्माण गर्नु जरुरी रहेको छ ।

नगरपालिकाको समग्र नेतृत्व, विषयगत कार्यलय तथा नगरको विकास कार्यमा अगाडी बढेका समग्र सरोकारवालाको सहयोग तथा सहकार्य र समाज विकासमा गतिशिलता (DIDS) धनगढी, कैलालीको परामर्श सहयोगमा **“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहस्य, जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर”** भन्ने दीर्घकालीन सोच सहित निर्माण भएको गौरीगंगा नगरपालिकाको प्रथम नगर आवधिक विकास योजना (Municipality Periodic Development Plan) तयार गरिएको छ । यस आवधिक योजनाले यस क्षेत्रको सेवा प्रवाह, विकास निर्माण, नीति निर्माण, आन्तरिक आय वृद्धि तथा विकास प्रकृत्यालाई मार्गदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त, नगरको समग्र विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साभेदारका लागि पनि यस योजना महत्वपूर्ण र सहयोगी हुनेछ । यस नगरपालिकाको विकास र समृद्धिको सपना सबैको एकता, साभा प्रयास र प्रतिबद्धता बाट प्राप्त हुने कुराको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, नगर आवधिक योजना तयारीको कार्यमा सहयोग र परामर्श प्रदान गर्ने नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरु, राजनीतिक दल, कर्मचारी र प्राविधिक सहयोग गर्ने समाज विकासमा गतिशिलता धनगढी, कैलालीको प्राविधिक सहयोगकर्ता सहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । धन्यवाद !

.....
भिम बहादुर देउवा

नगर प्रमुख

गौरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चौमाला ७ नं. प्रदेश, नेपाल

कृतज्ञता/सन्देश

सर्व प्रथम नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजना निर्माण भईरहेको सन्दर्भमा अत्यन्तै खुसी लागेकोछ । नगरपालिकाको आफ्नै पहल र परामर्शदाता संस्थाको सहयोगमा तयार भएको यस नगरको प्रथम आवधिक विकास योजनाले यस नगरपालिकाको समग्र आर्थिक विकासमा ठुलो सहयोग पुऱ्याउने आशा लिएकोछु । को नगर विकासको लिखित दस्तावेज नगर विकासका लागि कोसे ढुङगा (Mile Stone) हुने विश्वास एवं आशा रहेकोछ । यसका निम्ति गर्नु भएको पहल प्रति सराहना गर्दै सो योजना तर्जुमा गर्ने कार्य प्रदान गर्नु भएकोमा सर्वप्रथम नगरपालिकालाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं । यस योजना तर्जुमाको सन्दर्भमा नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनैतिक दल, परामर्शदाता संस्थाका विज्ञहरु तथा सरोकारवाला सबै प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछौं ।

नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमाको क्रममा सुरुवात देखि नै आफ्ना सल्लाह तथा सुझावहरु दिदै यसलाई अन्तिम स्वरुप प्रदान गर्न सहयोग गरिदिनुहुने विषयगत समिति, जन प्रतिनिधी, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु, निर्देशक समिति सम्पूर्ण पदाधिकारहरुप्रति पनि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं । यसैगरी वडा तथा सामुदायिक भेलाहरुमा उपस्थित भएर आफ्ना वस्ती, समुदायका समस्याहरु अगाडि राखी सहयोग गरिदिनुहुने सम्पूर्ण वडावासी तथा समुदायप्रति कार्यदल हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

योजना तर्जुमाको क्रममा भएका विभिन्न चरणका छलफलहरुमा सहभागि हुने विषयगत समितिका पदाधिकारीहरु तथा अन्य आमन्त्रित व्यक्तिहरुबाट भएको सहभागिता तथा योगदानप्रति पनि हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं ।

अन्तमा, यस आवधिक योजना तर्जुमाको सिलसिलामा आवश्यक तथ्याङ्क तथा सूचना प्रदान गरी सहयोग गरिदिनुहुने नगरपालिकासँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विषयगत कार्यालयहरु तथा विभिन्न संघ संस्थाका कर्मचारी र परामर्श दाता संस्था लगायतका सम्पूर्ण महानुभावहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

धन्यवाद !

अञ्चला चौधरी

उप प्रमुख

गौरीगंगा नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चौमाला ७ नं. प्रदेश, नेपाल

कृतज्ञता/सन्देश

नवगठित नगरपालिका जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारका रूपमा स्थानीय शासन संचालन र व्यवस्थापनका लागि नयाँ अनुभवका साथ अगाडी बढिरहेका छ। विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका अतिरिक्त साधन र स्रोतको सीमा भित्र रहेर शासन संचालन र व्यवस्थापन चुनौतिपूर्ण कार्यका रूपमा देखिएको छ। जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई संघीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी नगरपालिकामा रहेको छ। स्थानीय तहमा अन्तरनिहित अधिकार तथा अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषयलाई विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाले रेखांकन गरेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले निर्दिष्ट गरेको अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषय प्रष्ट पाउँ गाउँ तथा नगरका आवधिक विकास योजना तयार गरि अगाडी बढ्नु पर्ने कुरालाई महत्वपूर्ण रूपमा उठान गरेको छ।

“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहस्य, जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दीगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर” भन्ने दीर्घकालीन सोच सहित निर्माण भएको गौरीगंगा नगरपालिकाको प्रथम नगर आवधिक विकास योजना (**Municipality Periodic Development Plan**) ले नगरको चौतर्फी विकासमा योगदान गर्नेछ। साथै विकास निर्माणका लागि समन्वय र सहकार्य गर्ने निकाय तथा विकास साभेदार गैसस, निजी क्षेत्रलाई समेत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरेकोछु। समय, स्रोत र साधनको सिमितता बावजुद सरोकारवालासँगको छलफल र द्वितीय तथ्यांकको उपयोग गरी तयार गरीएको यस नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना तयारीको पहिलो प्रयास सफल भएकोमा खूशी व्यक्त गर्न चाहन्छु। पहिलो प्रयास भएका कारणले यसमा हुन सक्ने कमी कमजोरीहरूलाई क्रमशः सुधार र अद्यावधिक गर्दै लगिने छ।

नगरपालिकाको प्रथम आवधिक विकास योजना नर्माणको कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने नगर प्रमुख तथा उप प्रमुख, वडा अध्यक्ष, सबै निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र सबै सरोकारवाला तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने समाज विकासमा गतिशिलता धनगढी, कैलालीको प्राविधिक सहयोगकर्ता सबैलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। आगामी दिनमा सबैको साथ र सहयोगले नगरपालिकाको शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन प्रकृया सहज र उत्साहप्रद हुनेछ भन्ने अपेक्षा राखेको छु।

धन्यवाद !

.....

बिर बहादुर शाही
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहर,
जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर ”

नगर आवधिक विकास योजना

(२०७४/७५ - २०७८/७९)

गौरीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चौमाला
७ नं. प्रदेश, नेपाल
२०७५

“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहर,
जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर ”

नगर आवधिक विकास योजना

(२०७५/७६ - २०७९/८०)

गौरीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, चौमाला
७ नं. प्रदेश, नेपाल
२०७५

संक्षिप्त शब्दहरु

संक्षिप्त शब्द	पुर्ण रुप
न.पा.	नगरपालिका
गौ.न.पा.	गौरीगंगा नगरपालिका
वि.स.	विक्रम संम्बत
कि.मि.	किलो मिटर
अगैसस	अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था
आ.वी.	आधारभुत विद्यालय
मा.वी.	माध्यामिक विद्यालय
व कि.मी.	वर्ग किलो मिटर
हे.	हेक्टर
आ.व.	आर्थिक वर्ष
मे.ट.	मेट्रिक टन
सा.व.	सामुदायिक वन
नआवियो	नगर आवधिक विकास योजना
न.उ.वा.सं.	नगर उद्योग वाणिज्य संघ
उ.स्वा.चौ.	उपस्वास्थ्य चौकी
इ.व.का.	इलाका वन कार्यालय
कृ.उ.सं.के.	कृषि उपज संकलन केन्द्र
कृ.वि.बैक	कृषि विकास बैङ्क
के.त.वि.	केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
गा.वि.स.	गाविस गाउँ विकास समिति
गै.स.स.	गैसस गैर सरकारी संस्था
घ.सा.उ.का.	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय
जि.कृ.वि.का.	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
जि.प.से.का.	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
जि.म.बा.का.	जिल्ला महिला तथा बालबालिका कार्यालय
जि.व.का.	जिल्ला वन कार्यालय
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
जि.स्वा.का.	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,
जि.शि.का.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
भो.पु.	भोलुङ्गे पुल
म.स्वा.स्व.से.	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका
मि.	मिटर
मि.मी.	मिली मिटर
सि.वि.ओ.	समुदायमा आधारित संस्था
वि.व्य.स.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति

खण्ड १ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा बसोबासको थालनी भए देखी नै विकास क्रमको शुरुवात भएको पाईएता पनि योजनाबद्ध विकासको थालनी वि.सं.२०१३ सालमा प्रथम पञ्चवर्षीय योजनाबाट भएको थियो । स्थानीय स्तरमा हालसम्मका विकास प्रयासहरूमा कुनै निर्दिष्ट मार्ग दर्शन विना योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने परिपाटी रही आएको देखिन्छ । यसबाट के कति ठोस उपलब्धि हासिल भयो भन्ने कुराको बस्तुगत मूल्याङ्कन गर्न कठिनाइ हुनाका साथै स्रोत उपयोगको वास्तविक स्थिति स्पष्ट हुन सकेको थिएन । केन्द्र एवं प्रदेश स्तरबाट भएका प्रयासहरूबाट मात्र स्थानीय विकासको प्रयास पर्याप्त हुँदो रहेनछ, भन्ने यथार्थ पनि हाम्रो सामु क्रमशः स्पष्ट हुँदै आएको छ ।

विगतमा नगरपालिकाहरूको आवधिक योजनाको तर्जुमा कार्य मुख्यतया शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको पहलमा भई रहेकोमा पछिल्ला समयमा विभिन्न संघ संस्था तथा हाल आएर संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र स्थानिय निकायले पनि यो योजना तर्जुमामा सहयोग उपलब्ध गराएको छ । आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा विभिन्न नमुनाहरूका विकास भएका छन्, जस अन्तर्गत शुरुका आवधिक योजना (विरेन्द्रनगर तथा लेखनाथ नगरपालिका) केन्द्रीय प्रयासबाट शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको प्रत्यक्ष संलग्नतामा भएको थियो । सो पश्चातका आवधिक योजना (विरगंज, विराटनगर, कीर्तिपुर, ललितपुर, धनगढी आदि) केन्द्रबाट छानिएका परामर्शदाताहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा तयार भएका छन् भने पछिल्लो समयमा तर्जुमा भएका आवधिक योजना सहभागितामूलक योजना तर्जुमाको मूलमन्त्रलाई स्वीकार्दै नगरपालिकाहरूकै नेतृत्वमा तयार भएका छन्। जस अनुसार योजना तर्जुमाका सबै तहमा स्थानीय सरोकारवालाहरूको वृहद् सहभागिता गराउँदै नगरपालिका आफैले छनौट गरेका परामर्शदाता विज्ञहरूको प्राविधिक सहजीकरणमा योजना तर्जुमा गरिएका छन् र गौरीगंगा नगरपालिका प्रथम नगर आवधिक विकास योजना यसै विधि अनुरूप तयार भएको छ ।

वर्तमान संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप गठन भएका स्थानीय तहका सरकारको रूपमा रहेको नगरपालिकाहरूले सेवा प्रवाह र विकासको प्रतिफल जनताको घरदैलोमा पुर्याउन अग्रसर रहेका छन् । स्वायत्त शासन तथा विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा स्थानीय शासनमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व कायम गर्ने तर्फ मुलुक अग्रसर भएको छ । यस सन्दर्भमा स्थानीय विकास लगायत शासन प्रक्रियामा नागरिकको सहभागिता सुनिश्चित गरी नागरिकका आकांक्षा पूरा गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहसंग रहेको छ । जसका लागि स्थानीय जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई स्थानीय तहको सुदृढीकरण गर्न नीतिगत तथा व्यवहारिक अभ्यासहरू अगाडी बढि रहेका छन् । नव निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको सक्षम नेतृत्वले यस खालको अभिभारा पूरा गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

गतिशिल विकास प्रकृत्यालाई अनुशासित बनाई सुशासन र समृद्धिका लागि अर्थपूर्ण पहल हुनु जरुरी देखिन्छ । नव गठित स्थानीय सरकारले तोकिएको जिम्मेवारी वहन गर्दै जनआकांक्षालाई सम्बोधन गरी समग्र विकास प्रकृत्यामा आशातित गति प्रदान गर्न आवश्यक छ । स्थानीय सरकारको दायित्वको रुपमा रहेको योजनावद्ध विकास प्रकृत्या यथोचित गति दिँदै सेवा प्रवाहलाई चुस्त बनाउन आवश्यक सूचना संकलन गरी नगरको समग्र विकासको तयारी अति आवश्यक रहेको छ । यस कार्यका लागि संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले नगर क्षेत्रको समग्र विकासका योजनाहरु भल्किने नगर आवधिक विकास योजना तयारी गर्ने कुरालाई प्राथमिकता दिन सचेत समेत तुल्याएको छ ।

नेपालमा संविधान सभाको निर्वाचन, संविधानको निर्माण, स्थानिय निर्वाचन र स्थानिय सरकारको गठन पश्चात स्थानिय निकायहरु आफ्नो क्षेत्रको विकासका लागि तिव्र गतिमा अगाडी बढिरहेका छन्। यसै सन्धर्बमा नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) अनुसार बनेको स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले प्रत्येक स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रको विकासका लागि अनिवार्य रुपमा आवधिक योजना बनाई अगाडी बढ्नु पर्ने स्पष्ट कानुनी व्यवस्था तथा स्थानिय निकायहरुले पनि आफ्ना निति तथा कार्यक्रमहरुका आवधिक योजनालाई प्रमुख प्राथमिकता दिई अगाडी बढिरहेका छन्। नगरपालिकाको नेतृत्वमा यसरी तयार हुने नगरको आवधिक विकास योजना स्थानीय तहको स्थानीय तहमा तर्जुमा हुने योजनाका लागि विकासको मुख्य आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण हुनेछ । उपलब्ध कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका साथसाथै सरोकारवालासँगको परामर्श र विगतका सफल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको नगरपालिकाको आवधिक योजनाले सेवा प्रवाह, आन्तरिक आय वृद्धि तथा योजनावद्ध विकासमा टेवा पुर्‍याउने छ ।

वर्तमान संवैधानिक व्यवस्था अनुसार आफ्नो स्थानिय निकायको दीर्घो विकासका लागि २०/२५ वर्षको दीर्घकालीन सोच राखी कम्तीमा ५/७ वर्षको अल्पकालीन आवधिक योजना तयार पार्नुपर्दछ । संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्दिष्ट गरेको प्रक्रिया अनुसार नगरपालिकामा हुन सक्ने आर्थिक विकास, शहरीकरण प्रक्रिया लगायतका विभिन्न क्षेत्रगत पक्षहरुको व्यवस्थित विकास गर्न नगरमा उपलब्ध सिमित आर्थिक, सामाजिक तथा मानवीय स्रोत तथा साधनहरुको प्रभावकारी ढंगले उपयोग गर्दै सक्षम स्थानीय निकाय तथा विकसित संस्थागत तथा कानुनी प्रकृत्याद्वारा प्रभावकारी शहरी व्यवस्थापनलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य परिपूर्ति गर्न नगरको सम्पूर्ण पक्षलाई समेट्ने गरी दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

लामो अवधिसम्म स्थानीय निकायहरुको अग्रसरतामा दीर्घकालीन सोच बनाएर योजनावद्ध विकासको अभ्यास गर्ने परिपाटीले मूर्त रुप लिन सकेको देखिँदैन । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६ र हाल स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ लागुभएपछि स्थानीय निकायहरुमा विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यको उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने दायित्व सिर्जना भएको छ ।

उक्त ऐन र नियमावली अनुसार प्रत्येक स्थानिय निकायले आफ्नो निकायको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट थालनी गरिएको न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा पनि आवधिक योजना तर्जुमा गरी वार्षिक योजना तयार गरिएको कार्यलाई कार्य सम्पादनको सूचकको रूपमा राखिएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐनले हरेक स्थानिय निकायले आफ्नो आवधिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरिएकोछ साथै संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय निकायहरूको आवधिक एवं वार्षिक योजना निर्माण गर्न निर्देशिका (Guideline) समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । आवधिक योजनाले नगर भित्र गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूमा आपसी अन्तरसम्बन्ध कायम गरी पारदर्शी र जवाफदेही तवरबाट विभिन्न विकास साभेदार निकायहरू समेतको समन्वय र सहयोगमा कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याई स्थानीय नागरिकका मागहरूलाई प्रभावकारी र योजनावद्धरूपमा सम्बोधन गर्ने परिपाटीको विकासमा सहयोग पुग्नेछ ।

नगरको आवश्यकता, अवसर र सम्भावना तथा समष्टिगत आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वातावरण, जोखिम, वित्तीय तथा संस्थागत विश्लेषणका आधारमा तयार पारिएको यस आवधिक योजनाले स्थानीय विकासमा निर्दिष्ट दिशा प्रदान गर्ने विश्वास लिइएको छ । साथै राष्ट्रिय स्तरको पञ्चवर्षीय वा त्रिवर्षीय योजना तर्जुमाका लागि समेत यस दस्तावेजले स्थानीय यथार्थता, दृष्टिकोण र आवश्यकता औल्याई स्थानीय स्तरको योजना तर्जुमामा मद्दत पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ । आवधिक नगर विकास योजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा उपलब्ध तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण तथा सम्पूर्ण सरोकारवाला निकाय संस्थाका प्रतिनिधिहरू सम्मिलित भई विभिन्न चरणमा गरिएको सहभागितामूलक कार्यशालाको प्रतिफलहरूका आधारमा यो दस्तावेज तयार गरिएको हो । यसरी तयार गरिएको यस आवधिक नगर विकास योजनाले गौरीगंगा नगरको विकासलाई स्थानीय स्तरमा संस्थागत गरी दिगो विकासका अवधारणालाई सहभागितात्मक प्रक्रियासँग आवद्ध गराउन ठूलो मद्दत पुग्ने आशा गरिएको छ । यसले नगरको भौगोलिक विविधता, समग्र विशेषता, सहभागितामूलक तथा समावेशी पक्षहरूलाई समेटेको हुँदा वार्षिक कार्यक्रमहरू यसै अनुसार तर्जुमा गर्न ठोस रूपमा टेवा पुऱ्याउने विश्वास पनि गर्न सकिन्छ ।

गौरीगंगा नगरपालिकाको भौतिक, सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि दीर्घकालीन लक्ष्य, उद्देश्य एवं कार्यक्रमहरू निर्धारण गरी तोकिएको अवधिमा निश्चित उपलब्धिहरू हाँसिल गर्नका लागि र स्थानीय सुशासनको सबलीकरण गर्नका लागि आवधिक योजनाको आवश्यकता महशुस भएको हो । नगरपालिकाका आवश्यकताहरू लाईयोजना बद्ध रूपमा सम्बोधन गर्न यो आवधिक योजना तयार गरिएकोछ ।

नगरपालिकाको नगर आवधिक विकास योजना निर्माण कार्य नगरपालिकाको आर्थिक सहयोग र समाज विकासमा गतिशिलता DIDS धनगढी, कैलालीले प्राविधिक तथा परामर्श सहयोग प्रदान गरि नगरका स्थानिय जन प्रतिनिधि, परामर्शदाता, नगरपालिकाका कर्मचारी, विभिन्न समिति र सबै

सरोकारवालाहरूको सामूहिक प्रयासमा यो “नगर विकास आवधिक योजना” तर्जुमा गरिएको यो पहिलो आवधिक नगर विकास योजनाको दस्तावेज हो ।

१.२ आवधिक योजनाको औचित्य

नेपालमा शहरी विकासलाई व्यवस्थित एवं निर्देशित गर्न थुप्रै प्रयासहरू भएका छन् । स्ट्रकचर प्लान, भौतिक विकास, पूर्वाधार विकास तथा रणनीतिक योजना यसका उदाहरण हुन भने पछिल्ला दिनहरूमा सहभागितामूलक योजना पद्धतिलाई अगिंकार गर्दै एकीकृत कार्यमूलक योजना तयार भएका छन् । विशेष गरी पछिल्लो समयमा तर्जुमा भएका सहभागितामूलक एकीकृत कार्यमूलक योजना केही हदसम्म कार्यान्वयनमा आए तापनि यसरी तयार भएका अधिकांश योजनाहरू नगण्य मात्रामा मात्र कार्यान्वयनमा आएका छन् । प्रभावकारी योजना तर्जुमा पद्धति, वढ्दो शहरीकरण, विकास निर्माणमा नगरवासीहरूको अत्याधिक माग र चाहना तथा त्यस्ता माग पूर्ति गर्न आर्थिक श्रोतको अत्याधिक अभावका कारण अधिकांश योजनाहरू कार्यान्वयन नभएको अवस्थामा रहेका छन् ।

विगतका धेरैजसो योजनाहरू तथ्याङ्कमा आधारित भएर तर्जुमा भएका छन् । त्यस्ता योजनामा स्थानीय स्तरमा वसोवास गर्ने सबै वर्ग, जाति, समुदाय तथा वस्तीका प्रमुख समस्याहरू प्रतिविम्ब नहुँदा र योजना अनुसारका आर्थिक श्रोतको व्यवस्था पनि गर्न नसक्दा यस्ता योजनाहरू कार्यान्वयनमा आउन सकेनन् । पछिल्ला समयमा तर्जुमा भएका सहभागितामूलक एकीकृत कार्यमूलक योजना पनि शिक्षा, स्वास्थ्य, लक्षित समुदाय जस्ता सामाजिक पक्ष, नगरका आर्थिक पक्षहरू, वातावरणीय तथा जोखिम पक्ष, नगरपालिका कार्यालयको वित्तीय पक्ष तथा संस्थागत पक्षहरूलाई समेटेको देखिँदैन र यी योजना प्रमुख रूपमा भौतिक तथा पूर्वाधार विकासमा वढी केन्द्रित भएका छन् । यसरी नै यो योजना नगरको समग्र विकासतर्फ उन्मुख भई नगरपालिको स्रोतहरूको अधिकतम प्रयोग गरि यस नगरका बासिन्दाहरूका समस्याहरूको सम्बोधन गर्न र सर्वपक्षिय विकास गर्न तर्जुमा भएको छ ।

विगतमा नगरपालिकाहरूका लागि नगर विकास सम्बन्धी योजनाहरू तर्जुमा गर्नुपर्ने बाध्यात्मक कानुनी प्रावधान नरहेता पनि हाल आएर स्थानिय निर्वाचन भई स्थानिय सरकारको गठन समेत भईसकेकाले स्थानिय निकायको आवधिक विकास योजना तयार गर्नु पर्ने बाध्यात्मक अवस्था रहेकोछ । यसरी विगतमा स्थानिय निकाय नहुनु, कानुनी रूपमा बाध्यात्मक प्रावधान नहुनु, भौतिक विकास बाहेक नगर विकासका अन्य पक्षहरू नसमेटिनु, समग्र विकासको लागि पर्याप्त आर्थिक श्रोतको अभाव तथा सम्बन्धीत सरोकारवालाहरूको सहभागितामूलक एवं अर्थपूर्ण सलग्नतामा योजना तर्जुमा प्रक्रिया अगाडि नवढ्नु जस्ता कारणहरूले गर्दा विगतमा तर्जुमा भएका सबैजसो योजनाहरूले नगरपालिकाको समग्र विकासमा खासै प्रभाव पार्न सकिएन र यो पक्ष गौरीगंगा नगरपालिकाका लागि लागि पनि त्यतिकै सान्दर्भिक छ ।

यसै सन्दर्भमा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले प्रत्येक नगरपालिकाले नगरका दीर्घकालीन सोच सहितको अन्य क्षेत्रगत पक्षहरूलाई समेटी सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष तथा अर्थपूर्ण संलग्नतामा सहभागितामूलक योजना पद्धति अवलम्बन गरी आवधिक योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने र त्यसैका आधारमा वार्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने कानुनी एवं वाध्यात्मक व्यवस्था गरेको छ । यसका अतिरिक्त न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापनको प्रावधान अनुसार नगरपालिकाहरूको लागि आवधिक योजना न्यूनतम शर्तको रूपमा राखिएको हुँदा पनि सबै नगरपालिकाहरूका लागि यो योजना तर्जुमा गर्न उत्तिकै अनिवार्य तथा महत्वपूर्ण हुन गएको छ । यसरी कानुनी प्रावधान रहे तापनि आर्थिक श्रोतको अभावले थुप्रै नगरपालिकाहरूले आवधिक योजना तर्जुमा नगरी रहेको अवस्थामा पछिल्ला समयमा स्थानीय विकास मन्त्रालयले आवधिक योजना तर्जुमाको लागि समेत आर्थिक अनुदान उपलब्ध गराउने गरेको र हाल आएर स्थानीय सरकारको गठन भई विकास निर्माणका कार्यहरूलाई त्रिव्रता दिन यस योजनाको महत्व तथा औचित्य भन पुष्ट भएको छ ।

१.३ नगर विकास आवधिक योजना तर्जुमा गर्नुका उद्देश्यहरू

गौरीगंगा नगरपालिकाको नगर आवधिक विकास योजना यस नगरको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, वन तथा वातावरण, पर्यटन लगाएतका सबै क्षेत्रको यथार्थ वस्तुस्थितीको विश्लेषण गरि दिर्घकालिन तथा अल्पकालिल सोच विकासको मुल स्रोतका रूपमा रहने यो दस्तावेज तयार गर्नुको मुख्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- ❖ गौरीगंगा नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक, वातावरणिय, वित्तिय वस्तुस्थितीबारे अध्ययन गर्ने र विकास कार्यमा संलग्न व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई नगरको विद्यमान अवस्थाको वस्तुपरक तथ्य उपलब्ध गराउने ।
- ❖ नगरपालिकामा विद्यमान अवस्थामा रहेका विभिन्न स्रोत साधनको उपलब्धता र वर्तमान स्थिति, समस्याहरू एवं विषयगत/क्षेत्रगत विकासका संभावनाहरूको बारेमा विश्लेषण गर्ने ।
- ❖ नगरपालिकाको समग्र क्षेत्रको सूचना संकलन गरी सोही आधारमा पाँच वर्ष भित्र सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूको खाका तयार गर्ने ।
- ❖ स्थानिय, प्रदेश तथा केन्द्रीय योजना तर्जुमाको लागि सहयोग पुऱ्याउने ।
- ❖ नगरपालिकाको पञ्च वर्षिय र दीर्घकालीन सोच निर्धारण गरी भविष्यमा हुन सक्ने विकास योजना प्रस्ताव गर्ने ।
- ❖ नगरपालिकाका योजना तर्जुमा पश्चात कार्यक्रम कार्यान्वयनद्वारा गरिवी निवारणमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- ❖ विकास कार्यहरूका लागि प्राप्त साधन र श्रोतको अधिकतम परिचालनगरी गाउँ विकास क्षेत्रको विकासका सम्भावनाहरूलाई पहिचान गरी योजनाबद्ध विकासको थालनी गर्ने ।

- ❖ विकास कार्यहरूका लागि प्राप्त साधन र श्रोतको अधिकतम परिचालनगरी गाउँ विकास क्षेत्रको विकासका सम्भावनाहरूलाई पहिचान गरी योजनाबद्ध विकासको थालनी गर्ने ।
- ❖ आवधिक योजनाको आधारमा वार्षिक योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरी स्थानीय नागरिकलाई प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने कार्यलाई संस्थागत गर्ने ।
- ❖ विकास निर्माण कार्यहरूका लागि प्राप्त साधन र श्रोतको अधिकतम परिचालनगरी नगरको विकासका सम्भावनाहरूलाई पहिचान गरी योजनाबद्ध विकासको थालनी गर्ने ।

१.४ नगर विकास आवधिक योजनाका सीमाहरू

नगर आवधिक विकास योजनालाई समावेशी, पारदर्शी एवं परिणाममुखी बनाउन सबै सरोकारवालाहरूको व्यापक सहभागिता जुटाउने एवं नगरको विकासलाई सन्तुलित बनाउन सबै क्षेत्रगत विषयका लक्ष्य, उद्देश्य र उपलब्धिका सूचकहरूलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको थियो । साथै नगरका जनप्रतिनिधहरू, सरकारी, गैर सरकारी निकायहरू, प्रदेश र जिल्ला स्थित विषयगत निकायहरू एवं सरोकारवालाहरूबाट उपलब्ध भए सम्मका क्षेत्रगत योजनाहरू समावेश गर्ने प्रयास गरिएको थियो ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ अनुसार नगरपालिकाहरूले अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्ने निम्न लिखित कार्यक्षेत्रहरूलाई प्राथमिकताका साथ राख्दै यस आवधिक योजनाको उल्लेखित उद्देश्य प्राप्ती गर्न आवश्यक अन्य थप कार्यक्षेत्रहरू निर्धारण गरिएका छन् ।

- (क) भौतिक पूर्वाधार विकास सम्वन्धी
- (ख) आर्थिक विकास सम्वन्धी,
- (ग) जलश्रोत, वातावरण र सरसफाई सम्वन्धी,
- (घ) शिक्षा तथा खेलकुद विकास सम्वन्धी,
- (ङ) संस्कृति सम्वन्धी,
- (च) यातायात सम्वन्धी,
- (छ) स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी,
- (ज) समाज कल्याण सम्वन्धी,
- (झ) उद्योग तथा पर्यटन सम्वन्धी,
- (ञ) लक्षित समुदाय सम्वन्धी,

यस आवधिक योजनाको उल्लेखित उद्देश्य प्राप्ति गर्नको लागि माथि उल्लेखित कार्य क्षेत्रहरूका अलावा आवधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका अनुसार तोकिएका भौतिक, सामाजिक, वातावरण, जोखिम, आर्थिक, वित्तीय, संस्थागत जस्ता विषयगत क्षेत्रगत योजनाहरू सहित समावेश गरी यो आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको हुँदा यस बाहेकका अन्य शीर्षकहरू यस आवधिक योजनामा न्यून रूपमा मात्रै समाहित

गरिएको छन् । आवधिक योजना नगरपालिकाको आगामी २० वर्षको सोच लिएर अगाडि बढेको हुन्छ । जस अनुसार गौरीगंगा नगरपालिकाको प्रदेश तथा केन्द्र सम्मको अन्तर सम्बन्धसम्म अध्ययन गरिनुपर्ने हुन आउँछ । यद्यपि अहिलेको अध्ययन पाँच (५) वर्षको अल्पकालिन विषयगत योजनाहरू दिने सन्दर्भमा हाल विद्यमान नगरपालिका क्षेत्रमा मात्र सीमित रहेकोछ । तथापि यस अध्ययनका सिलसिलामा नगर अन्तरसम्बन्धलाई पनि मध्यनजरमा राखिएको छ ।

यस आवधिक योजनामा भएका विषयहरू मध्ये कानुनी रूपमा नगरपालिकाको कार्यक्षेत्रमा पर्ने विषयहरू नगरपालिकाको पूर्ण नियन्त्रण र निर्देशनमा सञ्चालन हुन सक्छन् भने कतिपय विषयहरूमा नगरपालिकाले पथ प्रदर्शन, सहजिकरण तथा पहल मात्र गर्न सक्दछ । त्यसैले नगरपालिकाको पूर्ण नियन्त्रणमा रहेका क्षेत्रहरूको विस्तृत योजना तयार गरी वार्षिक कार्यक्रमहरू मार्फत कार्यान्वयनमा जानुपर्ने हुन्छ । नगरपालिकाको विकास कार्यक्रममा संलग्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था र निजी क्षेत्रका साथै केन्द्र, प्रदेश तथा वैदेशिक स्रोतबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूका लागि नगरपालिकाको आवधिक योजनाले नीतिगत आधार र प्राथमिकता तोकी नगरपालिकाले निर्देशित गर्दै सोको यथासक्य कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गर्न पर्ने हुन्छ ।

यसैगरी यो आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा राष्ट्रिय योजना तथा क्षेत्रगत विकासका लागि राष्ट्रिय रूपमा तयार गरिएका दीर्घकालीन योजना तथा राष्ट्रिय नीतिहरूसँग तादात्म्यता कायम राख्न प्रयास गरिएको छ । तर सीमित श्रोत तथा साधनको सिमामा रही यो योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने हुँदा यस अध्ययनका विश्लेषणहरू अधिकतम द्वितीय तहको तथ्याङ्कमा आधारित रहेका छन् र धेरैजसो परिस्थितिमा यी तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू निरन्तर रूपमा अद्यावधिक नहुने हुँदा पुराना तथा प्रक्षेपित तथ्याङ्कको विश्लेषणमा आधारित रहेर योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

१.५ आवधिक योजनाको कार्यविधि

तथ्याङ्क तथा सूचनाको आधार तथा योजना तर्जुमाको सवै पक्षमा सवै सरोकारवाला स्थानिय जन प्रतिनिधि, राजनैतिक दल, वर्ग, समुदायका प्रतिनिधिहरूको सक्रिय र अर्थपूर्ण सहभागिता तथा संलग्नतामा सहभागितामूलक विधि अवलम्बन गरी यस नगरको प्रथम आवधिक योजना तर्जुमा गरिएको छ । योजना तर्जुमामा निर्देशन, सुझाव तथा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न नगरका नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा आवधिक योजना निर्देशक समिति र आवश्यकता अनुसार विषयगत समितिहरू तथा नगरपालिकाका कर्मचारीहरूको संलग्नता विज्ञहरूको सक्रिय सहभागिता तथा नगरपालिकाको व्यवस्थापनमा यस नगरको अग्रणी क्षेत्र सहितको दीर्घकालीन सोच तथा नगर तहका क्षेत्रगत विकासका कार्यक्रम तथा योजनाहरू तर्जुमा गरिएको छ ।

तालिका नं १ नगर आवधिक विकास योजना निर्माण निर्देशन समिति

क्र.सं.	समितिका पदाधीकारीको नाम	पद
१.	श्री भिम बहादुर देउवा, नगर प्रमुख	संयोजक
२.	श्री विर बहादुर शाही, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सदस्य
३.	श्री दल बहादुर कुमाल, कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
४.	श्री जनक बहादुर साउद, कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
५.	श्री केशरानी कुमारी चौधरी, कार्यपालिका महिला तथा जनजाती सदस्य	सदस्य
६.	श्री जिल्ला प्राविधिक कार्यालय प्रमुख वा प्रतिनिधि	सदस्य
७.	श्री खेमराज भट्ट, योजना शाखा प्रमुख	सदस्य
८.	श्री दाताराम जोशी, नगर भौतिक पूर्वाधार शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

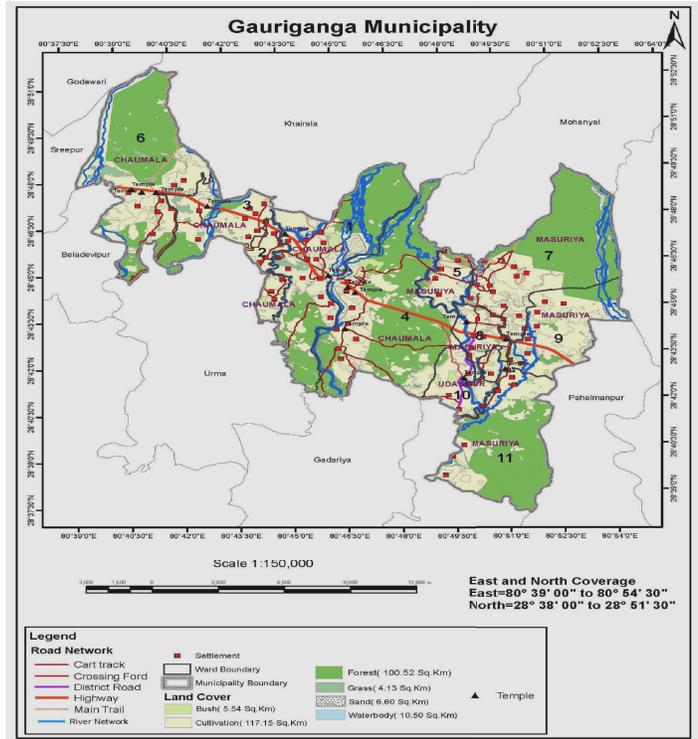
नगरको विद्यमान अवस्था पहिचान गर्न प्रथम तथा दितीय दुवै तहका तथ्याङ्क तथा सूचना सङ्कलन प्रकृया अपनाइएका छन् । जस अनुसार सबै खालको नौला प्रकाशित तथा अप्रकाशित तथ्याङ्क, सूचना, नक्शा तथा भू-उपग्रहबाट खिचिएका तस्वीरहरूको समेत प्रयोग गरिएका छन् भने सम्बन्धित स्थान विशेषमा गई अन्तर्वार्ता, प्रश्नावली मार्फत प्रथम तहका तथ्याङ्क विशेष गरी भौतिक पूर्वाधारहरूको स्थिति (लम्वाई, संख्या, तह, प्रकार तथा गुणस्तर, माग, आपूर्ति आदि), शिक्षण तथा स्वास्थ्य संस्था, उद्योग कलकारखाना, व्यापार व्यवसाय, वातावरण, नगरपालिका कार्यालयको वित्तीय तथा संस्थागत पक्ष आदिका सूचना सङ्कलन गरिएका छन् ।

यसका अलावा वडागत तहका समस्याहरू सम्बोधन गर्न वडा तहमा वडा भेला र लक्षित वर्ग तथा समुदायका समस्या सम्बोधन गर्न त्यस्ता वर्ग, समुदायसँग भिन्दै अन्तरक्रिया गरी तत् सम्बन्धी समस्या आवश्यकता पहिचान तथा प्राथमिकता निर्धारण गराई सहभागितामूलक योजनाहरू तर्जुमा विधि अपनाईएको छ । यसका अतिरिक्त निर्देशक समिति तथा विषयगत समितिलाई प्राविधिक सहयोग गर्न नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र विषयगत निकायका कर्मचारीहरू तथा परामर्शदाताको संलग्नतामा स्थानीय तहमै सहभागितामूलक संस्थागत संरचनाको विकास गरिएको छ। यस योजना तर्जुमामा परामर्शदाताद्वारा स्थानीय तहमा स्थापित संस्थागत संरचनाकै निर्देशन, राय तथा सुझावमा विषयगत तथ्याङ्क तथा सूचना संकलन, विश्लेषण, वडा तथा नगर स्तरीय भेला, अग्रणी क्षेत्र, दीर्घकालीन सोच निर्धारण तथा विषयगत समस्या तथा योजना पहिचान जस्ता कार्यको लागि नगर स्तरीय कार्यशालामा सहजीकरण गर्ने कार्यको साथै विषयगत विज्ञहरूको राय दिई आवधिक योजनाको दस्तावेज लेखन गर्ने जस्ता विशेष गरी प्राविधिक सहजिकरण कार्यविधि अपनाईएको छ ।

खण्ड २ गौरीगंगा नगरपालिकाको परिचय र नगरका संभावनाहरू

२.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम नवगठित स्थानीय तहहरूबाट हुने सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता, गुणस्तरीयता तथा एकरूपता होस् भन्ने हेतु सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट विभिन्न नमूना कानूनहरू जारी गरिएको छ। गौरीगंगा नगरपालिका नेपालको ७ नं प्रदेश अन्तर्गत कैलाली जिल्लामा पर्दछ। गौरीगंगा नगरपालिकालाई २०७३ फाल्गुन २२ गते नगरपालिका घोषणा गरीएको थियो। नगरपालिका घोषणा गर्दा साविकका चौमाला गा.वि.स., मसुरिया गा.वि.स. र उदासीपुर गा.वि.स. को वडा नं १, २ र ५ समावेश गरी जम्मा ११ वडाहरू कायम गरिएको छ। कैलाली जिल्लामा नयाँ गठन भएका नगरपालिकाहरूमा धेरै सम्भावना बोकेको नगरपालिकाको रूपमा गौरीगंगा नगरपालिका पनि एक हो। ठूलो हिस्सा कृषि रहेको स्थानीय बासिन्दाको आम्दानीको अर्को मुख्य श्रोतको रूपमा वैदेशिक रोजगारी पनि एक हो। विभिन्न समुदाय, जातजातीका मानिसको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा विभिन्न चाडपर्व मनाउने गरिन्छ। विश्व मान चित्रमा २८° ३८' देखि २८° ५१' ३०" उत्तरी अक्षांश देखि ८०° ३९' देखि ८०° ५४' ३०" पूर्व सम्म फैलिएको र समुन्द्री सतहदेखि १६५ मि. देखि ९४४ मि.को उचाईमा रहेको नगरपालिका केन्द्री राजधानी काठमाडौँ देखि ६२२ कि.मि. को दूरीमा रहेकाछ। यस नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल २४४.४४ वर्ग.कि.मि.रहेकोछ।

यो नगरपालिका पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा रहेको छ। यस नगरपालिकाको उत्तरमा चुरे र मोहन्याल गाउँपालिका, पश्चिमतिर धनगढी उ.म.न.पा. र गोदावरी नगरपालिका, दक्षिणमा कैलारी गाउँपालिका र पूर्वमा घोडाघोडी नगरपालिका रहेका छन्।

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार गौरीगंगा नगरपालिका को जनसंख्या ५५,३१४ रहेको छ जस मध्ये पुरुष ४७.२२ प्रतिशत (२६,१२१ जना) र महिला ५२.७८ प्रतिशत (२९,१९३ जना) रहेका छन्। सोही

अनुसार लैंगिक अनुपात (Sex Ratio) अर्थात् प्रति १०० महिलामा पुरुषको संख्या ८९.४८ रहेको छ । जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटरमा रहेको जनसंख्या) २२६ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस नगरपालिका को कुल जनसंख्या मध्ये ५४.०४ प्रतिशत १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहका, ३८.६९ प्रतिशत १४ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका र ७.२७ प्रतिशत ६० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका रहेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार गौरीगंगा नगरपालिकामा १०,०७२ घरपरिवार रहेका छन् । हाल आएर यस नगरको जनसंख्या करिब ६५००० पुगी सकेको अनुमान गरिएकोछ । यस नगरपालिकाको भु उपयोगको अवस्था हेर्दा कुल क्षेत्रफल मध्ये ४८% खेती योग्य जमिन छ भने ४४% वन जैगल र ८% ताल पोखरी, चरण र अन्य रहेकोछ । यस नगरपालिकामा सबै भन्दा बढी ३०% थारुहरुको बसोबास रहेकोछ, त्यस पछि २७% क्षेत्री, २०% दलित र २३ % अन्य जातजातीहरुको बसोबास रहेकोछ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ अनुसार यस नगरपालिकाको साक्षरता दर ६३.४२ प्रतिशत (नेपालको ६५.९४ प्रतिशत) रहेको छ । लैंगिक हिसाबले यो नगरपालिकामा पनि अन्यत्र जस्तै धेरै विभेद रहेको पाईन्छ । जस्तै: यस नगरपालिकाको पुरुषको साक्षरता दर ७४.९७ प्रतिशतको तुलनामा महिलाको साक्षरता दर ५४.०४ प्रतिशत मात्र रहेको छ । पुरुष र महिलाको साक्षरता दरमा लगभग २०.९३ प्रतिशतको फरक देखिन्छ । नगरपालिकामा पठनपाठनका लागि ३१ वटा आधारभुत विद्यालय र ११ माध्यामिक विद्यालय र २ क्याम्पस रहेका छन् भने र २० वटा निजि विद्यालयहरु समेत संचालनमा रहेका छन् ।

२.२ नगर विकासका अवसर तथा सम्भावना

दिगो नगर विकासको परिकल्पना गर्दा उक्त क्षेत्रको आर्थिक विकासका पक्षलाई महत्वका साथ हेर्नुपर्ने हुन्छ । स्थानिय स्तरमा प्रयाप्त मात्रामा स्रोत साधनहरु हुदा हुदै पनि आन्तरिक आय न्यून रहेको यस गौरीगंगा नगरपालिकाहरुले स्थानीय वासिन्दाहरुका न्यूनतम आवश्यकताहरु मात्र पनि व्यवस्था गर्न अप्ठ्यारो भईरहेको वर्तमान अवस्था रहेकाछ । यस्ता आवश्यकताहरु परिपूर्तिको लागि आवश्यक आर्थिक श्रोत परिचालन गर्न यस क्षेत्रका वासिन्दाहरुलाई आर्थिक गतिविधि तर्फ सहभागी गराउनु अति जरुरी हुन्छ । आर्थिक क्षेत्रको अतिरिक्त नगर विकासका अन्य क्षेत्रतर्फ पनि थुप्रै अवसर तथा सम्भावना रहेका छन् साथै यस क्षेत्रमा देखिएका विद्यमान अवसर तथा चुनौतिहरुको यस प्रकार छ ।

२.२.१. कृषि तथा कृषि जन्य उद्योगका सम्भावनाहरु

नेपालको अर्थव्यवस्थामा कृषि क्षेत्रको भूमिका र स्थान आफैमा महत्वपूर्ण रहेको तथ्य सर्वविदितै छ । भौगोलिक अवस्थाको साथै सिंचाई, उन्नत मल वीउको उपलब्धता र भूमिको उर्वराशक्तिको कारण तराई प्रदेश नेपालको अन्न भण्डारको रुपमा रहेको छ र यो नगरपालिका पूर्व पश्चिम राजमार्ग संग जोडिएको नगरपालिका हो । यस नगरपालिका बस्ने अधिकांश मानिसहरु कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । नगरको अर्थ व्यवस्थामा पनि कृषि क्षेत्रको भूमिका र स्थान ठूलो रहदै आएको छ । कृषिमा आधारित अर्थ व्यवस्थाले भएका क्षेत्रमा कृषि क्षेत्रको उपेक्षा गरेर आर्थिक विकास गर्न सम्भव हुँदैन ।

बहुसंख्यक नगरवासीहरूको पारिवारिक आय, रोजगारी, उत्पादन आदि कृषिमा नै निर्भर रहेको हुँदा कृषि क्षेत्र नै यस नगरको आर्थिक विकासका मेरुदण्डको रूपमा रहेको छ ।

यो नगरपालिका ७ नं. प्रदेश अन्तरगत तराईमा पर्ने खाद्यान्नको अन्न भण्डारका रूपमा रहेकाछ। यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने कृषि सामग्रीहरूको एक मुख्य थलोको रूपमा पनि रहेको छ । कैलाली जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३२३५ वर्ग किलो मिटर जमिन मध्ये २४४.४४ व.कि.मि.क्षेत्रफल यस नगरपालिकामा ओगटेकोछ । गौरीगंगा नगरपालिकाको विद्यमान भू-उपयोग हेर्दा नगरपालिकाको भण्डै ४७.९३ प्रतिशत (११७.१५ वर्ग कि.मी.) जमिन कृषिमा प्रयोग भएकोछ। नगरपालिकामा माटोको बनावट र खेतीयोग्य जमिनको आधारमा नगरपालिको आर्थिक विकासमा कृषिले क्षेत्रले ठुलो टेवा पुर्याने संभावना रहेकाछ । यस जिल्ला लगायत नगरक्षेत्रका अत्यधिक जनशक्तिलाई कृषि क्षेत्रले प्रचुर रोजगारी प्रदान गरे तापनि परम्परागत अवैज्ञानिक कृषि प्रणालीमा आधारित खेतीका कारण कम उत्पादन भई आर्थिक स्रोत वृद्धि हुन नसकेको कारण यस क्षेत्रमा बेरोजगारहरू प्रशस्त रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ, जसको कारण कृषि मजदुरका रूपमा विदेश पलायन (मुख्यतः भारतको पञ्जाव प्रान्त) हुनुका साथै वैदेशिक रोजगारी (भारत लगायत खाडी मुलुक) मा जानेको संख्या पनि क्रमशः बढ्दै गएको पाईन्छ ।

यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने मुख्य वालीहरूमा खाद्यान्न वालीहरू जस्तै धान, गहु, मकै आदि रहेका छन् । नगदे वालीको रूपमा उखु, आलु तथा तेलहन जस्तै तोरी, लाही, सस्यू आदि, दलहन, तरकारी, फलफूल, मसला रहेका छन् । त्यसैगरी मौरीपालन तथा पशुपंक्षीहरूमा बाखा, बंगुर, गाई, भैसी, कुखुरा, हाँस, आदि प्रमुख रहेको छ । हालसम्म यी सबै कृषि उत्पादन तथा पशुपालन परम्परागत रूपमा हुँदै आएकोमा यस कार्यलाई वैज्ञानिक र व्यवसायिक रूपमा सञ्चालन गर्न सकेको खण्डमा यस क्षेत्रको आर्थिक समृद्धि हुने सम्भावना छ ।

गौरीगंगा नगरपालिका पूर्व पश्चिम राजमार्ग संग जोडिएको नगरपालिका भएका कारण राजमार्ग वरीपरि शहरीकरण तर्फ उन्मुख हुँदै गएको छ, जसले कृषि उत्पादनहरूले निकै राम्रो बजार पाउने पर्याप्त संभावना रहेकोछ । गौरीगंगा नगरपालिकामा प्रधान मन्त्रि कृषि आयोजनाको गहुँको समेत सुपर जोन भएकाले यहाँ कृषि क्षेत्रको विकासका लागि निकै राम्रा संभावनाछ । त्यसैगरी शहरी सेवा तथा सुविधाका कारण यस क्षेत्रमा कृषिमा आधारित उद्योगको सङ्कलन तथा प्रशोधन केन्द्रका साथै व्यापारिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकिन्छ । त्यसैगरी कृषि उद्योग स्थापना गर्न कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुनु अत्यन्त आवश्यक छ । उत्पादन बढाउन वैज्ञानिक कृषि प्रणाली र कृषिमा व्यवसायिकरण गनु पर्दछ । यस नगरमा सम्भावित उद्योगहरूमा शित भण्डार -Cold Storage – आलु, प्याज लगायत फलफूल तथा अन्य तरकारी भण्डारण गर्न सकिने), Rice mill – Sheller rice mill, Wholer rice mill आदिको निर्माणको सभाव्यता रहेको छ, साथै पशुजन्य उद्योग व्यवसाय स्थापना गरी नगरको आर्थिक विकास गर्न सकिन्छ ।

यस परिप्रेक्ष्यमा नगरलाई कृषि तथा पशुजन्य उद्योगको र व्यापारिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्नका लागि हालका पूर्वाधारका साथै सम्भावनाहरूको विश्लेषण गर्न जरुरी हुन्छ । साथै नगरलाई कृषि तथा पशुजन्य उद्योग र व्यापारिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने क्रममा हाल विद्यमान समस्याहरू र भविष्यमा सामना गर्नुपर्ने/आउन सक्ने चुनौतिहरूको पनि पहिचान गर्न त्यति नै जरुरी हुन्छ । गौरीगंगा नगरपालिकालाई कृषि तथा पशुजन्य उद्योग र व्यापारको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकिने प्रबल सम्भावना रहेको छ ।

२.२.२ पशु पालन

नगर लगायत यसको आसपासका विभिन्न स्थानिय निकायहरूको भू-भागमा अत्यधिक मात्रामा हुने कृषि उत्पादन र यसका आसपासमा पाइने घाँस, पात जस्ता थुप्रै मात्रामा पशु आहार उपलब्ध छ । यसैगरी यस क्षेत्रमा विद्यमान पोखरी, नदी तथा खोलाहरू, नदी तथा खोलाको वगर तथा खेतहरूमा वोरिड्वाट समेत पानी प्राप्त हुनेहुँदा यस क्षेत्रका विभिन्न स्थानहरूमा मत्स्यपालनको लागि उपयुक्त जमीनहरू उपलब्ध छन् । पशुपालन यस क्षेत्रका वासिन्दाहरूको अर्को महत्वपूर्ण आर्थिक विकासको गतिविधि हुँदा यस क्षेत्रका वासिन्दाहरूमा यस सम्बन्धी राम्रै ज्ञान रहेको छ । तर यस क्षेत्रमा हुने गरेका पशुपालन व्यवसायिक नभई परम्परागत सिप तथा प्रविधि अनुसार मात्र हुने गरेका छन् । खास गरि ७ नं. प्रदेशको राजधानी र प्रमुख व्यापारीक केन्द्र भएका कारण यस्ता व्यवसायहरूको निकै राम्रो सम्भावना रहन्छ। यसरी यस क्षेत्रमा उपलब्ध विभिन्न श्रोतहरूको उपयोग गर्दै व्यवसायिक पशुपालनको लागि राम्रो अवसर रहेको छ । पशुपालनमा बाखापालन, बंगुरपालन, भैसी तथा गाईपालन कुखुरापालन तथा माछापालन आदि प्रमुख रूपमा रहेका छन् ।

२.२.३ वन जंगल र वन जन्य पैदावार

गौरीगंगा नगरपालिकाको कुल भुक्षेत्र मध्ये १०६.०६ (४४.६४%), वन जंगलले ओगटेकोछ । यस नगरपालिकामा पर्याप्त मात्रामा वन जंगल रहेकाले वन जंगललाई वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गरि वन पैदावारमा आधारित व्यावसायहरूको स्थापना र प्रवर्द्धनले नगरपालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो टेवा पुऱ्याउने देखिन्छ । यस नगरपालिकामा ४३ वटा सामुदायिक वनहरू हुनुका साथै बाह्र वन साभेदारी वन क्षेत्र पनि यसै नगरपालिकामा रहेकाछ । सामुदायिक वनहरूमा जडीबुटी (मेन्था, केमोमाई, कुरिल्लो) खेती गरि जडीबुटीमा आधारित उद्योगको विकास गर्दै रोजगार तथा रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्न सकिने संभावना रहेकोछ ।

२.२.४ सिंचाई

गौरीगंगा नगरपालिका तराई क्षेत्रमा पर्ने नगरपालिका भएका कारण कृषि योग्य जमिनहरूमा सिचाईको सुविधा पुऱ्याई कृषि र कृषि जन्य उत्पादनहरूको उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्न सकिने निकै राम्रो सम्भावना रहेकोछ । यस नगरपालिकामा साना ठुला गरि ९ वटा नदी तथा खोलाहरू रहेका छन् जुन नदी तथा खोलाहरूबाट सिचाईको मागलाई पुरा गर्न सकिने निकै ठुलो संभावना रहेकोछ । कृषि उत्पादन परिमाण

तथा भूमिको उत्पादकत्वमा सिंचाइ सवैभन्दा महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रूपमा रहेको तथ्य सर्वविदितै छ । कैलाली जिल्लाका विभिन्न स्थानिय निकायहरुमा संचालित साना सिंचाइ आयोजना लगायत डिप वोरिङ्ग, ट्युबवेलबाट र सामुदायिक भूमिमा सिंचाइ सुविधा सेक्टर आयोजना आदिले यस नगरको कृषियोग्य भूमिमा सिंचाइ सुविधा प्रदान गर्ने गर्दछ । सिंचाइको अन्य स्रोतको रूपमा रहेका यहाँका नदीहरुलाई व्यवस्थित गरी सिंचाइ आयोजना सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । यि नदीलाई व्यवस्थित गर्न सकिएको खण्डमा नगरपालिका लगायत आसपासका क्षेत्रहरुमा समेत सिंचाइ सुविधा पुऱ्याई कृषि उत्पादकत्वमा उल्लेखनीय वृद्धि गर्न सकिने ठूलो सम्भावना रहेको छ ।

२.२.५ ताल तलैयाहरु

गौरीगंगा नगरपालिकामा ठुला साना गरेर ११ वटा तालहरु रहेका छन्। यी तालहरुले यस नगरपालिकाको आन्तरीक आयमा समेत राम्रो यागदान गरिरहेको वर्तमान अवस्था छ । यस नगरपालिकामा रहेका सबै ताल तलैयाहरुको राम्रो संरक्षण र प्रवर्द्धन गरि व्यवस्थित गर्न सकिएमा यसले नगरको आन्तरिक आयमा थप वृद्धि गर्नुका साथै यस नगरपालिकामा रोजगारीको थप अवसरहरु सृजना गर्न सक्ने प्रयाप्त संभावना रहेको छ । यस नगरपालिकामा रहेका मुख्य मुख्य तालहरु:

तालिका नं २ नगरपालिकामा रहेका ताल तलैयाहरु

सि.नं.	तालतलैया	ठेगाना	जलासय	उपयोगको स्थिती
१	जोगनीया ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १	६ बिगाहा	माछापालन
२	वनताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १	३ बिगाहा	माछापालन
३	भैसवा ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १	०.६ हेक्टर	
४	चम्रैया ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ११	१६.६ हेक्टर	माछापालन
५	लोटेहुवा ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १	२ बिगाहा	माछापालन
६	त्रिवेणी ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ४	३ हेक्टर	माछापालन
७	रारा ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ४	२ हेक्टर	माछापालन
८	खैरेनी ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. २	०.६ हेक्टर	
९	मटेरिया ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. २	०.७ हेक्टर	
१०	लौरिया ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. २	१.५ हेक्टर	
११	सिमी ताल	गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ४	१ हेक्टर	

२.२.६ जनशक्ति विकास

गौरीगंगा नगरपालिकाको कूल जनसंख्या ५५३१४ मध्ये ४८.६६ प्रतिशत अर्थात २६,९२१ जनसंख्या १५(४९ उमेर सम्मका रहेको देखिन्छ (स्रोत २०५८ को जनगणना) हाल आएर गौरी गंगा नगरपालिकाको जनसंख्या करिब ६५,००० पुगेको अनुमान रहेकोछ । यस अर्थमा नगरक्षेत्रको उल्लेखनिय जनसंख्या आर्थिक विकासको लागि परिचालन गर्न सकिने सकीय जनशक्तिको रूपमा रहेको र अधिकांश यस्ता जनशक्तिहरू हाल विशेष गरी कृषि क्षेत्रमै सङ्लग्न छन् । यसरी परम्परागत रूपमा कृषि उत्पादन गर्दै आईरहेका जनशक्तिलाई समय सापेक्ष र वैज्ञानिक कृषि प्रविधिको तालिम, सीप वृद्धि, प्रशिक्षण गर्दै कृषि

उत्पादनको बजार प्रवर्धन गर्न सकिएमा उपलब्ध जनशक्तिको उचित सदुपयोग गरी यस नगरलाई कृषि तथा पशुजन्य उद्योग क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।

२.२.७ सडक यातायात

विकासको मेरुदण्डका रूपमा सडक यातायातलाई लिने गरिन्छ, यातायातको विकास बिना अन्य विकासको परिकल्पना गर्नुको खासै औचित्य रहदैन । गौरीगंगा नगरपालिका पूर्व पश्चिम राजमार्ग अन्तरगत पर्ने नगरपालिका भएकाले कृषि तथा पशुजन्य उद्योग र व्यापार केन्द्रको रूपमा विकास सकिने राम्रो सम्भावना रहेकोछ । यस क्षेत्रमा हुने कृषि उत्पादनलाई स्थानीय बजार, नजिकका प्रमुख शहरहरू तथा राजधानी सम्म पहुँच पुऱ्याउन पूर्व पश्चिम राजमार्गले प्रमुख भूमिका निर्वाह गरेको छ । गौरीगंगा नगरपालिका वरपरका अन्य स्थानिय निकायहरूका कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको विक्री केन्द्रको रूपमा समेत विकास गर्न सकिने प्रयाप्त संभावना रहेकोछ । गौरीगंगा नगरपालिकाको अन्य शहरहरू संग सडक यातायातको माध्यमबाट सजिलै सम्पर्क हुने देखिन्छ । यस अर्थमा पनि यो नगर कृषिजन्य उद्योग तथा व्यापार केन्द्रको रूपमा विकास हुन सक्ने प्रबल सम्भावना रहेको छ ।

२.२.८ पर्यटन विकास

गौरीगंगा नगरपालिकामा रहेका विभिन्न मठ मन्दिरहरू, ताल तलैयाहरू, सिवालेक र कुटी डाँडा पर्यटकिय क्षेत्र तथा यहा रहेका खाली क्षेत्रहरूलाई उद्यानमा परिणत गरि यस नगरपालिकाका पर्यटकिय गन्तव्य बनाउन सकिने संभावना रहेकाछ। चुरे गाउँपालिकामा रहेको ऐतिहासिक पुरातात्वीक गर्भा दरवार जाने मुख्य मार्ग समेत यस नगरपालिकामा पर्ने भएकाले यसलाई समेत पर्यटन विकासको मुख्य आधारको रूपमा हेर्न र लिन सकिन्छ । यस नगरपालिका भित्र साना ठुला गरि दर्जनौ मन्दिरहरू रहेका छन् । यी मठ मन्दिरहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरि यस क्षेत्रलाई धार्मिक पर्यटनका रूपमा समेत विकास गर्न सकिने प्रयाप्त संभावना रहेको छ । यस नगरपालिकामा राजी र राना थारुहरूको समेत उल्लेख्य बसोबास रहेको छ, थारुहरूको कला संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा यस्ता वस्तीहरूलाई होम स्टेका रूपमा विकसित गरि आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटक भित्र्याउन सकिने संभावना रहेकाछ । विभिन्न किसिमका प्राकृतिक ताल, तलैया, सिमसार क्षेत्र तथा नदीहरू र हरियाली, अत्यन्तै नजिकबाट अवलोकन गर्न सकिने रमणीयतामा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई भित्र्याई यस नगरको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउन सकिने अवसर समेत यस नगरलाई रहेकोछ ।

खण्ड ३ गौरीगंगा नगरपालिकाका समस्या र चुनौती

गौरीगंगा नगरपालिका कृषि तथा पशुजन्य उद्योगको तथा व्यापारको दृष्टिकोणले राम्रो सम्भावना युक्त नगर भए तापनि यस क्षेत्रको आर्थिक उन्नतिमा गर्न नगरवासीहरू माझ निम्नलिखित समस्या रहेको देखिन्छ :

३.१. कृषि उत्पादन

नेपालको अर्थ व्यवस्थामा कृषिको प्रमुख भूमिका र स्थान रही आएको सर्वविदितै छ । गौरीगंगा नगरपालिकाका बसोबास गर्ने करिब ८२% मानिसहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेको तथ्याङ्कले देखाएकोछ । कृषिजन्य उत्पादनको लागि यो नगर तथा यसका आसपासका क्षेत्रमा थुप्रै अवसरहरू रहेको र यस क्षेत्रका बहुसङ्ख्यक वासिन्दाहरूको पारिवारिक आय, रोजगारी, उत्पादन आदि पनि कृषिमा नै निर्भर रहे तापनि वैज्ञानिक प्रविधिको प्रयोग नहुँदा कृषिजन्य उत्पादनमा बृद्धि नहुनु र उत्पादित वस्तुको व्यवसायीकरण गरी आर्थिक विकास गर्न नसक्दा यसबाट खासै उपलब्धि हासिल गर्न सकिएको देखिदैन र यसो हुनुमा निम्न समस्याहरू रहेको पाईन्छ :

क) जनसंख्याको चाप

जनसंख्याको वृद्धि र वैकल्पिक आय आर्जनका उपायहरूका अभावका कारण कृषि क्षेत्रमा आवद्ध हुने जनसंख्याको चाप दिनानुदिन बढ्दो छ । यसैगरी पारिवारिक अंशवण्डाको कारण एकातर्फ खेती योग्य जमीन क्रमशः टुक्रिदै जानु र अर्को तर्फ टुक्रिएको जग्गामा आधुनिक प्रविधि प्रयोग गर्ने सम्भावना न्यून हुने हुँदा व्यवसायिक कृषि उत्पादनको लागि समस्या रहेको छ । जसले गर्दा कृषि उत्पादनको लागि सानो टुक्रा जमीनमा आवश्यकता भन्दा अधिक श्रमशक्ति प्रयोग हुनजानुका साथै उत्पादन घट्न गएको छ भने अदृष्य वेरोजगारहरूको सङ्ख्या क्रमिक रूपले बढ्दो छ ।

ख) परम्परागत प्रविधिको प्रयोग

उत्पादन बृद्धि नहुनाका धेरै कारणहरूमध्ये परम्परागत प्रविधिको प्रयोग पनि एक हो । गरिवीका कारण पनि कृषक परिवारले नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्न सकिएको छैन । थोरै क्षेत्रफल खेतमा धेरै श्रम, कम उत्पादन, कम आय र कम बचतका कारण तिनीहरू आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गर्न असमर्थ रहेका छन्।

ग) सिंचाइको अपर्याप्तता

यहाँको खेतीपाती अझै पनि आकाशे पानीमा निर्भर रहेको कारण कृषि उत्पादन आशातित रूपमा बढ्न सकिराखेको देखिदैन । खेती गरिएको सबै जग्गामा सिंचाइको सुविधा उपलब्ध हुन सकेको छैन र अधिकांश भू-भागमा गरिने खेती मनसुनमा नै निर्भर रहनु पर्ने वाध्यता रहेको छ । आधुनिक तरिकाले खेती गर्न उन्नत बीउ विजनको प्रयोग गर्नु पर्दछ भने किटनाशक औषधी बेलाबेलामा छर्कनु पर्ने हुन्छ र रासायनिक मल आवश्यक मात्रामा प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ तर यति गर्दागर्दै पनि पानीको व्यवस्था गर्न सकिएन भने यी सबैमा गरिएको लगानी खेर जाने सम्भावना हुन्छ । यसका लागि नगरमा सिंचाईका

थुप्रै अवसरहरू उपलब्ध हुँदा पनि वित्तीय श्रोतको अभावमा यस्ता अवसरहरूको सदुपयोग गर्न सकिरहेको छैन।

घ) कृषि ऋण

विभिन्न वित्तीय संस्थाहरू मार्फत कृषिजन्य ऋण उपलब्ध हुन सकिने भएतापनि त्यस्ता ऋण सहज प्रकारले उपलब्ध भएको देखिदैन। अनिवार्य रूपले धितो राख्नु पर्ने, चर्को व्याजदर आदिका कारण यस्ता ऋणसहज र सुलभ नहुनु कृषकहरूका लागि एक समस्याको रूपमा रहेको छ। वैज्ञानिक कृषि प्रणाली तथा कृषिजन्य उत्पादनका ज्ञानको अभाव तथा समय समयमा आउने प्राकृतिक प्रकोप (जस्तै: बाडिबाट कृषि क्षेत्रमा हुने नोक्सान) का कारण वर्षेनी कृषि उब्जनीमा ठूलो नोक्सानी हुने गरेको छ। यसरी कृषिजन्य उत्पादनमा समय समयमा हुने गरेका विभिन्न खाले समस्याहरूले कतिपय अवस्थामा कृषकहरूद्वारा लिईएका ऋण तिर्न नसकिएका थुप्रै उदाहरणहरू समेत छन् र कृषिजन्य उत्पादनको विमा नहुँदा कृषकहरू अति मारमा परेको अवस्था समेत अध्ययनका क्रममा देखिएको छ। तसर्थ सहज तथा सुलभ ऋण र कृषिजन्य उत्पादनको विमा कृषि उत्पादनको लागि अर्को एक समस्या तथा चुनौति बनेको छ।

ङ) कृषि पूर्वाधारको कमी

कृषि पूर्वाधार अन्तर्गत यातायात, बजार, भण्डारण आदिलाई लिन सकिन्छ। गौरीगंगा नगरपालिकामा आवश्यक मात्रामा कृषि उत्पादनको लागि भण्डारण गर्न सकिने कोल्ड स्टोरेजको अभाव महसुस गरिएको छ भने उत्पादित कृषि उपजको बेच विखनको लागि आवश्यक बजार पनि समस्याकै रूपमा विद्यमान रहदै आएको छ। दलालले सस्तो मूल्यमा उत्पादित सामानलाई खरिद गरेर लैजाने भएकोले गरीब किसानहरूले आफ्नो परिश्रमको उचित एवम् न्यायोचित प्रतिफल प्राप्त गर्न सकेको देखिदैन। यसको साथै गरीब किसानहरूमा शिक्षा, चेतना, सूचना आदिको अभाव एवम् कमीका कारण आफ्नो उत्पादनलाई राम्ररी छनौट गरी उचित मूल्य निर्धारण गरी कहाँ महगो छ अर्थात् कहाँबाट वढी पैसा प्राप्त हुन्छ त्यहाँ लगेर बेच्न सक्ने क्षमताको विकास भएको देखिदैन। गरीब किसानहरू एक आपसमा एक जुट वा ढिक्का हुन नसक्दा पनि श्रमको न्यायोचित प्रतिफल प्राप्त गर्न असमर्थ रहेको देखिन्छ।

च) उद्योग

उद्योगका लागि आवश्यक आधारभूत पूर्वाधार तथा अन्य सुविधा उपलब्ध भई कृषिजन्य उद्योग सञ्चालनका लागि थुप्रै सम्भावनाहरू भए तापनि यस नगरमा निकै कम संख्यामा उद्योगहरू स्थापना भएको पाइन्छ र यस नगरको अग्रणी क्षेत्रको रूपमा निर्धारण गरिएका कृषि उद्योग स्थापना गर्न विभिन्न समस्याहरू विद्यमान रहेका छन्। उद्योग स्थापना गर्न आवश्यक पूँजी, उद्योगको रजिष्ट्रेशन र नवीकरणमा भन्फट, कच्चा पर्दथको अभाव, त्यसैगरी भौतिक पूर्वाधार (सडक, विद्युत, सञ्चार, पानी) लगायत दक्ष प्राविधिक एवम् तालिम प्राप्त जनशक्तिको कमी तथा वजारीकरण जस्ता समस्याहरू आउने गरेका छन्। त्यसैगरी उद्योगपतिहरूलाई केन्द्र लगायत स्थानीय निकायहरूबाट लगाइने कर,

अन्तशुल्क, भन्सार लगायतका प्रशासनिक भ्रमेला, सिमापारीबाट मालसामानहरू विना भन्सार अनियन्त्रित रूपमा भित्रिनु, औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा हुने गरेका राजनीतिकरण, विग्रदो/खस्कदो शान्ति सुरक्षा तथा श्रमिकहरूको आन्दोलन जस्ता कारणहरूले लगानी कर्ताहरू मुलुक भर नै यस क्षेत्रमा लगानी गर्ने असुरक्षित महसुस गर्न थालेका छन् ।

३.२ भौतिक पूर्वाधार विकासका समस्याहरू

क) सडक

नगरका सबै वडामा बाटो पुगे तापनि नगरभित्र हालसम्म २२ किमि राजमार्ग र करिब ५ कि.मी अन्य भित्रीबाटो मात्र बाटो पिच भएको छ । ती बाहेक नगरभित्र प्राय जस्तो कच्ची तथा धुले सडकहरू रहेका छन् । गर्मी याममा धेरै धुलो उड्ने र वर्षायाममा सडकको खाल्डा खुल्दिहरूमा पानी जम्ने हुनाले हिड्नुले गर्न समस्या हुने गरेको छ भने यातायातको साधन चल्दा पनि धुलो उड्ने समस्या रहेको छ । यस नगरपालिकामा हाल आएर वरपरका कृषियोग्य भूमिमा वस्ती विस्तार हुने क्रम बढ्दै गइरहेको छ । वस्ती विस्तारको क्रम र भौतिक पूर्वाधारको विकासको क्रम बीच तालमेल नमिलेको कारण व्यवस्थित वस्ती विकास हुन सकिरहेको छैन । विस्तार भएका वस्तीहरूमा आवतजावतका लागि नयाँ बाटोहरू खोल्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी विस्तार भई रहेका वस्तीहरूमा आवश्यक आधारभूत पूर्वाधार तथा सेवा सुविधाहरूको विस्तार गर्न नगरपालिकालाई निकै चुनौति रहने देखिन्छ । विस्तार भएका वस्तीहरूमा आवतजावतका लागि थप नयाँ सडकहरू खोल्नुपर्ने देखिन्छ भने, भएका सडकहरू अतिक्रमण हुनु, बाटोमा निर्माण समाग्री थुपार्नु लगाएतका कारणले समेत सवारी साधन तथा पैदलयात्रीहरूलाई विभिन्न खालका समस्या हुने गरेको छ ।

ख) खानेपानी

गौरीगंगा नगरपालिकाका अधिकांश मानिसहरू स्वच्छ पिउने पानीको सुविधाबाट वञ्चित रहेको वर्तमान अवस्था छ नगरपालिका र अन्य निकायले खानेपानीका योजनाहरू निर्माण गरिरहेका भएतापनि समयमा पुरा नहुदा नगरवासीहरू स्वच्छ खानेपानीको प्रयोग गर्न पाईरहेका छैनन् । यसरी एकातिर माग अनुसारको खानेपानी आपूर्ति गर्न नसकेको अवस्थामा धेरै घरपरिवारले खानेपानीको श्रोतको रूपमा ट्यूबवेल प्रयोग गरेको पाईन्छ । खानेपानीको मागलाई पूर्ति गर्न खानेपानी संस्थाले पानीको श्रोत वढाउनु पर्ने देखिन्छ तर उक्त कामका लागि उक्त निकायसँग बजेटको अभाव रहेको देखिन्छ । यस अर्थमा हालको जनसंख्यालाई नै पर्याप्त मात्रामा खानेपानी आपूर्ति हुन नसकेको अवस्थामा भविष्यमा हुनसक्ने जनसंख्या बृद्धिदर तथा कृषि तथा पशुजन्य उद्योगका लागि थप खानेपानीको माग पूर्ति गर्नु ठूलो चुनौतिको रूपमा रहने छ ।

ग) विद्युत

हाल नगरपालिका क्षेत्रमा विद्युत सेवाका पूर्वाधारहरूको व्यवस्था भएता पनि नगरभित्रका सम्पूर्ण वडाहरूमा विद्युत सेवा पुग्न सकेको छैन । हालको अवस्थामा समेत माग र आपूर्तिको समन्वयता हुन नसकेको सन्दर्भमा भविष्यमा नगरपालिकामा कृषि तथा पशुजन्य उद्योग र व्यापारको पूर्वाधार विकासका लागि र जनसंख्या वृद्धिको कारण विद्युत सेवाको माग अत्यन्त बढ्ने निश्चित प्राय छ । तर हालका पूर्वाधार र आपूर्ति व्यवस्थापनले भविष्यको मागलाई कुनै हिसावले पूर्ति गर्न सक्ने देखिदैन ।

३.३ सामाजिक विकास क्षेत्रमा देखिएका समस्या

क) शिक्षा

यस नगरमा आधारभूत, माध्यमिक र क्याम्पस सामुदायिक र निजी गरि ६४ वटा शैक्षिक संस्थाहरू रहेतापनि शैक्षिक गुणस्तरमा सोचे अनुसार प्रगती हुन सकेको छैन । यस नगरको शैक्षिक स्थिती हेर्दा २०६८ को जनगणना अनुसार ६२.४२% रहेको र हाल यो करिब ७०% सम्म पुगेको अनुमान गरिएकोछ । भएका विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधारहरू पनि जीर्ण अवस्थामा रहेका छन् । विद्यालयहरूमा कक्षा कोठा, प्रयोगशाला, कम्प्यूटर कक्षा, पुस्तकालय आदिको अभाव रहेको छ । सरकारी विद्यालयहरूमा नियमित कक्षा सञ्चालन नहुनु र गुणस्तरीय शिक्षाको कमीले गर्दा विद्यार्थीहरूको विद्यालय परित्याग दर बढ्दो अवस्थामा रहेको देखिन्छ । त्यसका साथै, विद्यालयहरूमा छात्र छात्राहरूका लागि पर्याप्त सङ्ख्यामा शौचालयको अभावको कारण विद्यालयहरूमा विद्यार्थीहरू ((विशेष गरी छात्राहरू) को विद्यालय परित्याग दर पनि उच्च रहेको छ । गुणस्तरीय शिक्षाको माध्यमवाट आर्थिक उन्नति गर्नको लागि निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गर्न अति जरुरी छ ।

आर्थिक अवस्थाको कारण आधारभूत शिक्षामा सबैको सरल पहुँच नहुनुका साथै प्रारम्भिक बालबिकासको कक्षाहरू सही रूपमा सञ्चालन हुन सकिरहेका छैनन् । जसका कारण सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यालय परित्याग दर बढी छ र विद्यालय परित्याग दरलाई कम गर्नु एक चुनौतिपूर्ण कार्य रहेको छ । अभिभावक तथा बालबालिकाहरूमा शिक्षाको कमी रहेको देखिन्छ । कतिपय अभिभावकहरू आर्थिक अभावका कारण बालबालिकाहरूलाई बालश्रमिकको रूपमा काम गराउन बाध्य छन् । त्यसैगरी विद्यालयका शिक्षक शिक्षिकाहरूलाई तालिम तथा विद्यालयहरूमा पाठ्य सामाग्रीको पनि अभाव रहेको छ । विद्यालयहरूमा अपाङ्गमैत्री पूर्वाधार नहुँदा ती वर्गका विद्यार्थीहरूलाई समस्या हुनेगरेको छ भने आर्थिक अभावको कारण अन्य शैक्षिक केन्द्रहरू जस्तै:मदरशा आदि पनि प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुन सकेका छैनन् । साक्षरता वृद्धि गर्न निरन्तर साक्षरता कार्यक्रमको अभाव लगायत गृहिणी शिक्षालाई नीतिगत व्यवस्थापन गर्न नसक्नु तथा पूर्व प्राथमिक लगायत विद्यालय तहमा तालिम प्राप्त शिक्षक एवं शैक्षिक सामाग्रीको व्यवस्था नरहेको र शिक्षकहरूको पेशागत विकास एवं पुरस्कार तथा ढण्ड जस्ता व्यवस्थाको अभाव रहेको छ । साक्षरता कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा सञ्चालन नभएका कारण पनि नगर क्षेत्रभित्र साक्षरता अभिवृद्धि गर्नु ठूलो समस्या रहेको छ । साथै प्राविधिक शिक्षालयहरूको पनि नगरमा कमी रहेको देखिन्छ । आधारभूत शिक्षामा निजी क्षेत्र त्यतिको आकर्षित

नहुने र सरकारी स्तरबाट समेत यस क्षेत्रमा खासै लगानी नभई रहेको अवस्थामा सबै वर्ग समुदायका बालबालिकाहरूको लागि आधारभूत शिक्षा प्रदान गर्नु नगरपालिकाको लागि अर्को एक चुनौति रहने छ ।

ख) स्वास्थ्य

आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी package program को विकासमा कमी रहनुका साथै आवश्यकता अनुसार अस्पताल, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई तथा स्वास्थ्य क्लिनिक लगायत औषधी पसलहरूको कमी रहेको अवस्था छ । जनसंख्याको अनुपातमा स्वास्थ्य संस्था पर्याप्त नहुनुका साथै मातृशिशु क्लिनिक, बालबालिका तथा वृद्धवृद्धाहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यकता अनुसारको स्वास्थ्य केन्द्रहरू स्थापना हुन सकेका छैनन् भने भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पनि पर्याप्त रूपमा पूर्वाधारहरू विकास नभएको अवस्था छ ।

नगरक्षेत्रमा स्वास्थ्य उपचारका लागि हालसम्म पनि उल्लेख्य जनसंख्या परम्परागत उपचार (धामी, भांकी आदि) मा विश्वास गर्ने गरेको देखिन्छ र आर्थिक रूपमा कमजोर वर्गहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु यस नगरको लागि अर्को एक गम्भीर चुनौति रहेको छ ।

३.४ वातावरणीय समस्या

गौरीगंगा नगरपालिकामा वर्षातको समयमा लिक्मा कटैनी, गौरीगंगा, शिवगंगा लगाएतका नदीमा बाढी आइ हुने नदी कटानले गर्दा नगर तथा आसपासका क्षेत्रहरू डुवानमा पर्ने समस्या, फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन नभएको, जथाभावी फोहोर फ्याकिने, प्लाष्टिकको अत्यधिक प्रयोग, नगरमा ढलको व्यवस्था नहुनु, नगर क्षेत्रभित्र वायु, जल तथा ध्वनी प्रदूषण जस्ता वातावरणीय समस्याहरू रहेका छन् । यी वातावरणीय पक्षमा हेर्दा यस नगरको प्रमुख समस्यामा फोहोर व्यवस्थापन तथा दोश्रो समस्याको रूपमा जल प्रदूषणलाई लिन सकिन्छ । त्यसैगरी नगरको जोखिम पक्षमा बाढी, आगलागी, डुवान तथा हुरीवतास आदि रहेका छन् । विशेष गरी वर्षायाममा नदीहरूमा पानीको बहाव बढी भई नगरवासीहरूले डुवानको समस्या भोग्दै आई रहेका छन् भने गर्मीयाममा हुरी वतास तथा आगलागीको समस्या हुने गरेको छ । यस्ता विपतपहरूबाट कसरी बाच्न र वचाउन सकिन्छ भने नगरवासीहरूमा जानकारी नहुनु एक समस्याको रूपमा रहेको छ ।

३.५ वित्तीय समस्या

क) आय

नगरपालिकामा आन्तरिक र बाह्य गरी दुई प्रकारले आम्दानी हुने गरेको छ र विगतको तथ्याङ्क हेर्दा आन्तरिक श्रोत भन्दा बाह्य श्रोतको रकम बढ्दै गइरहेको देखिन्छ । नगरपालिकाले न्यूनतम शर्त तथा कार्यसम्पादन मापन अन्तर्गतका कार्यहरूमा सन्तोषजनक कार्य गर्न नसक्दा स्थानीय विकास शुल्क लगायत नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त गर्न सकिने अन्य अनुदानमा समेत असर गरिरहेको छ । त्यसैगरी सम्पत्ती कर, व्यवसाय कर, उद्योग कर, सवारी कर लगायतका अन्य आन्तरिक करहरू

समय भित्र उठाउन सकिरहेको छैन । नगरपालिकाको वार्षिक बजेटमा प्रशासनिक खर्च लगायत सडक पूर्वाधारमा खर्च बढी भएको देखिन्छ, भने नगरपालिकाले सम्पतिहरूको सही व्यवस्थापन गर्न पनि नसकेको पाईन्छ ।

तालिका नं ३ गौरीगंगा नगरपालिकाको विगत २ वर्षको आय व्यय विवरण

आय तर्फ			व्यय तर्फ		
शिर्षक	०७३/७४	०७४/०७५	शिर्षक	०७३/७४	०७४/०७५
आन्तरिक स्रोत	२३९८२८६.००	११७४४२२६.००	पुजीगत खर्च		४९२३६२१३७.००
बह्य स्रोत	५०५१९३५८.६०	४९५७१०२०८.००	तलब पारिश्रमीक		१४७०५९६४.९०
			कार्यालय संचालन		१८०४४९६७.००
जम्मा	५२९१७६४४.६०	५०७४५४४३४.००	जम्मा	५२६८९२१४.९	५२५११३०६९.००

ख) व्यव खर्च

आन्तरिक आयको तुलनामा नगरपालिकाको चालु खर्च निकै बढ्दो छ र खासै भन्ने हो भने केन्द्रबाट अनुदान प्राप्त नहुने हो भने नगरवासिहरूबाट प्राप्त हुने कर तथा शुल्कले नगरपालिकाको प्रशासनिक खर्च समेत धान्न सकिदैन । विगत २ आर्थिक वर्षको स्थानीय आय तथा चालु खर्चको लेखाजोखा गर्ने हो भने स्थानीय आयको तुलनामा चालु खर्च निकै धेरै भएको पाईन्छ । जुन तालिकामा उल्लेख गरिएकोछ

तालिका नं ४ आन्तरिक आयमा चालु खर्च

शिर्षक	०७३/७४	०७४/०७५	कैफियत
आन्तीक आय	२३९८२९६.००	११७४४२२६.००	
चालु खर्च	२६१०६५२.२०	३२७५०९३१.९०	
अन्तर	-२१२३५६.२०	-२१००६७०५.९०	

स्थानिय तहको निर्वाचन र स्थानिय सरकारको गठन भए पश्चात नगरपालिकाको प्रशासनिक खर्चमा निकै नै वृद्धि हुन पुगेको छ । नगरपालिकाका विभिन्न गतिविधिहरू संचालन गर्न स्थानिय तहमा निकै ठुलोमात्रामा कर्मचारीहरूको आवश्यकता रहेकोछ । स्थानिय जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको तलब सुधिका कारण नगरको ठुलो रकम प्रशासनिक खर्चमा गईरहेको र विकास निर्माणको कार्यमा

तुलनात्मक रूपमा कम खर्च भईरहेको पाईन्छ । खास गरि नगरपालिकालाई प्रशासनिक खर्च कम गरि विकास निर्माण कार्यमा रकम बढी खर्च गर्न निकै ठुलो चुनौती रहेकोछ । तथापी नगरपालिकाले आफ्नो प्रयासमा नगरवासिहरूको समस्या सम्बोधन गर्न वाह्य श्रोतकै खोजी गरी भए पनि सार्वजनिक निर्माणका कार्यहरू गरिरहेको देखिन्छ ।

३.६ संस्थागत विकास

वर्तमान संवैधानिक व्यवस्था अनुसार गठन भएका स्थानिय निकायहरूमा जनतालाई आवश्यक सेवा सुविधा पैदान गर्न नगरवासीहरूको लागि अति आवश्यक आधारभूत सेवा सुविधाहरू प्रदान गर्ने उद्देश्य वमोजिमका कार्यहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक कर्मचारीहरूको अभाव रहेकोछ । हाल वृद्धि भएका नगरपालिकाको कार्यक्षेत्र, विकास निर्माणमा नगरवासीहरूको अपेक्षा अनुरूप विगतका कार्यशैलीहरूलाई परिवर्तन गर्दै सम्पूर्ण कार्यभार चुस्त, दुरुस्त तथा प्रभावकारी तवरवाट विगतमा भर्ना भएकै अधिकांश कर्मचारीहरूवाटै सम्पन्न गराउन नगरपालिकाको लागि प्रमुख चुनौति रहेको छ । कार्यालय भवन लगायत शाखा, उपशाखा र वडा कार्यालय व्यवस्थित नभएको, योग्य एवं दक्ष कर्मचारीहरूको अभाव तथा भएका जनशक्तिहरूको क्षमतामा पनि कमी जस्ता अहम सवाल जनमानसमा रहेका छन् । यसका अलावा नगरपालिकाको विकास व्यवस्थापनको लागि आवश्यक उपकरण तथा सामाग्रीहरूको पनि अत्यधिक कमी देखिन्छ ।

खण्ड ४. दिर्घकालीन सोच, लक्ष्य र रणनीति

गौरीगंगा नगरपालिकाका जनप्रतिनिध र सरोकारवाला निकायहरूले यस नगरका विकासका समस्याहरू, उपलब्ध, सम्भाव्य स्रोतसाधन र भविष्यका आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखेर दिर्घकालका लागि विकास सम्बन्धी दृष्टिकोण तय गरेको छ, जसलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिन्छ:

“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहर,
जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर ”

तालिका नं ५ नगरपालिकाले दिर्घकालिन सोच अनुसारको लक्ष्यमा पुग्न अबलम्बन गर्ने मुख्य रणनीति:

- जन सहभागिता सहितको स्वच्छ निष्पक्ष प्रशासन, स्थानिय स्रोत साधनको परिचालन गर्दै कृषि व्यावसायिक पकेट क्षेत्र घोषण गरि औद्योगिक विकास द्वारा बेरोजगारी समस्याको अन्त गरि व्यवस्थित हरियाली नगर बनाईनेछ ।
- वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन, कृषि आधुनीकीकरण, लगानी मैत्री वातावरण, स्थानिय स्रोत साधनको सन्तुलित प्रयोग, जैविक विविधताको संरक्षण एवं सम्वर्द्धन, दिगो विकासमा जोड दिई विभेद रहित समतामुलक र समृद्ध नगर निर्माण गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनमा आधारित उत्पादनहरूको व्यवसायीकरण र विविधकरण गर्न आधुनिक विउ विजन, उन्नत प्रविधिको प्रयोगको व्यवस्था गरि उत्पादनको दायरालाई फराकिलो बनाई आयातलाई प्रतिस्थापनमा टेवा पुऱ्याई कृषिमा आत्म निर्भर भई कृषि तथा कृषि जन्य उत्पादन निर्यातमा वृद्धि गरिनेछ ।
- उत्पादनशिल रोजगारी सृजना गर्न व्यवसायीक रुपमा लघु वित्त कार्यक्रम तथा सहकारी प्रवर्द्धनमा जोड दिईनेछ । साथै व्यवसायीक सीप तथा तालिमहरूको व्यवस्था गरि दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरि रोजगारीको वातावरण सृजना गर्ने ।
- स्थानिय सिप र स्रोतको प्रयोग गरि लघु घरेलु उद्योगहरूको स्थापनाका साथै कृषिमा आधारित साना उद्योगहरूको विकासमा टेवा पुऱ्याउने ।
- वन सम्पदाको संरक्षण, वृक्षारोपण, अग्नी रेखा निर्माण जस्ता विषयमा ध्यान दिन वन उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकास गर्ने र स्थानिय अनुकुलन योजना निर्माण गरि कार्यावन्धन गर्ने ।
- सडक, विद्युत, संचार, सिचाई, खनेपानी, उर्जा आदी क्षेत्रको संतुलित विकासमा जनताहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने गरि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
- समाजमा रहेका विद्यमान जातीय छुवाछुत, महिला हिंसा, छाउपडी, बाल विवाह आदी प्रथाहरूको पूर्ण रुपमा अन्तय गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुका साथै यस्ता कुरीतीहरूलाई कानुनको दायरामा ल्याउने ।

कुनै पनि क्षेत्रमा योजनावद्ध ढङ्गले विकास गर्दै जाने हो भने सर्व प्रथम त्यस क्षेत्रको भावी विकासको रूपरेखा वा दीर्घकालीन सोचसहित अगाडि बढ्नु जरुरी छ । दीर्घकालीन सोच विना गरिने लगानी कार्यक्रम तथा विकास निर्माणको कार्यहरूले नगरवासीको जीवनमा केही सहजता र सुविधा प्रदान गरिए तापनि यसता किसिमका योजना प्रक्रियाले नगरको दिगो विकासमा खासै टेवा पुऱ्याउदैन । अर्को शब्दमा, नगरको भावी गन्तव्य विना गरिने लगानी कार्यक्रमले आशातीत लाभ हासिल एकातिर गर्न सक्दैन भने अर्कोतिर भविष्यमा नगरको रूप कस्तो हुने हो आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वातावरण आदि दृष्टिले त्यो स्पष्ट हुँदैन । साथै नगरपालिकाको सीमित स्रोत साधनको पनि यस किसिमको प्रक्रियाले प्रभावकारी उपयोग नहुन सक्दछ । तसर्थ सीमित स्रोत साधनबाट अधिकतम लाभ एवम् प्रतिफल प्राप्त गर्न र नगरवासीको जीवनमा सुधार ल्याइ आर्थिक हिसावले समृद्ध नगर बनाउन नगरपालिकाले आफ्नो गन्तव्य निर्धारण गरी सम्पूर्ण विकास निर्माणका गतिविधिलाई उक्त उद्देश्य हासिल गर्ने दिशा तिर उन्मुख गर्नु नितान्त आवश्यक छ ।

गौरीगंगा नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच निर्धारण गर्नु अगाडि आर्थिक विकासका पक्षमा विगतका समय देखि अग्रणी भूमिका निर्वाह गरिएका क्रियाकलापहरू तथा सोको उपलब्धिहरू र अन्य आर्थिक विकासका सम्भावनाका पक्षहरूका लागि स्थानीय तहमा उपलब्ध विभिन्न स्रोत, साधन तथा विकासका गति सँगसँगै सृजित नौला अवसरहरूको समेत अध्ययन, त्यस्ता अवसरहरूलाई आर्थिक विकासमा रूपान्तरण गर्न आईपर्ने विभिन्न मुद्दा, समस्या तथा जोखिम पक्षहरूको समेत गहन विश्लेषण गरी वर्तमान परिवेशमा यस नगरलाई कृषि, उद्योग तथा पर्यटन विकासको माध्यमबाट समृद्ध नगर निर्माण गर्न सकिने सोच लिएको छ ।

दीर्घकालीन सोच भनेको नगरको पहिचान नभई अगामी २०/२५ वर्षमा प्राप्त गर्ने लक्ष्य भएको हुँदा यसमा नगरको पहिचान (अग्रणी क्षेत्र) सहितको सोच राखिएको अवस्थामा र यदि समय सापेक्ष अग्रणी क्षेत्र परिवर्तन भएको खण्डमा सोचको शब्दावलीमा समेत परिवर्तन गर्दै जानुपर्ने हुन्छ र यस अर्थमा अग्रणी क्षेत्रको शब्दावली विनाको सोच वढी सान्दर्भिक देखिसोही तर्कमा आधार भएर नगरको पहिचान तथा अग्रणी क्षेत्रलाई दुवैलाई प्रतिविम्बित हुने शब्दहरूलाई मनन गर्दै **“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहर, जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर”** भन्ने दीर्घकालीन सोच पारित गरिएको छ ।

सोच निर्धारण कार्य सँगसँगै उक्त सोचलाई मूर्त रूप दिने क्रममा सामना गर्नपर्ने समस्या तथा मुद्दा सम्बन्धित वृहद् छलफल गरी सो समाधानको लागि आवश्यक नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरूको समेत पहिचान गरिएको छ । यसका अतिरिक्त नगर विकासका अन्य विषयगत क्षेत्रहरू जस्तै: भौतिक, सामाजिक, वातावरणीय, जोखिम, आर्थिक, वित्तीय तथा संस्थागत पक्षमा भएका सम्भावना, समस्या तथा मुद्दा सम्बन्धित वृहत् छलफल गरी सोको समाधानको लागि आवश्यक नीति, कार्यक्रम, योजनाहरूको

पनि पहिचान गरिएको छ । यसैगरी समाजिक विकासको पक्षमा समावेशी तथा लक्षित वर्ग विशेषलाई समेत प्राथमिकतामा राखी नगरमा वसोवास गर्ने विभिन्न वर्ग, समुदायहरू जस्तै: महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, युवा, दलित, आदिवासी जनजाति, अल्प-सङ्ख्यक, सिमान्तकृत, पिछडा वर्ग, अपाङ्गता, गरिवीका समस्याहरू सम्बन्धी समेत वृहद् छलफल गरी त्यस्ता वर्ग तथा समुदायका समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरूको समेत पहिचान गरी यस नगरको प्रथम समावेशी तथा सहभागितामूलक आवधिक योजना तर्जुमा भएको छ र यसरी नै यस्ता आवधिक योजनाहरू अगामी दिनहरूमा क्रमशः तर्जुमा गर्दै त्यस्ता योजनाहरूको सफल कार्यान्वयन गर्दै यस नगरको दीर्घकालीन सोच **“समावेशी सुशासन युक्त शासनको रहस्य, जैविक विविधता, आधुनिक कृषि, औद्योगिक एवं दिगो विकास सहितको स्वच्छ समृद्ध नगर”** प्राप्त गर्ने दिशातर्फ यस नगरपालिका अग्रसर हुनुपर्नेछ ।

४.१ नगर विकासका सिद्धान्तहरू

- **कृषि पकेट क्षेत्रहरूको घोषणा:** यहाँका बासिन्दाहरूको मुख्य पेशा नै कृषि भएकाले सम्पूर्ण क्षेत्रको माटो परिक्षण गरि कृषिको पकेट क्षेत्र घोषणा र परम्परागत कृषि प्रणालीलाई कृषिलाई आधुनीकीकरण गर्दै व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख गराउनुपर्ने ।
- **जनसहभागिता :** कुनैपनि विकासका कार्यक्रमहरू नगरबासीको हकहितका लागि हुने भएकाले नगरबासीको खास समस्या तथा आवश्यकता बुझ्न नगरबासीलाई नै संलग्न गराउनुपर्ने । नगरबासीहरूकै सक्रियतामा नगर विकासका योजना तर्जुमा गर्ने ।
- **स्रोतहरूको पहिचान:** नगरको दिगो विकासका साथै नगरलाई दीर्घकालीन रूपमा आत्मनिर्भर बनाउन प्राकृतिक स्रोतको अधिकतम प्रयोग गर्ने र स्थानीय रूपमा भएका स्रोत, सीप तथा साधनको बढी उपयोगले मात्र नगरको दिगो विकास सम्भव हुनेहुँदा स्थानीय स्तरमै भएका स्रोतहरूको अधिकतम प्रयोग गर्ने ।
- **निति तथा कार्यक्रमहरू :** साभेदारी विकास तथा सिनर्जी असरका लागि नगर परिषदमा निति तथा कार्यक्रमहरू र बजेट अनुमोदीत कार्यक्रमहरूलाई मात्र नगर स्तरमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूले कार्यान्वयन गर्ने निति लिईनेछ । कुनैपनि विकासको परिणाम आर्थिक गतिविधिमा झल्किने हुँदा आर्थिक विकासलाई टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रमहरूमा बढी जोड दिई पिछडिएका तथा उपेक्षित समुदायका बासिन्दाहरूको विकासका लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने, समुदायमा आधारित टोल विकास संस्थाहरूलाई विकासमा दायित्व बोध गराउने र स्थानिय तहबाट प्रदान गरिने सेवा र सुविधाहरूमा सबैको सरल पहुच पुऱ्याउन

विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । साथै नगर विकासमा निजि क्षेत्रलाई समेत समावेश गर्ने खालका कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

- **स्वच्छ निष्पक्ष जनमुखी प्रशासन :** जनतालाई बोध हुने गरि प्रशासनलाई जनमुखी बनाउन विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै, सिंहदरबारको अधिकारहरू साच्चिकै गाउँ मै आएको विश्वास दिलाउने ।
- **समतामुलक समावेशी विकास :** समावेशी विकासमा यस अवधारणालाई आत्मसाथ गरि विकास प्रकृतिलाई अधिकारमुखी तथा सामाजिक न्यायको सिद्धान्त अनुकूल बनाउदै नगरपालिका भित्र पिछडिएका वर्ग, दलित, आदीवासी, जनजाती, महिला, बालबालिका तथा भिन्न क्षमता भएकाहरूको विकासको मुल प्रवाहीकरणका लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् ।
- **लगानी कर्ता स्वागत निति अबलम्बन (Well come donner) :** नगरपालिकाको दिर्घकालिन सोच र लक्ष्य पछ्याउन विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरि नगर विकासका लक्ष्यहरू पुरा गर्न नगरमा Well come donner निति अबलम्बन गरि विकासका गतिविधिहरूलाई जन समक्ष पुर्‍याईनेछ ।
- **सुसाशन र जवाफदेहिताका लागि** नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा नागरिक वडा पत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण र सामाजिक लेखा परिक्षणलाई सुशासनको मुल आधार बनाई अगाडी बढ्ने निति अबलम्बन गरिनेछ ।
- **नतिजा मुलक योजना तथा अनुगमन पद्धती कार्यावन्यनका लागि** नगरपालिकाका कार्यक्रम बजेटका सुचकको आधारमा तर्जुमा गरि आवधिक योजनालाई आधार मानी विकासका गतिविधिहरूलाई अगाडी बढाउने निति अबलम्बन गरिनेछ ।
- **पूर्वाधार विकासको प्रभाव र असरलाई पूर्व अनुमान र परिक्षण निति अबलम्बन गरि** भौतीक पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्दा नगरका प्राथमिकता तथा उत्पादनलाई टेवा पुग्ने खालका संरचनालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

खण्ड ५. नगर विकासका लागि प्राथमिकता क्षेत्र

५.१ नगरपालिकाका प्राथमिकताका क्षेत्र र क्रियाकलापहरू

तलिका नं. ६ नगरपालिकाका प्राथमिकताका क्षेत्र र क्रियाकलाप

प्राथमिकताका क्षेत्र	सम्भाव्य क्रियाकलापहरू
१. कृषि तथा पशुपालन	<ul style="list-style-type: none"> ● सिचाईका लागि भएका नहरहरूको मर्मत र नया नहर निर्माण गर्ने । ● कृषि विषयको पढाई हुने क्याम्पस संचालन । ● गहु, केरा र मौरीपालनको पकेट क्षेत्रलाई विस्तार । ● तरकारी, बाखापानन, बंगुरपालन, भैसीपालन, गाईपालनको पकेट क्षेत्र घोषणा । ● सिचाईको लागि पूराना सिचाई आयोजनाको मर्मत सम्भार र नया नहरको निर्माण ● सम्भाव्यता ठाउँमा सिचाईका लागि डिप्ट्युवलको व्यवस्था । ● कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि उन्नत प्रविधि र विउविजन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था । ● नश्ल सुधारका लागी उन्नत जातका पशुहरूको वितरण । ● व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि कृषि मेलाको आयोजना । ● किसानहरूलाई सहूलियत र सरल रूपमा ऋण सुविधाको व्यवस्थापन । ● भु-उपयोग नीति निर्माण । ● एक गाउँ एक उत्पादन कार्यक्रम संचालन । ● प्राङ्गारिक र जैविक मल उत्पादन गरि अर्गानिक खेतीको सवस्तार । ● कृषि योग्य जमिनको माटो परिक्षण । ● कृषिको यान्त्रीकरण ।
२. भौतिक पूर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ● नगरपालिका, वडा कार्यालयहरू र सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रको कार्यालय भवन निर्माण । ● नगरपालिकाका मुख्य मुख्य सडकहरू नाली र ढल सहित कालोपत्रे गर्ने । ● नगरपालिकाका चौमाला, लिक्मा कटैनी, शिवगंगा नदीमा पक्की पुल निर्माण । ● नगरपालिकाको बहुउद्देशिय भवन निर्माण । ● आवश्यकता र माग अनुसार विद्यालय भवनहरूको निर्माण ।

	<ul style="list-style-type: none"> ● जनता आवास कार्यक्रम अन्तरगत आवास निर्माण । ● विभिन्न वडाहरुका सडकहरुमा कल्भर्ट निर्माण । ● सडक ग्राभेल तथा स्तर उन्नती । ● भोलुङगेपुल निर्माण । ● सार्वजनीक स्थानहरुमा प्रतिकालय, शौचालय र खानेपानीको व्यवस्थापन । ● सामुदायीक भवन निर्माण । ● खानेपानी योजना र पाईप लाईन विस्तार । ● विद्युत सेवा विस्तार । ● बहुउद्देशिय भवन City Hall को निर्माण र संचालन । ● सडकमा सोलार बत्तीको व्यवस्था । ● खुला मञ्च, बसपार्क, पिक्नीक स्थल, फोहर व्यवस्थापनका लागि ल्याण्ड फिल्ड साईट तथा आर्यघाटमा आवश्यकता अनुसार पूर्वाधार निर्माण ।
३. शिक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक र शिक्षण सामग्रीको व्यवस्था । ● साक्षरता वृद्धिका लागि अनौपचारिक शिक्षाको व्यवस्था । ● प्राविधिक विद्यालय कृषि क्याम्पसको स्थापना । ● विद्यालयहरुमा शैक्षिक वातावरण सुधार । ● विद्यालयहरुमा बाल तथा अपाङ्ग मैत्री शौचालय तथा खानेपानीको व्यवस्थापन ● विद्यालयहरुमा अतिरिक्त कृयाकलाप संचालन । ● शिक्षामा गुणस्तर सुधाका लागि नमुना विद्यालय । ● विद्यालय भर्ना अभियान । ● विद्यालय र शिक्षकहरुलाई पुरष्कृत र जरीवाना । ● प्रजनन र किशोर किशोरी शिक्षामा जोड ।
४. स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> ● सुविधा सम्पन्न अस्पतालको स्थापना र संचालन । ● सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रको स्थापना । ● स्वास्थ्य दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था ।

	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्य केन्द्रमा आवश्यक औषधी उपकरणको व्यवस्था । ● रोगहरुबाट वच्न चेतनामुलक कार्यक्रम र स्वास्थ्य शिविर संचालन । ● उप प्रमुख संग महिला स्वास्थ्य कार्यक्रम विस्तार । ● नगरको फोहर व्यवस्थापन । ● सुत्केरीलाई पोषण कार्यक्रम संचालन । ● स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको विस्तार । ● धुम्रपान, मद्यपान र लागु औषध न्यूनिकरण विद्यालय स्तरमा चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन ।
५. उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषिमा आधारित उद्योगलाई प्रोत्साहन । ● वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन । ● मौरीपालन, बाखापालन, बंगुरपालन, तरकारी खेती, डेरी व्यवसायहरुलाई प्राथमिकता । ● उद्योगहरुलाई आवश्यक हुन सक्ने जनशक्ति निर्माण गर्न तालिमहरु संचालन । ● उद्योगहरुबाट उत्पादित हुने उत्पादनहरुको बजारीकरण गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्य ।
६. वन, वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन (वनको संरक्षण, गैरकाष्ठ वनजन्य उद्यम वातावरण सरसफाई)	<ul style="list-style-type: none"> ● सामुदायिक वनको नक्साङ्कन, वृक्षारोपण र तारवार । ● सामुदायिक वनहरुमा जडीबुडी खेती । ● वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरुलाई प्राथमिकता । ● वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन । ● वातावरण सरसफाई र फोहोरको व्यवस्थापन । ● नगरपालिकामा रहेका लिक्मा कटैनी, शिव गंगा, चौमाला, गौरीगंगा, नदीमा जैविक तटबन्धन ।
७. दलित, बालबालिका, महिला, अपाङ्ग साथै पिछडिएका वर्ग (लक्षित वर्ग)	<ul style="list-style-type: none"> ● आयआर्जन बढाउनका लागि विभिन्न किसिमका आयमुलक तालिम । ● जातिय छुवाछुत, छाउपडी र अन्य घरेलु तथा महिला हिंसा अन्तयका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरि विभेद मुक्त नगर निर्माण । ● महिला अधिकार र कर्तव्य सम्बन्धि अधिकारमुखी नेतृत्व विकास तालिम । ● अपाङ्गता भएकाहरुको तथ्याडक संकलन गरि लीक्षत कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ● जेष्ठ नागरिकका लागि वृद्धा आश्रम र आरोग्य केन्द्रको स्थापना र संचालन ।
८. विद्युत, उर्जा र सञ्चार	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्युत लाईनहरुको विस्तार ● वैकल्पिक उर्जामा जोड । ● सञ्चार सुविधाको विस्तार ।
९. पर्यटन	<ul style="list-style-type: none"> ● मोहन्याल मन्दिरलाई धार्मिक पर्यटकिय स्थलको रुपमा विकास । ● नगरपालिकामा रहेका जोगनिया, त्रिबेणी लगायत तालहरुलाई पिक्निक स्थलका रुपमा विकास गर्ने । ● राजिपुर देखी लिक्मा सम्मको क्षेत्रमा उद्यान निर्माण गर्ने । ● चौमाला बजार देखी चुरेको ऐतिहासिक गर्भा दरवार जोड्ने बाटोलाई पर्यटकिय सडकका रुपमा विकसित गर्ने ।
१०. शुसासन संस्थागत व्यवस्था मानव संसाधन आन्तरीक श्रोत परिचालन सुशासन	<ul style="list-style-type: none"> ● जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि । ● नगर भित्र रहेका श्रोतहरुको पहिचान तथा परिचालन । ● मानव संसाधनको विकास । ● नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरु स्पष्ट हुने गरि नागरिक वडा पत्र, हेल्प डेष्क, सुचना पार्टी र सुचना अधिकारी तोकीने । ● नगरपालिकाको वेभसाईट अद्यावधिक गरि नगरका गतिविधि र सुचनाहरु नियमित रुपमा सार्वजनिक गर्ने । ● नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरुलाई कम्प्यूटराई गरिने । ● पेशकी, वेरुजु र भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य शहनशिलताको नीतिलाई अवलम्बन गर्ने । ● सबै पसलमा मूल्य सूची अनिवार्य रुपमा राख्न लगाउने तथा मूल्य र गुणस्तरको नियमित अनुगमन कार्य बजार अनुगन कार्यविधि बमोजिम गरिनेछ ।

खण्ड ६ विषयगत लक्ष्य र सुचकहरू

६.१ परिचय

दिगो विकास लक्ष्य, राष्ट्रिय विकासका योजना, जिल्ला विकास योजना तथा विषयगत योजनाहरूबाट निर्देशित भई आवधिक नगरविकास योजना तर्जुमा गर्नु अति आवश्यक रहेकोछ। आवधिक नगरविकास योजना नगरवासी र स्थानिय सरोकारवाला सबै निकायहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा तर्जुमा हुने नगरपालिकाको विकासको एक दस्तावेज हो। यो सहभागितामुलक र नतिजामुलक हुनु अति आवश्यकछ। दिर्घकालिन सोच तर्फ निर्देशित भई योजनाको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न तथा लक्ष्य प्राप्तिमा सहयोग पुऱ्याउन वस्तुस्थित विश्लेषण तथा सहभागितामुलक प्रकृया अबलम्बन गरि नगरविकासको एकिकृत तथा बहु विषयगत स्थानिय योजनाको रूपमा आवधिक नगरविकास योजना तर्जुमा गरिएको हो। साथै आवधिक योजनालाई नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग, संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र स्थानिय सरकार संचालन ऐनले मार्ग निर्देशन गरे अनुसार नतिजा खाकामा तर्जुमा गर्ने प्रयास गरिएकोछ। नतिजामुलक योजनामा आधारित नगर विकास योजनामा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक विकास, वन तथा वातावरण, कृषि, पर्यटन, उद्योग, संचार, विद्युत, कला सस्कृति, संस्थागत विकास जस्ता विषयगत क्षेत्रलाई ध्यान दिई नतिजाहरू त्य गरिएका छन्। नगरवासीहरूको आर्थिक सामाजिक जिवन स्तर वृद्धि हुने र वातावरणीय संतुलन कायम हुने अपेक्षा यस नविआयोले गरेकोछ। योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा संभावना र समस्या विश्लेषण, नतिजा खाका, कार्यक्रम तथा लगानी योजना गर्दा यि विषय वस्तुहरूलाई आधारका रूपमा लिईएकोछ। यसका अतिरिक्त योजनामा नगरपालिका विकासका सरोकारवाला, विषयगत कार्यालय, गैसस, समुदायमा आधारित संस्थाहरू, निजि क्षेत्र र विकास साभेदारहरूबाट संचालन हुने कार्यक्रम तथा आयोजनालाई लगानी योजना तथा नतिजा खाका अनुसार कार्यावन्यन योजनामा एकिकृत गरिएकोछ।

६.२ नगरविकासका विषयगत लक्ष्य र सुचक

नगरपालिकाको वस्तुस्थिती विवरणका सुचना, नगर स्तरिय गोष्ठी, वडा स्तरमा गरिएका छलफल तथा नगरपालिकाका विभिन्न सरोकारवाला निकाय, विषयगत समिति र लक्षित समुह संग गरिएको छलफल परामर्श कार्यक्रमहरूको निचोडको आधारमा सहभातिमुलक कार्यशाला विधि द्वारा तयार गरिएको यो प्रथम नगर विकास आवधिक योजनाको नतिजा खाका, विषयगत लक्ष्य र सुचकहरू तलको तालिका प्रस्तुत गरिएकोछ।

६.२.१ आर्थिक विकासका क्षेत्र

उद्देश्य: कृषिलाई आधुनीकीकरण र यान्त्रिकरण गरि खाद्यान्न तथा नगदे बाली, मौसमी र बेमौसमी तरकारी प्रणालीको विकास, दुध उत्पादन, पशुमा नश्ल सुधार गरि किसानहरूलाई व्यवसायिक किसान हुन उन्मुख गराई कृषकहरूको आर्थिक विकास गरिने ।

तालिका नं ७ नगरको आर्थिक विकासका विषयगत क्षेत्र र लक्ष्य

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारीत सुचकहरू		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
१.१. कृषि र पशुपालन आधारित				
उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि	धान: करिब १०,५०० टन गहु: करिब ४९०० टन तोरी: करिब ११० टन मसुरो: करिब १०५ टन अरहर: करिब १० टन चना: करिब ५ टन मकै: करिब ३ टन कुल कृषि योग्य खेती मध्ये २० प्रतिशत मात्र सिचाई रहेको ।	५२०० घरधुरीलाई खाद्यान्न बाली उत्पादनमा थप सिप र प्रविधि सहित आवद्ध गराई धानको उत्पादन ४५%, ले वृद्धि भएको हुनेछ । गहु उत्पादन ३५%, ले वृद्धि भएको हुनेछ । तोरी उत्पादन २५%, ले वृद्धि भएको हुनेछ । मसुरो उत्पादन २५%, ले वृद्धि भएको हुनेछ । अरहर उत्पादन २५% ले वृद्धि भएको हुनेछ । चना उत्पादन २०% ले वृद्धि भएको हुनेछ । आगामी ५ वर्ष भित्र ४० प्रतिशत कृषि योग्य जमिनमा सिचाई सुविधा ।	नगरपालिकाको कृषि विकास शाखा र यस संग कार्य गर्ने संघ संस्था र व्यापारिक फर्महरूको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> ● जलवायु परिवर्तन (बाढी, खडेरी, सुख्खा) ● अव्यवस्थित बसोबास र बसाई सराई ● श्रोतको कमी वा अभाव
	विभिन्न जातका तरकारी उत्पादन (आलु, काउली, बन्दा, लौका, काक्रा, करेला, धिरौला, टमाटर आदी) करिब २२०० टन	१००० घरधुरीलाई व्यावसायिक तथा अर्गानिक मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादनमा संलग्न गराई हाल भईरहेको उत्पादनमा ३५% प्रतिशतले वृद्धि भएको हुने । १००० जनाले व्यावसायिक तरकारी खेती तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन् ।	कृषि विकास शाखा र यस संग कार्य गर्ने संघ संस्था र हाट बजार र व्यापारिक फर्महरूको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> ●

<p>यो नगरपालिकामा केरा खेतीका लागि उपयुक्त ठाउँ भएता पनि हाल करिब ३५/४० जना किसानहरूले करिब ५५ बिगाहामा मात्र व्यवसायिक रुपमा केराखेतीमा गरेको ।</p>	<p>२५० घरधुरीलाई व्यवसायिक केरा खेती गर्न तालिम तथा प्रविधि सहयोग गरि व्यावसायिक किसान उत्पादन हुनेछन् र किसानहरूको आमदानीको स्तरमा वृद्धि भएको हुने ।</p>	<p>नगरपालिकाको अनुगमना कृषिको वार्षिक प्रतिवेदन, किसान संगको छलफल ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● लगानीको अभाव र प्रविधिको कमी ● सिचाईको कमी
<p>मौरीपालनको स्रोत केन्द्र र उपयुक्त स्थान भएता पनि हाल करिब ३०/३५ जना किसानहरू व्यवसायिक रुपमा मौरीपालन व्यवसायमा संलग्न रहेको र वार्षिक उत्पादन करिब ५०० घार बाट १० टन मह उत्पादन</p>	<p>२५० जना किसानहरूलाई मौरीपालन तालिम र प्रविधि सहयोग गरि मौरीघारको संख्या ५००० पुर्याई महको उत्पादन १०० टन भएको हुनेछ ।</p>	<p>मौरीपालन श्रोत केन्द्र र कृषि विकास शाखाको प्रतिवेदन</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● लगानीको अभाव र प्रविधिको कमी ● मौरीजन्य रोग र बजार
<p>व्यवसायिक रुपमा फलफुल खेती नरहेको । आप र लिचिको खेती खाली घरायसी र सामान्य निर्वाह मुखी मात्र रहेको ।</p>	<p>नगरपालिका भित्र आप र लिचि खेती सम्बन्धि तालिम संचालन, नर्सरीको स्थापना गरि ५०० परिवारले व्यवसायिक रुपमा फलफुल खेती गरी व्यवसायिक किसान भएका हुनेछन् ।</p>	<p>कृषि विकास शाखा र स्थापना भएको फलफुल नर्सरीको प्रतिवेदन</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● लगानीको अभाव र प्रविधिको कमी ● सिचाईको कमी
<p>नगरपालिकामा हाल करिब ४५०० स्थानिय जात र करिब ७५ वटा उन्नत जातका गाईहरू रहेको । करिब ३६०० स्थानिय र ५५ वटा उन्नत जातका भैसीहरू रहेको । गाई र भैसीबाट दैनिक ६०० लिटर दुध संकलन भईरहेको । १० वटा दुग्ध सम्बन्धि सहकारी संस्थाहरू रहेको भए पनि धेरै जसो निष्कृय रहेको । नगरपालिका भित्र करिब १०००० उन्नत र स्थानिय बाखाहरू रहेको । करिब ८५०० स्थानिय र उन्नत जातका बंगुरहरू</p>	<p>किसानहरूलाई उन्नत जातका गाईपालनमा संलग्न गराई उन्नत जातका गाईको संख्या १००० पुगेको हुनेछ । नगरपालिका भित्र १००० वटा उन्नत जातका भैसी पालिएको हुनेछ । नगरपालिका भित्र ६०० किसानहरू व्यवसायिक रुपमा गाई र भैसीपालन व्यवसायमा संलग्न भई व्यवसायिक भएका हुनेछन् । दुध उत्पादन दैनिक ४००० भएको हुनेछ । दुध उत्पादन व्यवसायको प्रवृद्धन र व्यवसायिककरण गर्न स्थापना भएका सबै सहकारी</p>	<p>नगरपालिकाको पशु शाखा र यस संग काम गर्ने अन्य संघ संस्थाहरूको प्रतिवेदन । नगरपालिकाको स्थलगत अनुगमन ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● लगानीको अभाव ● सामुदायिक वनको अवधारणले गर्दा चरिचरनको अभाव ● पशु जन्य रोग तथा महामारी

	<p>रहेको ।</p> <p>करिव २५० जनाले व्यावसायीक रुपमा कुखुरापालन गरेको ।</p>	<p>संस्थाहरु सकृय भएका हुनेछन् ।</p> <p>५०० परिवारले व्यवसायीक रुपमा बंगुरपालन व्यावसाय गरि आमदानी गरेका हुनेछन् ।</p> <p>३५० परिवारले व्यवसायीक रुपमा बाखापालन व्यावसाय गरि आमदानी गरेका हुनेछन् ।</p> <p>४०० घरघुरीले व्यवसायीक रुपमा कुखुरापालन गरि आमदानी गरेका हुनेछन् ।</p>		
<p>उत्पादित वस्तुको बजारीकरण र प्रवर्द्धन र मुल्य अभिवृद्धि</p>	<p>नगरपालिकामा कृषि उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरण गर्न १८ वटा कृषि सहकारी संस्थाहरु संचालनमा रहेको ।</p> <p>नगरपालिकामा दुध उत्पादनको प्रवर्द्धन र बजारीकरण गर्न ९ वटा दुध सहकारी संस्थाहरु स्थापना भएता पनि केही मात्र सकृय रुपमा संचालनमा रहेको ।</p> <p>नगरमा हाल १५/२० वटा एग्रीभेटहरु संचालनमा रहेका छन् ।</p> <p>तरकारी तथा दुध संकलनका लागि पयाएप्ट मात्रामा संकलन केन्द्र नरहेको ।</p> <p>उत्पादित वस्तुहरु विक्रि वितरणका लागि हाट बजारको राम्रो व्यवस्थापन नभएको ।</p> <p>किसानहरुलाई सहज र सरल रुपमा ऋण प्रदान गर्ने बैङ्क तथा वित्तिय संस्थाहरुको कमी रहेको ।</p> <p>नगरपालिकामा सहकारी बाहेक हाल ५ वटा वित्तिय संस्थाहरु संचालनमा रहेका छन् ।</p> <p>प्रशोधन र वस्तुको मुल्य अभिवृद्धिका लागि कोल्ड स्टोर नरहेको ।</p>	<p>नगरपालिकामा रहेका १८ वटा कृषि सहकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि भई सेवा विस्तार भएको हुनेछ ।</p> <p>सकृय र निष्कृय रहेका सहकारी संस्थाहरुको क्षमता अभिवृद्धि भई सेवा विस्तार र प्रभावकारी भएको हुनेछ ।</p> <p>नगरपालिकामा थप सेवा प्रवाह गर्न १० वटा एग्रीभेट पसलहरु स्थापना भई संचालनमा आएका हुनेछन् ।</p> <p>कृषि उपज वस्तु र दुध संकलन केन्द्रको स्थापना भई विभिन्न बजार संजालमा त्यसको पहुचमा वृद्धि भएको हुनेछ ।</p> <p>स्थानिय स्तरमा वित्तिय सेवाको रहज पहुचका लागि थप ४ वटा बैङ्कका शाखाहरु स्थापना भई व्यवसायीहरुले सहज रुपमा ऋण प्राप्त गरि व्यवसाय संचालन गरेका हुनेछन् ।</p> <p>नगरपालिका भित्र शित गृहको अध्ययन भई शित गृह संचालन भएको हुनेछ ।</p>	<p>नगरपालिकाको स्थलगत अनुगमन सम्बन्धित सहकारी तथा संघ संस्थाहरुको प्रतिवेदन ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● लगानी र श्रोतको अभाव । ●

<p>सेवा र प्रविधि</p>	<p>नगरपालिकाको भु उपयोग योजना नभएको । नगरपालिकामा पर्याप्त मात्रामा कृषि र पशु सम्बन्धि प्रविधिकहरु नरहेको । धेरै जसो जमिनको माटो परिक्षण नभएको । व्यवसायीकता सम्बन्धि प्राविधिक ज्ञान सीपको कमी । कृषिमा यान्त्रीकीकरणका मेसिन औजारहरुको कम प्रयोग रहेको । परम्परागत कृषि प्रणाली र पशुपालन भईरहेको ।</p>	<p>नगरपालिकाको भु उपयोग योजना निर्माण भएको हुनेछ । कृषि तथा पशु विकास शाखामा १० जना प्राविधिकहरुको व्यवस्था भई कार्य संचालन गरेका हुनेछन् । सम्पूर्ण जग्गाको माटो परिक्षण भएको हुनेछ । करिब ५०० जनालाई कृषि र पशु सम्बन्धि तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन् । करिब १००० जना किसानहरुले कृषि सम्बन्धि औजार र यन्त्रको प्रयोग गरि व्यवसायीक खेती गरेका हुनेछन् ।</p>	<p>नगरपालिकाको स्थलगत अनुगमन सम्बन्धित सहकारी तथा संघ संस्थाहरुको प्रतिवेदन ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● पर्याप्त श्रोतको अभाव
<p>१.२ कृषि तथा गैर कृषिमा आधारित सीप एवम् रोजगार</p>	<p>नगरपालिकामा करिब ३५ जना कृषि र पशु जेटिएहरु रहेका छन् । नगरपालिकामा लगभग १००० जना महिलाहरुले सिलाई, ब्यूटिपार्लर, कढाई, बाखापालन, बंगुरपालन, होजीयारी, आदी तालिमहरु लिएका भएतापनि थोरैले मात्र व्यवसाय संचालन गरिरहेका छन् । नगरपालिकामा लगभग करिब २५०० जनाले विभिन्न किसिमका डकर्मी, सीकर्मी, कम्प्युटर, मोटरसाईकल मर्मत, बेत, पलम्बर, इलेक्ट्रिसियन, फर्निचर, वेल्डिङ आदी लिएका भएता पनि थोरैले मात्र यस्ता कार्यहरु गरेको पाईन्छ । नगरपालिकामा साना र ठुला गरि करिब १४५० उद्योग र व्यवसायहरु संचालनमा रहेका छन् ।</p>	<p>नगरपालिकामा यस आवधिक योजना अवधीमा कम्तीमा पनि ८० जनाले कृषि र पशु सम्बन्धि तालिम प्राप्त गरि दक्ष जन शक्ति तयार भएको हुनेछ । यस अवधीमा २०० जना महिलाहरुलाई कटाई सिलाईको तह १ र तह २ को तालिम प्रदान गरि ४०% ले व्यवसाय संचालन गरि आम्दानी गरेका हुनेछन् । रोजगार तथा स्वरोजगारमा वृद्धि गर्न : मेसन: ५०० जना । कुक/वेटर: २०० जना पलम्बर: ३०० जना इलेक्ट्रिसियन: ३०० जना ब्यूटिपार्लर: २०० जना</p>	<p>नगरपालिकाको अनुगमन र रेकर्ड यस संग संबन्धित संघ संस्थाहरुको प्रतिवेदन ।</p>	<p>प्रयाप्त स्रोतको कमी र तालिम पश्चात कार्य नगर्ने प्रवृति ।</p>

		<p>कढाई: २०० जना होजियारी: ३०० जना कम्प्यूटर: २०० जना मोटरसाईकल मर्मत: १५० जना बेतका सामाग्री निर्माण: १५० जना फर्निचर: १५० जना वेलिडड: १०० जना फास्टफुड: २०० जनालाई तालिम प्रदान गरि रोजगार र स्वरोजगार भएका हुनेछन् । नगरपालिकामा २००० जना व्यापार र व्यवसायमा संलग्न भएका हुनेछन् ।</p>		
--	--	--	--	--

६.२.२ भौतिक पूर्वाधार

उद्देश्य: नगरपालिकाका विभिन्न क्षेत्रहरूमा सडक कालोपत्रे, स्तर उन्नती र सडक संजाल विस्तार र आवश्यक भौतिक संरचनाहरू निर्माण गरि स्थानिय उत्पादनमा वृद्धि र त्यसको बजारीकरण गरि समृद्ध नगर निर्माण गर्ने ।

तालिका नं ८ नगरको भौतिक पूर्वाधार

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारीत सुचकहरू		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
भवन निर्माण	<ul style="list-style-type: none"> - नगरकार्यपालिको भवन भएतापनि प्रयाप्त नरहेको । - नगरपालिकाका बहुउद्देशिय भवन नरहेको । - नगरपालिकाका ११ वडाहरू मध्ये वार्ड नं ९ को मात्र वडा कार्यालय भवन रहेको । - सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रहरू संचालन गर्न भवन नभएको । - वडाहरूमा सामुदायिक भवनहरू प्रयाप्त मात्रामा नरहेको । - प्रयाप्त मात्रामा विद्यालय भवन, शौचालय, खानेपानी नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - गौरीगंगा नगरपालिकाको चौमाला बजारमा नगरकार्यपालिको भवन निर्माण भई संचालन भएको हुनेछ । - चौमाला र मसुरियामा नगरपालिकाका २ वटा बहुउद्देशिय भवन निर्माण भई संचालनमा आउनेछन् । - नगरपालिकाका वार्ड नं. १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, १० र ११ का वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण भई संचालनमा आएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका वार्ड नं. ३, ४, ५, ६, १० र ११ सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना भई संचालनमा आएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका विभिन्न आ.वि.मा.वी. तथा क्याम्पस गरि २२ वटा पक्की भवन निर्माण भई कक्षा संचालन भएको हुनेछन् । - विभिन्न वडाको माग अनुसार विभिन्न वडाहरूमा करिब ११ वटा सामुदायिक भवनहरू निर्माण भई संचालनमा आएका हुनेछन् । 	नगरपालिकाको प्रतिवेदन नगरको आयोजना किताव	स्रोत र साधनको अभाव
सडक यातायात र	२४ किलोमिटर पूर्व पश्चिम राजमार्ग रहेको ।	- १०० किलोमिटर सडक नाली सहित कालोपत्रे	नगरपालिकाको प्रतिवेदन	स्रोत र साधनको

पुल निर्माण			नगरको किताव	आयोजना	अभाव
	<p>नगर भित्र ४.८ किलोमिटर सडक कालोपत्रे भएको</p> <p>नगरपालिका भित्र करिब २४४ किलोमिटर ग्राभेल सडक रहेको ।</p> <p>१२८ किलो मिटर सडक अर्ध कच्ची वा ग्राभेल भएकोछ ।</p> <p>भित्री सडकहरुमा यातायातका साधनहरु नियमित नभएको ।</p>	<p>भएको हुनेछ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> - १२८ किलो मिटर सडक पूर्ण रुपमा ग्राभेल भएको हुनेछ । - नगरपालिकाका विभिन्न वार्डहरुमा ३१ किलोमिटर नयाँ सडक निर्माण भएको हुनेछ। - नगरपालिकाका मुख्य मुख्य भित्रि बाटोहरुमा यातायातका साधनहरु नियमित भएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका लिक्मा, चौमाला, शिव गंगा नदीमा ३ वटा पक्की पुल निर्माण भई संचालनमा आएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा ७७ वटा कल्भर्ट निर्माण भएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा ९ वटा भोलुडगे पुल निर्माण भएका हुनेछन् । - नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा ४०० वटा होमपाईप जडान भएका हुनेछन् । - 			

६.२.३ सामाजिक विकासका क्षेत्र

उद्देश्य: सामुदायिक विकासका पूर्वाधारहरूको विकास, समावेशी सहितको गुणस्तरीय शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा सबैको पहुचमा वृद्धि गर्ने ।

तालिका नं ९ नगरको सामाजिक विकास क्षेत्र

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारीत सुचकहरू		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
शिक्षा साक्षरता र गुणस्तरीय शिक्षा	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा आधाभुत, माध्यामिक र क्याम्पस गरि ६४ वटा सामुदायिक र निजी विद्यालयहरू रहेको । - प्राविधिक शिक्षा पढाई हुने विद्यालय नरहेको । - नगरपालिकाको साक्षरता दर कम रहेको । - आधारभुत तहबाट माध्यामिक तहका जाने विद्यार्थीको संख्या न्यून रहेको । - विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशालाको अप्रयाप्ता । - विद्यालयहरूमा राम्रो पुस्तकालयको व्यवस्था नभएको । - विद्यालय पूर्वाधार भवन, शौचालय, खानेपानी, खेल मैदानको अप्रयाप्ता । - शैक्षिक सामग्रीको अप्रयाप्ता रहेको । - एसईईमा विद्यार्थीको ग्रेडको दर कम रहेको । - १५ प्रतिशत बालबालिकाहरूले विचैमा विद्यालय छोड्ने गरेको । - विद्यालय व्यवस्थापनको अवस्था कमजोर रहेको । - सामुदायिक विद्यालय प्रति अविभावकको खस्किदो विस्वास । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा आधाभुत, माध्यामिक र क्याम्पस सहित ७५ वटा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने शैक्षिक संस्थाहरू भएको हुनेछ । - यस अवधिका कम्तीमा पनि ३ वटा प्राविधिक विषय पढाई हुने विद्यालय र क्याम्पस संचालन भएको हुनेछ । - नगरपालिकाको साक्षरता ९०% पुगेको हुनेछ । - नगरपालिका भित्र कम्तीमा ४ वटा अग्रेजी माध्यमबाट पढाई हुने विद्यालयको स्थापना भई संचालनमा आएका हुनेछन् । - नगर क्षेत्रमा रहेका विद्यालयहरू मध्ये सबै माध्यामिक विद्यालयहरूमा सुविधा सम्पन्न विज्ञान प्रयोग शाला र पुस्तकालय स्थापना भएको हुनेछ । - सबै विद्यालयहरूमा भवन, खानेपानी र बाल, क्षात्रा तथा अपाङ्ग मैत्री शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ । - सबै विद्यालयहरूमा प्रयाप्त शैक्षिक सामग्रीहरूको व्यवस्था भएको हुनेछ । - एसईई परिक्षामा विद्यार्थीको राम्रो ग्रेड ल्याउने दरमा वृद्धि भएको हुनेछ । - सबै विद्यालयहरूमा पूर्वाधार सहितको खेल मैदानको व्यवस्था भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेको शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन - विद्यालयहरूको प्रतिवेदन - स्थलगत अनुगमन 	<ul style="list-style-type: none"> - श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी

		<ul style="list-style-type: none"> - शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि : <ul style="list-style-type: none"> ● घरदैलो कार्यक्रम संचालन ● जनचेतना ● विद्यालय भर्ना अभियान संचालन ● छात्रावृत्ति ● ICT को प्रयोग आदीको व्यवस्था भएको हुनेछ । - नगरपालिकाका ३ वटा विद्यालयलाई नमुना विद्यालय बनाईने (पहिलो वर्ष) 		
स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र गुणस्तरीय सेवा	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा १ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र १ वटा स्वास्थ्य चौकी र १ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई संचालनमा रहेको । - नगरपालिकामा २ जना डाक्टर हे.अ. ४ जना सि.अ.हे.व.अ.हे.व. ७ जना सि.अनमी, अनमी ११ जना जना स्वास्थ्य कर्मीहरु कार्यरत रहेको । - प्रसुती गृह संचालनमा रहेको । - नगरपालिकामा ७४ जना स्वास्थ्य स्यमसेविका ७४ आमा समुहहरुले सकृय रुपमा काम गरिरहेको । - नगरपालिकामा खोप केन्द्र, १३ गाउँघर क्लिनिक १३ वटा मेडिकल पसलहरु संचालनमा रहेको । - नगरपालिकामा विभिन्न ठाउमा HIV/AIDS संक्रमितहरु, कुष्ठ रोगीहरु, औलो रोगीहरु रहेको । - पूर्ण गर्भवती जाचँ गराउनेहरुको ८२% रहेको । - नगरपालिकामा अस्पतालको व्यवस्था नभएको । - स्वास्थ्य केन्द्रमा सुविधा सम्पन्न ल्याव र एम्बुलेन्स सेवा संचालन नभएको । - छाउपडी प्रथा कायम नै रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> - १५ शैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको स्थापना भई संचालनमा आएको हुनेछ । - नगरपालिकाका ११ वटै वडाहरुमा स्वास्थ्य केन्द्रको स्थापना भई संचालनमा आएको हुनेछन् । - नगरपालिकामा ५ डाक्टर ९ सि.अ.हे.व २० अ.हे.व. ३२ अनमी गरि ६६ जना स्वास्थ्य कर्मीहरुको संख्यामा वृद्धि भई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको हुनेछ । - चालु अवस्थामा रहेको प्रसुती गृहको स्तर उन्नती भई सुविधा सम्पन्न भएको हुनेछ । - मेडिकलहरुको संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको हुनेछ । - HIV/AIDS , प्रजनन स्वास्थ्य, कुष्ठ रोग, औलो रोग आदी सम्बन्धि चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन भई यि रोगीहरुको संख्यामा कमी भएको हुनेछ । - नगरपालिकामा रहेका सबै महिलाहरुले गर्भवती जाचँ गराएको हुनेछ । 	नगरपालिकामा रहेको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य केन्द्रहरुको प्रतिवेदन स्थलगत अनुगमन	श्रोत तथा साधनको अभाव दक्ष स्वास्थ्य कर्मीहरुको कमी

		<ul style="list-style-type: none"> - विभिन्न सर्ने तथा नसर्ने रोगहरु सम्बन्धि प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन भएका हुनेछ । - स्वास्थ्य सेवाका लागि व्यवस्थित ल्याब, औषधी उपकरण र प्रयाप्त औषधीको व्यवस्था भएको हुनेछ । - नवजात शिशुको मृत्यू दर शुन्यमा ल्याईनेछ । - सुविधा सम्पन्न एम्बुलेन्स सेवा संचालनमा आएको हुनेछ । 		
स्वच्छ खानेपानीको पहुँच र पूर्ण सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेका ९३% घरधुरीहरुको खानेपानीको प्रमुख स्रोत ट्युवेल/हाते पम्प रहेको । - ट्युवेल/हाते पम्पको पानीमा आर्सनिक रहेको । - नगरपालिकामा रहेका घरधुरी मध्ये ९६% मा शौचालयको व्यवस्था भएको । - स्वास्थ्य सम्बन्धि चेतना मुलक कार्यक्रमहरु कम रहेको । - उप प्रमुख संग महिला स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालनमा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेका ९०% घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था भएको हुनेछ । - ट्युवेल/हाते पम्पको आर्सनिक परिक्षण गरि फिल्टर (बायो स्टयाण्ड) र अन्य प्रविधिको प्रयोग भई स्वच्छ पानीको व्यवस्था भएको हुनेछ । - शौचालय नभएका घरधुरीहरुले शौचालय निर्माण गरि प्रयोग गरेका हुनेछन् । - नगरपालिकाका विभिन्न सार्वजनिक स्थानहरुमा कम्तिमा पनि १५ वटा सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण भएका हुनेछन् । - सबै वडाका वस्तीहरुमा स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन भएका हुनेछन् । - उप प्रमुख संग महिला स्वास्थ्य कार्यक्रमबाट नगरका सबै महिलाहरु लाभान्वित भएका हुनेछन् । 	नगरपालिकामा रहेको स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य केन्द्रहरुको प्रतिवेदन स्थलगत अनुगमन	

६.२.४ वन, वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन (वनको संरक्षण, गैरकाष्ठ वनजन्य उद्यम)

उद्देश्य: वन जंगलको संरक्षण गरि वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन मार्फत वन पैदारवारको विकास गरि नगरको आयमा वृद्धि गर्ने ।

तालिका नं १० नगरको वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारीत सुचकहरु		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
वन तथा वातावरण	<ul style="list-style-type: none"> - नगरको कुल क्षेत्रफल मध्ये १०६.०६ (४४.६४%), वन जंगलले ओगटेकोछ । - नगरपालिकामा ४३ वटा सामुदायिक वनहरु रहेका । - सामुदायिक वनहरुमा जडीबुटी खेती नभएको । - निजि जमिनमा वृक्षारोपण कम रहेको । - सडक किनार, खोला नदी उकास क्षेत्रमा पर्याप्त मात्रामा वृक्षारोपण नभएको । - नदी कटान भएको क्षेत्रहरुमा जैविक तटबन्धन कम भएको । - खुला चरिचरण भईरहेको । - विपत व्यवस्थापन योजना नभएको । - सबै सामुदायिक वनहरुमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा वन जंगलको क्षेत्रफल ४८% भएको हुनेछ । - सामुदायिक वनको संख्यामा वृद्धि भएको हुनेछ । - सामुदायिक वनहरुमा जडीबुटी खेतीको विकास गर्ने र जडीबुटी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र संचालन गर्ने । - नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरधुरीहरुले आफ्नो निजि जमिनमा एक परिवार ५ बिरुपा वृक्षारोपण गरेका हुनेछन् । - निर्माण भएका र निर्माण हुने प्रत्येक सडकको किनारमा वृक्षारोपण भएको हुनेछ । - नगरपालिकामा बग्ने लिक्मा कटैनी, शिव गंगा, गौरीगंगा, चौमाला लगाएतका नदीहरुमा जैविक तटबन्धन गरिएको हुनेछ । - खुला चरिचरण बन्द भएको हुनेछ । - नगरपालिकाको विपत व्यवस्थापन योजना निर्माण भई कार्यावन्धनमा आएको हुनेछ । - सबै सामुदायिक वनहरु वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा गएका हुनेछन् । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाको प्रतिवेदन - सामुदायिक वनहरुको प्रतिवेदन - स्थलगत अनुगमन - इलाका वनको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी

६.२.५ सिचाई, विद्युत, उर्जा र सञ्चार

उद्देश्य: नगरपालिकामा रहेका स्रोत साधनको उपयोग र प्रयोग भई सिचाई, विद्युत र संचारको अवसरबाट पछाडी परेका समुदायहरूको पहुँचमा वृद्धि हुने ।

तालिका नं ११ नगरको सिचाई, विद्युत, उर्जा र संचारको अवस्था

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सुचकहरू		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
सिचाई	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा ४४६२ हे. कृषि योग्य जमिन रहेकोछ । - कुल कृषि योग्य जमिनको करिब ३०% मा मात्र सिचाई पुगेको र अन्य कृषि योग्य भुमी आकाशे पानीको भरमा सिचाई भईरहेको । - सिचाईका लागि साना सिचाई तथा टयूबेलहरूको प्रयोग भईरहेको । - सरकारी बोरिङगहरू १८ वटा रहेको भए पनि केही जिर्ण अवस्थामा रहेका छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> - यो अवधीमा कुल कृषि योग्य जमिनको २६७७ हे. (६०%) जमिनमा सिचाई सुविधा पुगेको हुनेछ । - सिचाईका लागि प्रत्येक वडामा सिचाई नहरको व्यवस्था भएको हुनेछ । - नगरका विभिन्न स्थानहरूमा थप ११ वटा डिप बोरिङगको स्थापना तथा संचालन भएको हुनेछ। - पुराना सिचाई कुलो र सरकारी बोरिङगहरू मर्मत भई संचालन भएका हुनेछन् । 	नगरपालिकाको अनुगमन, विभिन्न संस्थाहरूका प्रतिवेदन, वडा कार्यालयहरूको प्रतिवेदन	श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी
विद्युत	<ul style="list-style-type: none"> - करिब ८८६३ (८८%) घरधुरीमा विद्युत सेवा पुगेको । - नगरपालिकामा २१ वटा विद्युत सहकारी संस्थाहरूले सेवा दिईरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेका सम्पूर्ण घरधुरीहरूले विद्युत सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् । 	विद्युत सहकारीहरूको रेकर्ड	श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी
उर्जा	<ul style="list-style-type: none"> - वैकल्पिक उर्जा प्रयोग गर्नेहरूको संख्या करिब ८५६ रहेको । - गोबर ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या ८४४ रहेको । - सुधारिएको चुलो प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या करिब १२० रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> - वैकल्पिक उर्जा प्रयोग गर्नेहरूको परिवारको संख्यामा वृद्धि भई २००० पुगेको हुनेछ । - गोबर ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या २५०० पुगेको हुनेछ । - सुधारिएको चुलो प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या करिब ५०० रहेको । 		

६.२.६ शुसासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र

उद्देश्य: समानता सहितको समावेशी सुशासन, जवाफदेहीता र पारदर्शिता शुनिश्चत गर्ने ।

तालिका नं १२ नगरको शुसाशन र संस्थागत विकासको अवस्था

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सुचकहरु		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
शुसासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा नागरिक वडापत्र रहेको । - नगरका निति तथा कार्यक्रमहरु सबैलाई जानकारी कम हुने गरेका । - नागरिकहरुका उजुरी तथा गुनासोहरु सुनुवाईका लागि नगरपालिकामा उप प्रमुखको संयोजकत्वमा न्यायिक समिति रहेको । - जन प्रतिनिधि र कार्यपालिका सदस्यहरुको बैठक नियमित भईरहेको । - योजनाहरुको नियमित सार्वजनिक सुनुवाई, समिक्षा र अनुगमन भएता पनि पर्याप्त नभएको । - नगरपालिकामा पर्याप्त कर्मचारीहरुको व्यवस्थापन नभएको । - नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु कम भएको । - सबै वडामा मोटर साईकल र नगरपालिकाको आफ्नै सवारी साधन र टिप्पर भएको । - लक्षित वर्गका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु भएता पनि प्रभावकारी नभएको । - नगरपालिकाको आन्तरीक श्रोत करिब ६० लाख रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा नागरिक वडा पत्र नियमित गरिने र समय समयमा अद्यावधिक भएको हुनेछ । - नगरपालिकाले ल्याएका निति तथा कार्यक्रमहरुको जानकारी प्रदान गर्न सबै वडाहरुमा सुचना पार्टी लगाईएको हुनेछ । - वडा स्तरमा न्यायिक समितिको गठन र क्षमता विकास भएको हुनेछ । - नगरपालिका तथा अन्य निकायले संचालन गर्ने विभिन्न योजनाहरुको नियमित अनुगमन भएको हुनेछ र योजनाहरु प्रभावकारी भएका हुनेछन् । - नगरपालिकाको कार्यसंचालनका लागि पर्याप्त रुपमा कर्मचारीहरुको व्यवस्थापन भई कार्य संचालन छिटो र छरितो भएको हुनेछ । - नगरपालिकामा १ वटा दमकल, १ वटा जिप र आवश्यकता अनुसारका सवारी साधनको व्यवस्था भएको हुनेछ । - नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत वृद्धिका लागि श्रोतहरुको खोजी गरि आ.आ.कम्तीमा पनि १० करोड भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाको वार्षिक प्रगती विवरण, अनुगमन, विभिन्न संस्थाहरुका प्रतिवेदन, वडा कार्यालयहरुको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> - श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी

६.२.७ पर्यटन विकास

उद्देश्य: नगरका विभिन्न स्थानहरुमा उद्यान, पार्क निर्माण र धार्मिक पर्यटक भित्रयाई नगरको आन्तरिक आयमा टेवा पुऱ्याउने ।
तालिका नं १३ नगरको पर्यटन विकासको अवस्था

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सुचकहरु		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
पर्यटन विकास	<ul style="list-style-type: none"> - साना ठुला गरि १४ तालहरु रहेको । - नगरपालिकामा मोहन्याल मन्दिर लगायत अन्य धार्मिक मठ मन्दिरहरु रहेको । - नरगरमा उद्यान तथा पार्कहरु नभएको । - ऐतिहासिक गर्भा दरवार जाने मुख्य बाटो भएको । - होम स्टेहरु संचालन नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाको राजीपूरको पूर्व लिक्मा नदीको दक्षिण क्षेत्रमा रहेको खाली भागलाई उद्यानका रुपमा विकास गरिने । - नगरपालिका क्षेत्रमा रहेको जोगनिया ताललाई बनभोज स्थलका रुपमा विकसित गरिनेछ । - नगर क्षेत्रमा रहेको मोहन्याल मन्दिरको संरक्षण र प्रर्वद्धन गरि यस क्षेत्रको प्रमुख धार्मिक स्थलको रुपमा विकसित गरिनेछ । - आन्तरिक र बाह्य पर्यटकलाई आर्कषित गर्न नगरमा रहेका राजी र थारु वस्तीमा होम स्टेको व्यवस्था भई संचालनमा आएको हुनेछ । - चुरे गाउँपालिकामा रहेको ऐतिहासिक पुरातात्वीक गर्भा दरवार जाने मुख्य मागलाई व्यवस्थित गर्ने र दरवार क्षेत्र हेर्न जाने पर्यटकलाई नगरपालिकाका विभिन्न पर्यटकिय क्षेत्रहरुमा भ्रमण गर्न जाने व्यवस्था मिलाई पर्यटक आगमनमा वृद्धि गर्ने । 	नगरपालिकाको वार्षिक प्रगती विवरण, अनुगमन, विभिन्न संस्थाहरुका प्रतिवेदन, वडा कार्यालयहरुको प्रतिवेदन	श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी

६.२.८ दलित, बालबालिका, महिला, अपाङ्ग साथै पिछडिएका वर्ग (लक्षित वर्ग)

उद्देश्य: लक्षित वर्गका लागि आवश्यकतामा आधारित विभिन्न आयमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरि आय स्तरमा वृद्धि गरिने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

तालिका नं १४ नगरमा दलित, बालबालिका, महिला, अपाङ्ग साथै पिछडिएका वर्गको अवस्था

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सुचकहरु		
		आवधिक योजनाको लक्ष्य	पुष्ट्याई	जोखिम पक्ष
दलित, बालबालिका, महिला, अपाङ्ग साथै पिछडिएका वर्ग (लक्षित वर्ग)	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकाका जन प्रतिनिधि तथा विभिन्न कार्यक्रमहरुमा महिला सहभागिता उल्लेख्य रहेको - महिला हिंसा तथा छाउपडी जस्ता कुरीतीहरु कायमै रहेको । - लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरु संचालन भईरहेको । - लक्षित वर्गका लागि कार्यक्रमहरु संचालन भएता पनि सोचे अनसार प्रभावकारी नभएको । - विगतको तुलनामा निर्णय प्रकृत्यामा लक्षित वर्गको पुहँचमा वृद्धि भएको । - नगर क्षेत्र भित्र अझै पनि जातिय विभेद कायमै रहेको । - नगरमा महिला चेतना र शसक्तिकरणको अवस्था कमजोर रहेको । - आय आर्जनका कृत्याकलापहरुमा महिला सहभागिता सोँचे अनुरूप हुन नसकेको । - बाल अधिकार, बाल बालिका सम्बन्धि कार्यक्रमहरु थोरै मात्रामा संचालन भईरहेको । - सबै विद्यालयहरुमा छात्र छात्राका लागि अलग अलग शौचालय नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> - हरेक तहमा महिलाहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता ५० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । - नगरपालिकाका हरेक हरेक निर्णय प्रकृत्यामा महिलाहरुको सहभागिता ५० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । - जातिय विभेद, छुवाछुत जस्ता विभिन्न सामाजिक कुरीतीहरु अन्तका लागि प्रत्येक वर्ष कम्तीमा ११ वडामा ११ वटा सचेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । - लक्षित वर्गको आर्य आर्जनमा वृद्धि गर्न लागि प्रत्येक वर्ष ११ वटा वडाहरुमा विभिन्न व्यावसायीक सीप विकास तालिमहरु संचालन गरि १०० जना लघु व्यवसायीहरुले व्यवसाय संचालन गरेका हुनेछन् । - दलित, महिला, पछाडि पारिएका तथा बाल बालिकाहरुका लागि विभिन्न किसिमका सचेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन भई महिला, बालबालिका तथा दलित हिंसाका घटनाहरुको न्यूनिकरण भएको हुनेछ । - एक वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुले पूर्ण रुपमा वि.सि.जि., डि.पि.डि., हेपाटाईटीस बि, दादुरा लगाएतका विभिन्न किसिमका खोपहरु पाएका हुनेछन् 	नगरपालिकाको वार्षिक प्रगती विवरण, अनुगमन, विभिन्न संस्थाहरुका प्रतिवेदन, वडा कार्यालयहरुको प्रतिवेदन	श्रोत तथा साधनको अभाव र कमी

	<ul style="list-style-type: none"> - नगरपालिकामा रहेका सबै विन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरुले परिचय पत्र प्राप्त गर्न नसकेको । - विकासका कार्यक्रमहरुमा भिन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरुको पहुँच पुग्न नसकेको । 	<p>।</p> <ul style="list-style-type: none"> - सबै गर्भवती महिलाहरुले पूर्ण रुपमा गर्भवती जाचँ गरेका हुनेछन् । - नगरपालिकामा भएका सबै बालबालिकाहरुको जन्म दर्ता भएको हुनेछ । - बाल विवाहको अन्त्य भएको हुनेछ । - नगरपालिकामा रहेका सबै बालबालिकाहरु शत प्रतिशत विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन् । - नगरपालिकामा रहेका प्रत्येक विद्यालयहरुमा छात्र छात्राका लागि अलग-अलग शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ । - नगरपालिकाका प्रत्येक वडाहरुमा बाल क्लबको गठन भई नगरस्तरको बाल क्लबको संजाल गठन भई क्रियाशिल भएको हुनेछ । - नगरपालिकाका विभिन्न तहहरुमा विन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरुको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ । 		
--	---	--	--	--

खण्ड ७: मुख्य कार्यक्रम, समयावधी र बजेट

७.१ मुख्य कार्यक्रम, समयावधी, बजेट र जिम्मेवारी

गौरीगंगा नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना निर्माण क्रममा भएका विभिन्न गोष्ठी, विषयगत समितिहरुको बैठक, वडा स्तरका छलफल तथा सरोकारवाला निकायहरु संगको छलफलबाट यस नगरले आवधिक योजना अनुसार निति तथा कार्यक्रमहरु संचालन गर्न तलको तालिकामा उल्लेख भए अनुसार मुख्य कार्यक्रमहरु, त्यसको समयावधी र अनुमानित बजेट तथा जिम्मेवारी रहने देखिन्छ।

तालिका नं. १५ विषयगत क्षेत्र, कार्यक्रमहरु, समयावधि र जिम्मेवारी

क्र.स.	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरु	आवधिक योजनाको लक्ष्य		कृयाकलाप कार्यावन्धन वर्ष /कार्य योजना					अनुमानित बजेट (रु हजारमा)	जिम्मेवारी/ कार्यावन्धन गर्ने निकाय
		इकाई	परिमाण	०७५/७६	०७६/७७	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०		
७.१	कृषि र पशुपालनमा आधारित									
७.१.१	उन्नत जातको बिउ विजनको व्यवस्थापन	घरघुरी	५२००	५२०	१०४०	१०४०	१३००	१३००	३६४०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.२	माटो परिक्षण कार्यक्रम	संख्या	१२०	५०	३०	२०	२०		६००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.३	व्यासायीक तरकारी खेती विकास कार्यक्रम	घरघुरी	१०००	२५०	२५०	२५०	१५०	१००	१२००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.४	व्यवसायीक केरा खेती कार्यक्रम	घरघुरी	२२०	४०	६०	४०	४०	४०	८८०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.५	व्यवसायीक मौरीपालन कार्यक्रम	घरघुरी	१८०	६०	६०	२०	२०	२०	२१६०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.६	व्यवसायीक फलफुल खेती कार्यक्रम	घरघुरी	१२०	२०	४०	२०	२०	२०	४२०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.७	उन्नत जातका गाईपालन कार्यक्रम	घरघुरी	७५	१५	१५	१५	१५	१५	१८७५	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.८	उन्नत जातका भैसीपालन कार्यक्रम	घरघुरी	७५	१५	१५	१५	१५	१५	१८७५	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.९	व्यवसायीक बंगुर पालन कार्यक्रम	घरघुरी	१२०	२०	४०	२०	२०	२०	६६०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु

७.१.१०	व्यवसायीक बाखा पालन कार्यक्रम	घरधुरी	१२०	२०	४०	२०	२०	२०	६६०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.११	कोल्ड स्टोर निर्माण तथा संचालन	वटा	१			१			५००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.१.१२	कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माण तथा संचालन	वटा	२		१	१			५००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.१३	कृषि सहकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वटा	११	३	२	२	२	२	१५०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.१४	स्थानिय स्रोत व्यक्ति विकास	जना	८०	२०	२०	२०	२०		६००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.१५	कृषि यन्त्र उपकरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	वटा	२२	२	७	७	३	३	४४००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, प्रधान मन्त्री सुपरजोन, संघ संस्थाहरु
७.१.१६	गोठ सुधार, कम्पोष्ट मल तथा जैविक विषादी तालिम	घरधुरी	१५०	२०	४०	४०	२५	२५	५२५	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.१७	नश्ल सुधारका लागि उन्नत बोका, राँगा, बहर वितरण	वटा	२५	५	५	५	५	५	१२५०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.१.१८	नगरको भु उपयोग योजना निर्माण	पटक	१	१					१५००	नगरपालिका, संघ संस्थाहरु
७.१.१९	कृषि र पशुपालन सम्बन्धि तालिम	जना	५००	१२०	१४०	१००	६०	८०	७५०	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
जम्मा									७३६४५	
७.२	कृषि तथा गैर कृषिमा आधारित सीप एवम् रोजगार									
७.२.१	कृषि तथा पशु जेटिए सम्बन्धि तालिम	जना	८०	२०	२०	२०	२०		४००	नगरपालिका, कृषि विकास कार्यालय, संघ संस्थाहरु
७.२.२	कटाई सिलाईको एडभान्स तालिम	जना	२००	२०	४०	६०	६०	२०	२०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.३	मेसन डकर्मी तालिम संचालन	जना	५००	६०	८०	१२०	१२०	१२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.४	कुक् वेटर तालिम संचालन	जना	२००	४०	६०	४०	४०	२०	२०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक

										संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.५	पल्म्बर तालिम संचालन	जना	३००	४०	८०	८०	६०	४०	१५००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.६	इलेक्ट्रिसियन तालिम संचालन	जना	३००	४०	८०	८०	६०	४०	१५००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.७	ब्यूटिपार्लर तालिम संचालन	जना	२००	४०	६०	६०	२०	२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.८	कढाई तालिम संचालन	जना	२००	४०	६०	६०	२०	२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.९	होजियारी तालिम संचालन	जना	३००	४०	६०	८०	६०	६०	१२००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१०	कम्प्युटर तालिम संचालन	जना	२००	४०	६०	६०	२०	२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.११	मोटरसाईकल मर्मत तालिम संचालन	जना	१५०	२५	५०	५०	२५		१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१२	बेतका सामग्री निर्माण तालिम संचालन	जना	१५०	२५	५०	५०	२५		७५०	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१३	फर्निचर तालिम संचालन	जना	१५०	२०	४०	५०	२०	२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१४	वेल्लिडग तालिम संचालन	जना	१००	२०	२०	२०	२०	२०	६५०	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१५	फास्टफुड तालिम संचालन	जना	२००	४०	६०	६०	२०	२०	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१६	उद्यम सृजना तथा विकास कार्यक्रम	जना	१४०	२०	४०	४०	२०	२०	६५००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१७	उद्यमशिलता विकास तालिम संचालन	जना	५००	१००	१००	१००	१००	१००	१०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
७.२.१८	बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वटा	१०	२	२	२	२	२	२०००	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु

७.२.१९	व्यावसाय तथा वित्तिय सेवा विकास कार्यक्रम	संख्या	१०	२	२	२	२	२	३५०	नगरपालिका, तालिम प्रदायक संस्था, गैससस संस्थाहरु
जम्मा									२६८५०	
७.३	भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार									
७.३.१	नगरपालिकाको भवन निर्माण	संख्या	१	१					१००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.२	वडा कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	१०	७	३				४००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.३	नगरपालिकाका बहुउद्देशिय भवन निर्माण	संख्या	२	१	१				१००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.४	सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना	संख्या	६	२	२	२			१००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.५	विद्यालयहरुको भवन निर्माण र मर्मत सम्भार	संख्या	३०	६	६	६	६	६	४००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.६	सामुदायिक भवनहरु निर्माण	संख्या	११	२	२	२	३	२	२००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.७	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण तथा संचालन	संख्या	१	१					५००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.८	खानेपानी योजना निर्माण	संख्या	३	१	१	१			६००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.९	खेल मैदान निर्माण	संख्या	११	१	३	३	२	२	८८००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.३.१०	जनता आवास कार्यक्रम	घरघुरी	१२५	२५	२५	२५	२५	२५	६२२५०	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
जम्मा									३११०५०	
७.४	सडक यातायात तथा पुल, कल्भर्ट निर्माण									
७.४.१	नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण	कि.मि.	१००	१४	२१	२१	२२	२२	७०००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.२	सडक ग्राभेल र भएका सडकको स्तर उन्नती	कि.मि.	२००	४०	५०	५०	३०	३०	१०००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार

७.४.३	नयाँ (ट्रयाक) सडक निर्माण	कि.मि.	५०	५	१२	१२	११	१०	१५०००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.४	पक्की पुल निर्माण	संख्या	३	१	१	१			४५००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.५	नदी कटान नियन्त्रणका लागि तटबन्धन	कि.मि.	२५	५	५	५	५	५	२५००००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.६	कल्भर्ट निर्माण तथा मर्मत सम्भार	संख्या	७७	११	२२	२२	११	११	६१६००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.७	होमपाईप जडान	संख्या	४००	७५	७५	१००	१००	५०	३२२००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
७.४.८	भोलुङ्गे पुल निर्माण	संख्या	९	१	२	२	२	२	२७०००	नगरपालिका, संघिय सरकार, प्रदेश सरकार
जम्मा									१६३५८००	
७.५	सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई)									
७.५.१	बाल विकास सेवा संचालन कार्यक्रम	वटा	२०	२	२	४	६	६	१२००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.२	शिक्षक दरबन्दी व्यवस्थापन	संख्या	३०	५	१०	५	५	५	९०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.३	लक्षित वर्ग छात्रवृत्ति विकास कार्यक्रम संचालन	पटक	१०	२	२	२	२	२	२०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.४	विद्यालय भर्ना अभियान संचालन	पटक	५५	११	११	११	११	११	२५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.५	विद्यालयहरुमा शैक्षिक सामग्री तथा फर्निचर व्यवस्थापन कार्यक्रम	संख्या	५००	१००	१००	१००	१००	१००	२५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.६	शिक्षकहरुलाई तालिम कार्यक्रम संचालन	पटक	२२	४	५	५	४	४	१०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.७	विद्यालयमा पुस्तकालय र विज्ञान प्रयोगशाला संचालन कार्यक्रम	वटा	२०	५	५	५	५	५	१००००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.८	विभिन्न विद्यालयहरुमा शौचालय र खानेपानी योजना	वटा	३०	५	५	५	५	५	१२००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु

७.५.१०	गाउँघर क्लिनिक व्यवस्थापन तथा विस्तार	वटा	१५	३	३	३	३	३	७००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.११	स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य कर्मिको (कर्मचारी) व्यवस्थापन	संख्या	१०	२	२	२	२	२	२०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१२	सावैजनिक शौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन	वटा	५	१	१	१	१	१	२०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१३	स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना तथा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम	पटक	११	२	३	३	२	१	१५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१४	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई प्रोत्साहन तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम	पटक	११	२	३	३	२	१	११००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१५	गोबर ग्यास र धुवा रहित चुलो निर्माण कार्यक्रम	वटा	६७००	११००	१६००	२०००	१०००	१०००	३३५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१६	विभिन्न प्रकारका रोगहरुको न्यूनिकरणका लागि जनचेतना तथा स्वास्थ्य शिविर संचालन	पटक	२५	५	५	५	५	५	५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१७	एमबुलेन्स खरिद तथा संचालन	संख्या	३	१	२				३६००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१८	खानेपानीको आर्सेनिक परिक्षण र फिल्टर व्यवस्थापन कार्यक्रम	संख्या	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	३०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.१९	सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण	संख्या	१५	३	३	३	३	३	४५००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.२०	शौचालय पहुँच विस्तार कार्यक्रम	घरधुरी	१०००	२००	२००	३००	१००	१००	१०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
७.५.२१	फोहर व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन	घरधुरी	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	३०००	नगरपालिका, शिक्षा कार्यालय, प्रदेश सरकार, संघ संस्थाहरु
जम्मा									८५८००	
७.६	वन, वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन									
७.६.१	सामुदायिक वन व्यवस्थापन तथा घेरवार	हेक्टर	३०००	५००	५००	५००	५००	५००	५०००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु

७.६.२	नदी उकास क्षेत्र, खोला, सडक किनार तथा खाली क्षेत्रमा वृक्षारोपण	बिरुवा	४००००	८०००	८०००	८०००	८०००	८०००	२३००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.३	सामुदायिक वन क्षेत्रमा वृक्षारोपण	बिरुवा	२००००	४०००	४०००	४०००	४०००	४०००	१८००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.४	नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन	वटा	१०	२	२	२	२	२	७८०	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.५	खानेपानीका मुहान संरक्षण र व्यवस्थापन	संख्या	५	१	१	१	१	१	२००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.६	वन विकास तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धि तालिम	वटा	१५	३	३	३	३	३	१५००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.७	वन, वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतना	संख्या	२५	५	५	५	५	५	२५००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.८	वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम	संख्या	२५	५	५	५	५	५	७५००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.९	विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना तथा व्यवस्थापन (support on the sport)	संख्या	५	१	१	१	१	१	१०००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.६.१०	आपतकालिन खोज तथा उद्धार सम्बन्धि तालिम	वटा	५	१	१	१	१	१	१५००	नगरपालिका, वन कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									२४०८०	
७.७	सिचाई, विद्युत, उर्जा र संचार									
७.७.१	साना सिचाईका लागि नहर निर्माण	कि.मि.	४४	६	१०	१०	१०	८	२२०००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा

										संघ संस्थाहरु
७.७.२	डिप बोरिङगको निर्माण तथा संचालन	वटा	११	२	३	२	२	२	८०००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.३	पुराना नहर, बोरिङग तथा सिचाई कुलोको मर्मत	संख्या	२२	२	५	५	५	५	४०००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.४	विद्युतीकरण लाईन विस्तार कार्यक्रम	संख्या	१		१				२५०००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.५	वैकल्पिक उर्जा उपयोग विस्तार गोबर ग्याँस प्लान्ट	संख्या	१३५	२०	२५	३०	३०	३०	१००००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.६	टेलिफोन सेवा विस्तार कार्यक्रम	वटा	१		१				२५००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.७	एक घर एक फोहर व्यवस्थापन खाडल निर्माण तथा प्रयोग	घरधुरी	१००७३	१५००	२०००	२५००	२५००	१५७३	२५००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.७.८	धुँवा रहित चुलो निर्माण तथा प्रयोग	घरधुरी	३५००	५००	५००	१०००	१०००	५००	१५००	नगरपालिका, सिचाई कार्यालय, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									७५५००	
७.८	लक्षित वर्ग कार्यक्रमहरु (दलित, बालबालिका, महिला, युवा, भिन्न क्षमता भएका साथै पिछडिएका वर्ग)									
७.८.१	महिलाहरुको अर्थ पूर्ण सहभागिताका लागि तालिम तथा गोष्ठी	जना	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	१२५०	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु

७.८.२	जातिय विभेद, छुवाछुत, बाल विवाह जस्ता विभिन्न सामाजिक कुरीतीहरु अन्तका लागि सचेतना मुलक कार्यक्रम	वटा	११	२	३	२	२	२	११००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.८.३	लक्षित वर्गको आर्य आर्जनमा वृद्धि गर्न लागि व्यावसायिक सीप विकास तालिमबाट लघु उद्यमी सृजना	जना	१००	२०	२०	२०	२०	२०	३०००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.८.४	बाल क्लब तथा युवा क्लब गठन र पचालन	वटा	११	२	३	२	२	२	५००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.८.६	लक्षित वर्ग शसक्तिकरण गोष्ठी संचालन	जना	२८०	४०	८०	८०	४०	४०	१०००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
७.८.७	महिला तथा पुरुष सम विकास तालिम संचालन	पटक	५	१	१	१	१	१	५००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									७३५०	
७.९	कला, सस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा खेलकुद र युवा शसक्तिकरण कार्यक्रम									
७.९.१	संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	पटक	१०	२	२	२	२	२	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.९.२	खेलकुल प्रतियोगिताहरु संचालन	पटक	५	१	१	१	१	१	२५००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.९.३	लागु औषध दुर्व्यशनी विरुद्ध कार्यक्रम	पटक	५	१	१	१	१	१	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.९.४	बाल तथा युवा नेतृत्व विकास तालिम	वटा	१०	२	२	२	२	२	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.९.५	खेलकुल प्रतियोगिताहरु संचालन	पटक	५	१	१	१	१	१	२५००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.९.६	धार्मिक स्थल संरक्षण र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वटा	१०	२	२	२	२	२	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									९०००	

७.१०	पर्यटन विकास कार्यक्रम									
७.१०.१	पर्यटन उद्यान निर्माण तथा संचालन	वटा	१	१					३०००	नगरपालिका, पर्यटन विकास कार्यालय तथा संघ संस्थाहरु
७.१०.२	वनभोज स्थलको विकास तथा संचालन	वटा	१	१					१५००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.१०.३	धार्मिक पर्यटन विकास कार्यक्रम	वटा	१		१				१५००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.१०.४	होम स्टे संचालन र विकास कार्यक्रम	वटा	५	१	१	१	१	१	५०००	नगरपालिका, पर्यटन विकास कार्यालय तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									११०००	
७.११	शुसासन तथा संस्थागत विकास									
७.११.१	नागरिक वडा पत्र नियमित र अद्यावधिक	पटक	५	१	१	१	१	१	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.११.२	वडाहरुमा सुचना पार्टी व्यवस्थापन	वटा	११	११					५००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.११.३	न्यायिक समितिको गठन र क्षमता विकास	पटक	५	१	१	१	१	१	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
७.११.४	नगरपालिकामा १ वटा दमकल, १ वटा जिप खरिद	वटा	२	१	१				१७५००	नगरपालिका, प्रदेश सरकार तथा संघिय सरकार
७.११.५	नगरको आन्तरिक श्रोत वृद्धिका लागि श्रोतहरुको खोजी सम्बन्धि कार्यक्रम	पटक	५	१	१	१	१	१	१०००	नगरपालिका तथा संघ संस्थाहरु
जम्मा									२१०००	
कूल बजेट									२२८१०७५	

तालिका नं. १६ आवधिक योजना अवधिको लागि सम्भाव्य बजेट अनुमान

विवरण	आधार वर्ष	आर्थिक वर्ष र बजेट (रु हजारमा)						कैफियत
		०७४/०७५ प्रस्तावित	०७६/०७७	०७७/०७८	०७८/०७९	०७९/०८०	जम्मा	
क) नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत								
१. सम्पत्ती कर (मालपोत)	२०३०९७५.००	२४५०००.००	२६९५००.००	२९६४५०.००	३२६०९५	३५८७०४.५	१४९५७४९.५०	प्रत्येक शिर्षकमा १० प्रतिशत बढि गरिएको
२. एकिकृत सम्पत्ती कर	०.००	२००००००.००	२२०००००.००	२४२००००.००	२६६२०००	२९२८२००	१२२१०२००.००	
३. सिफारिस शुल्क	२२६६९६०.००	२००००००.००	२२०००००.००	२४२००००.००	२६६२०००	२९२८२००	१२२१०२००.००	
४. पंजिकरण दस्तुर	०.००	१५००००.००	१६५०००.००	१८१५००.००	१९९६५०	२१९६१५	९१५७६५.००	
५. रजिष्ट्रेशन शुल्क	०.००	२००००००.००	२२०००००.००	२४२००००.००	२६६२०००	२९२८२००	१२२१०२००.००	
६. व्यवसाय सञ्चालन कर	४२७९३१.००	५०००००.००	५५००००.००	६०५०००.००	६६५५००	७३२०५०	३०५२५५०.००	
७. घर कर	१६८६५०.००	१०००००.००	११००००.००	१२१०००.००	१३३१००	१४६४१०	६१०५१०.००	
८. गिटी बालुवा कर	०.००	१९७०००००.००	२१६७००००.००	२३८३७०००.००	२६२२०७००	२८८४२७७०	१२०२७०४७०.००	
९. घर नक्शा पास	१०८४२६७.००	१००००००.००	११०००००.००	१२१००००.००	१३३१०००	१४६४१००	६१०५१००.००	
१०. सवारी साधन कर	७०९०.००	२५०००.००	२७५००.००	३०२५०.००	३३२७५	३६६०२.५	१५२६२७.५०	
११. प्राकृतिक स्रोत कर	२७१४७००.००	२७०००००.००	२९७००००.००	३२६७०००.००	३५९३७००	३९५३०७०	१६४८३७७०.००	
१२. विज्ञापन कर	२६०००.००	१०००००.००	११००००.००	१२१०००.००	१३३१००	१४६४१०	६१०५१०.००	
१३. सवारी साधन भाडा शुल्क	७९००००.००	२००००००.००	२२०००००.००	२४२००००.००	२६६२०००	२९२८२००	१२२१०२००.००	
१४. बहाल विटैरी	१०५८१२४.००	५०००००.००	५५००००.००	६०५०००.००	६६५५००	७३२०५०	३०५२५५०.००	

कर								
१५. अन्य आय दण्ड जरिवाना	११७०५२९.००	२००००००.००	२२०००००.००	२४२००००.००	२६६२०००	२९२८२००	१२२१०२००.००	
जम्मा (क)	११७४५२२६.००	३५०२००००.००	३८५२२०००.००	४२३७४२००.००	४६६११६२०.००	५१२७२७८२.००	२१३८००६०२.००	
ख) नगरपालिकाको बाह्य स्रोत								
१. नगरपालिका अनुदान वित्तिय समानीकरण	३०९०७२०००.००	१५८६०००००.००					१५८६०००००.००	
२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता	८१११९०००.००	८६००००००.००					८६००००००.००	
३. शर्सत अनुदान	१०४४६९२०८.००	१३०१०००००.००					१३०१०००००.००	
४. अन्य राजश्व बाडफाड	१०५००००.००	११२८७४०००.००					११२८७४०००.००	
जम्मा (ख)	४९५७१०२०८.००	४८७५७४०००.००					४८७५७४०००.००	
ग) सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रम								
१. सरकारी निकायको बजेट सडक बोर्ड	०.००	३५०००००.००					३५०००००.००	
२. प्रदेश सरकार अनुदान	०.००	७८३८०००.००					७८३८०००.००	
३. प्रदेश सरकार राजव बाडफाड	०.००	४८४२०००.००					४८४२०००.००	
४. प्रदेश सरकार सम पुरक अनुदान	०.००	३०००००००.००					३०००००००.००	
५. प्रदेश सरकार विशेष अनुदान	०.००	१०००००००.००					१०००००००.००	
जम्मा (ग)	०.००	५६१८००००.००					५६१८००००.००	
कुल जम्मा (क+ख+ग)	५०७४५५४३४.००	५७८७७४०००.००	३८५२२०००.००	४२३७४२००.००	४६६११६२०.००	५१२७२७८२.००	७५७५४६०२.००	

खण्ड ८: जोखिम र जोखिमको पूर्वानुमान

८.१ जोखिम पक्ष र यसको पूर्वानुमान

आवधिक नगर विकास योजनाको कार्यावन्त्यनको क्रममा जोखिम रहने भएकाले त्यसको पूर्वानुमान तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका नं १७ जोखिम र त्यसको पूर्वानुमानको अवस्था

जोखिम पक्ष	पूर्वानुमान
वर्तमान अवस्थामा जन निर्वाचित जन प्रतिनिधीहरुको विकासका प्रत्येक पक्ष र सबैधानिक व्यवस्थाका जानकारी र क्षमता नभएका कारण कार्यावन्त्यनमा कठिनाई आउन सक्ने ।	निर्वाचित जन प्रतिनिधीहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ र वडा तह देखी नै सहभागितात्मक रूपले योजना तर्जुमा भएकाले यस योजनाले यस क्षेत्रको भौगोलिक आवश्यकता र साभा प्रतिवद्धताको दस्तावेजका रूपमा ग्रहण गरि कार्यावन्त्यन गरिनेछ ।
नगरको आवधिक विकास योजना तर्जुमाका क्रममा सबै सरोकारवाला निकायहरुको नियमित सहभागिता हुन नसकेका कारण कार्यक्रमको सफल कार्यावन्त्यनमा जटिलता नेखिन सक्ने ।	नगरको आवधिक विकास योजनाको मार्ग निर्देहन प्रति विकास साभेदार तथा अन्य सरोकारवालाहरु प्रतिवद्ध भएका हुनेछन् ।
स्रोत र साधनहरुको सिमितता र बजेटको आकार विच तालमेल मिलाउन कठिनाई उत्पन्न हुन सक्ने ।	संघिय र प्रदेश सरकार तथा विकास साभेदार संघ संस्थाहरुको समन्वय र सहकार्य प्रभावकारी हुनुका साथै लगानीमा समेत वृद्धि भएको हुनेछ ।
मौसमको प्रतिकूलता तथा विपद्का कारण योजनाको यथोचित कार्यावन्त्यनमा असहजता आउन सक्ने ।	पूर्वै तयारी प्रभावारी भई मौसम जन्य तथा विपद्को प्रभावको न्यूनिकरण भएको हुनेछ ।
नगरको आवधिक विकास योजना कार्यावन्त्यनका क्रममा सरोकारवालाहरु विच सहमती र सहकार्य गर्नमा कठिनाई आउन सक्ने ।	नगर विकासका सबै सरोकारवाला निकायहरु इोजनाहरु कार्यावन्त्यनका लागि आ-आफ्ना तहबाट प्रतिवद्ध भएका हुनेछन् ।
जन संख्या वृद्धि र जलवायु परिवर्तनको असरले उत्पादन क्षेत्रमा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्ने ।	जन संख्या वृद्धि तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनिकरण गर्न संस्थागत तथा स्थानिय स्तरबाट पर्याप्त पहलहरु भएको हुनेछ ।

खण्ड ९ : नआवियो निर्माणका क्रममा विभिन्न वडाहरुबाट आएका क्षेत्रगत योजना विवरण

९.१ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १, गोर्का, कैलाली

भौतिक पूर्वाधार र सडक

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।		
२	गोर्का चोक देखी दक्षिण धबही जाने नदी हुदै पदम सिंह सिंहालको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	३	कि.मि.
३	गोर्का चोक देखी उत्तर रिडग रोड लठैया, माघी हुदै माघी चौराहा सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	५.८	कि.मि.
४	मंगलपुर चोक हुदै पशुपती स्कुल सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
५	मंगलपुर चोकबाट दक्षिण हुदै चौराहा रिडग रोड सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	५	कि.मि.
६	गोर्काको आर्टिजन बोरिडगबाट गोर्का विच चोक सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
७	गोर्का चोक देखी शनिरामको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
८	आर्टिजन बोरिडग देखी चुलुरामको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
९	राजमार्ग देखी उत्तर माघी चटिया हुदै लोधरीयाको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
१०	ठापु चौधरीको घर देखी पूर्व पुनाराम चौधरीको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.५	कि.मि.
११	पशुपती चोक देखी लठैया शिविर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	मिटर
१२	पत्याल पण्डितको घर देखी चतुरको घर सम्मको बाटो ग्रभूल गर्ने ।	१	कि.मि.
१३	खल्ला लठैया मुक्त कमैया बस्तीको सडकहरुको स्तर उन्नती गर्ने ।	३	कि.मि.
१४	राजमार्ग देखी सम्भ्रना शिविरको बाटोको स्तर उन्नती गर्ने ।	०.३	कि.मि.
१५	प्रकाश बम र डिल्ली बुढाको घर हुदै लोटहवा ताल सम्मको सडकको स्तर उन्नती गर्ने ।	१	कि.मि.
१६	गोर्का चोक देखी बनदेवी सामुदायिक बन हुदै धबही जाने नयाँ सडक खोल्ने ।	२	कि.मि.
१७	केदारेश्वर मावी हुदै लोटहवा ताल सम्म नयाँ सडक खोल्ने ।	१.५	कि.मि.
१८	मंगलपुर टिका जोशीको घर देखी दक्षिण राजमार्ग सम्म नया सडक खोल्ने ।	०.५	कि.मि.

१९	मंगलपुर बोरिङग टोल हुदै राजमार्ग सम्म नया सडक खोल्ने ।	०.३	कि.मि.
२०	चनौरा देखी जोगनिया ताल सम्म जाने नया सडक खोल्ने	३	कि.मि.
२१	धौलामाटी देखी गौरीगंगा वार्ड नं. १ का गोप्का चनौरा पक्की नहर निर्माण गर्ने ।	८	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट		५	मिटर
१	चनौरा दक्षिण टोलमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
२	गोप्का भूबही जोड्ने पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	३००	मिटर
३	चौमाला बजार वार्ड नं १ र २ जोड्ने चौमाला नदीमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५००	मिटर
४	रिताराच चौधरीको घर (रिङग रोडमा) पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
५	मंगलपुरबाट उद्यानमा जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
६	केदारेश्वरी मावीको पश्चिम पट्टिको नालामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
७	लठैया नन्द राम घर नजिकको दन्द्रा खोलामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
८	पशुपती मावी पश्चिम उत्तरमा दन्द्रा खोलामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
९	खेम गौतमको घर नजिक दन्द्रा खोलामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१०	मंगलपुर अर्जुन साउदको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
११	लठैया दिल बहादुर लामिछानेमगर घर जाने बाटो कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
१२	लठैया टेरान घर र लक्ष्मण पुन मगरको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	वटा
१३	लठैया मुक्त कमैया शिविर जाने बाटोको कल्भर्ट मर्मत सम्भार गर्ने । (पंखा र माटो भरान)		
१४	लठैया शाहुरामको घर नजिकको जडी खोलाको कल्भर्ट मर्मत सम्भार गर्ने ।		
१५	लठैया महादेव जोशीको घर नजिकको जडी खोलाको कल्भर्ट मर्मत सम्भार गर्ने ।		
१६	मंगलपुर दक्षिण टोल प्रेम धामीको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	२	मिटर
१७	जोगनिया ताल जाने नया बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
१८	यस वडाका माघी, लठैया मुक्त कमैया शिविर, गोप्का, मंगलपुर, चनौरा र लठैयामा होमपाईप राख्ने ।	८०	वटा
तटबन्धन		५	कि.मि.
१	लठैया-मंगलपुर-चनौरा (गौरीगंगा नदीमा) तटबन्धन गर्ने ।	५	कि.मि.
२	माघी खल्ला चौमाला पुरानो बजार बाटोको दक्षिण तटबन्धन गर्ने ।	५००	मिटर
आर्थिक विकास		१००	जना
१	यो वडालाई केराको पकेट क्षेत्र भएको र यसलाई थप बिस्तार गर्ने गराउने	१००	जना

	। (हाल २० बिगाहामा रहेका र ५ वर्षमा १०० मा विस्तार)		
२	तालिमहरु (आधारभुत र एडभान्स)		
३	केरा नर्सरी स्थापना गर्ने र यस सम्बन्धि प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४	सिचाईका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
५	बिज वृद्धि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
६	धान र गहुको पकेट क्षेत्र बनाउने	३००	जना
७	च्याउ खेती	१००	जना
८	बगर खेती	१००	जना
९	वेटर कुक	१००	जना
१०	कम्प्युटर तालिमहरु	१००	जना
११	सुरक्षा गार्ड तालिम	१००	जना
१२	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१०००	जना
सामाजिक विकास			
१	वडा स्तरमा न्याकि समिति निर्माण		
२	टोल विकास समितिहरुलाई अभिमुखीकरण र आचार संहिता निर्माण गर्ने		
३	प्रतिक्षलण निर्माण गर्ने (गोप्का चोक, मंगलपुर चोक, गोप्का चोक, केदारेश्वर स्कुलको अगाडी, गोप्काको देउथानमा)	६	वटा
४	मंगलपुर युवा क्लब, देउथानमा सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने	२	वटा
५	छुवाछुत र छाउपडी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने		
६	वडामा कार्यरत कर्मचारी, स्वास्थ्य स्वयंसेविका, शिक्षकहरुलाई कार्यसम्पादनका आधारमा प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम		
७	छाडा गाई वस्तुको व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने		
८	गौरीगंगा नदीमा रहेको आर्यघाटको संरक्षण, प्रवर्द्धन गर्ने ।		
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	सामुदायिक वनहरुमा वृक्षारोपण (बिजयशाल, रुद्राक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य विरुवाहरु)		
२	सडक किनार मौरीजन्य विरुवाको वृक्षारोपण गर्ने		
३	सामुदायिक वनहरुका जडीबुटी खेती गर्ने		
४	फलफुल नर्सरी स्थापना तथा एक घर ४ विरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		

५	बायो ग्यास, गोबर ग्यास, सुधारिएको चुलो कार्यक्रम संचालन गर्ने		
६	धुवा रहित चुलो कार्यक्रमलाई अभियानका रुपमा संचालन गर्ने		
७	नदी किनारमा अमरिसो, बास, बेतको वृक्षारोपण गर्ने		
८	दमकलको व्यवस्था गर्ने		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	पशुपती माविको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण तथा शौचालय र खानेपानी र घेरबार योजना		
२	जन एकता आधारभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण गर्ने । घेरबार		
३	केदारेश्वर आधारभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन, खानेपानी, शौचालय, घेरबार निर्माण गर्ने ।		
४	चौमाला बहुमुखि क्याम्पसको भवन, खानेपानी, घेरबार, शौचालय निर्माण गर्ने		
५	विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गर्ने		
६	नवजिवन आधारभुत विद्यालयमा खानेपानी र घेरबार गर्ने ।		
७	चौमाला बहुमुखि क्याम्पसमा प्राविधिक विषयको कक्षाहरु संचालन गर्ने ।		
८	सबै विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार याजना निर्माण गर्ने ।		
९	सुविधा युक्त एमबुलेन्स सहित स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने निर्माण गर्ने ।		
१०	पूर्ण खोप वडाका लागि अभियान संचालन गर्ने ।		
११	१००० दिने आमा र बच्चाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१२	सुधारिएको चुलो तथा भान्सा व्यवस्थापन		
१३	गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि आफ्नै पहल साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
कृषि विकास			
१	सिचाईका लागि विभिन्न स्थानहरुमा डिप बोरिङग स्थापना	५	वटा
२	साना सिचाई तथा स्यालो ट्यूबेल बनाउने	२०	वटा
३	कृषि यात्रिकिकरणमा सहयोग तथा थप सहयोगका लागि पहल गर्ने		
४	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
५	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
६	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
७	वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने ।		
८	सोलार पम्पहरुको स्थापना गर्ने	१०	वटा

उद्योग			
१	केरा जन्य वस्तु उत्पादन उद्योग स्थापना		
२	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन उद्योगको स्थापना		
३	फर्निचर उद्योगको स्थापना गर्ने		
४	डेरी उद्योगको स्थापना र स्तर उन्नती गर्ने		
पर्यटन			
१	महुन्याल मन्दिर क्षेत्रलाई धार्मिक पर्यटनको रूपमा विकास गर्दै जाने ।		
२	जोगनिया ताललाई पिक्निक स्थलको रूपमा विकास गर्ने ।		
३	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		

**९.२ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. २, चौमाला पुरानो बजार, कैलाली
पुर्वाधार र सडक**

क्र.स.	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।		
२	भिल चोक देखी आमबगिया बेहडाबाबा हुदै कनरी सम्म जोड्ने सडक नाली सहित कालोपत्रे गर्ने ।	५	कि.मि.
३	आमबगिया देखी जदधुसी सम्मको सडक नाली सहित कालोपत्रे गर्ने ।	८	कि.मि.
४	चौमाला पुल देखी पुरानो बजार हुदै पिएससी सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
५	राना टोल देखी मालिका मावी पछाडी हुदै पुरानो बजार जोड्ने सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
६	सप्त ऋषी आश्रमबाट कालिका आवी सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.८	कि.मि.
७	केदार आयल स्टोरको उत्तर र दक्षिण नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
८	लाल प्रसाद ओझाको घर देखी उत्तर कटान टोल सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
९	मिनरुवा बाडिङग स्कुल देखी दक्षिण वार्ड नं ३ को सिमाना सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।(जबनीपुर)	१	कि.मि.
१०	धवै पिपल चोक देखी उदासी सम्म रिडगरोड नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
११	धवै दिलिप सिंह चन्दको घरको दक्षिणको सडक नाली सहित कालोपत्रे गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१२	उदासीबाट धनगढी उमनपा सिमा सम्मको सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	१	कि.मि.
१३	उदासी गाउँ भित्रका सडकहरुको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१४	आमबगिया विजयराज ओझाको घर देखी वार्ड नं. ३ को सिमाना सम्म सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१५	धवै बहादुर बिकको घर देखी धनगढी उमनपाको सिमाना सम्म सम्मको सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.८	कि.मि.
१६	राना टोल देखी वार्ड नं ३ को भोजपुर जोड्ने सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	१	कि.मि.
१७	आमबगिया कृषि सडक देखी डबल बुढाको घर सम्म सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.२	कि.मि.
१८	आमबगिया नरी बिकको घर देखी तुलाराम बिकको घर सम्म सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.३	कि.मि.

१९	धवै सोभा बिकको घरको पश्चिम शेर बोहराको घर सम्मको सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
२०	मोहन्याल टोल जोगी चौधरीको घर देखी भोजपुर जाने सडकको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.८	कि.मि.
२१	राजमार्ग देखी कृषि सडक सम्म नयाँ बाटो खोल्ने ।	०.५	कि.मि.
२२	दिपनगर भोजपुर फास्ट ट्रयाक खोल्ने ।	०.७	कि.मि.
२३	भोजपुर जाने बाटो देखी दिपनगर नयाँ बाटो खोल्ने ।	०.७	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट			
१	चौमाला पुरानो बजार र नया बजार जोड्ने सडकमा नदीमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५००	मिटर
२	उदासी र रामपुर जोड्ने नदीमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	२००	मिटर
३	मालिका मावी देखी वार्ड नं १ गोप्का जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।	५००	मिटर
४	धवै र गोप्का जोड्ने जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।	८००	मिटर
५	आमबगिया देखी गोप्का जोड्ने जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।	८००	मिटर
६	जित बहादुर बमको घर देखी चौमाला बहुमुखी क्याम्पस जोड्ने जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।	६००	मिटर
७	जलधर्सा मालिका मावीको जग्गा नजिक ४० फिटको बाटोमा पक्की कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	६	मिटर
८	पठान सिंह साउदको घर देखी भोजपुर जोड्ने कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
९	धवै बहादुर बिकको घर नजिकको नालामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१०	धवै नरेन्द्र बिकको घर नजिकको ४० फिटको बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
११	धवै भुवन सिवाकोटीको घर नजिकको बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	२	मिटर
१२	धवै कमल सुनारको घर नजिकको बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१३	आमबगिया मान सिंह बिष्टको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
१४	धवैको भरनैया खोलामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	६	मिटर
१५	धवै भलमन्साको घरको दक्षिण तुल्सीरामको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१६	यस वडाका लागि ४५ एमएम, ६० एमएम, ९० एमएम र १२० एमएमका होमपाईप राख्ने ।	२००	वटा
१७	टोल विकास र सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने ।	८	वटा

तटबन्धन			
१	चौमाला नदीको दाया बाया तटबन्धन गर्ने ।	८	कि.मि.
२	चौमाला पुलको उत्तर बोक्सिनिया कलोमा तटबन्धन गर्ने ।	५	कि.मि.
३	आमबगिया र भोजपुर सिमाना रामपुर जाने कुलोमा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम संचालन गरि योग्य जनशक्ति तयार गर्ने ।	२०	जना
२	दुध उत्पादन तथा डेरी संचालन सम्बन्धि तालिमहरु संचालन गर्ने ।	२५०	जना
३	मौरीपालन तालिम र प्रविधि सहयोग गर्ने ।	१००	जना
४	बेमौसमी तरकारी खेती तालिम संचालन गर्ने ।	३००	जना
५	विज वृद्धि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
६	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, ड्राईभिडग, वेल्डिङग, होजियारी, मुडा बनाउने, आलमुनियम फेब्रिकेटर, अगरबत्ती, खेलौना निर्माण, सेनेटरी प्याड निर्माण, नमकिन बनाउने, क्रिष्टल मेटलका सामाग्री उत्पादन, मोबाईल मर्मत, कम्प्युटर, नेपाली कागज बनाउने, सुरक्षगार्ड, हेयर कटिङग, मन्टेश्वरी, सहकारी शिक्षा सम्बन्धि आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१४००	जना
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	सामुदायिक वनहरुलाई वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा लैजान कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२	सामुदायिक नर्सरीको स्थापना गर्ने ।		
३	फलफुलको नर्सरीको स्थापना गर्ने ।		
४	थोपा सिचाई तथा स्प्रिङकल सिचाई योजना लागु गर्ने ।		
५	सामुदायिक वनहरु र नदी किनारमा वृक्षारोपण (विजयशाल, रुद्राक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य विरुवाहरु)		
६	वडा स्तरिय विपत व्यवस्थापन कार्ययोजना निर्माण गरि विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।		
७	जैविक तटबन्धनका लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत)			
१	मालिका मावीमा सिभिल सब ओभरसियर प्राविधिक विषयको शिक्षाको व्यवस्था गर्ने ।		

२	मालिका मावीमा प्राविधिक विषयको शिक्षाको लागि १० कोठे पक्की भवन निर्माण, फर्निचर तथा शौचालयको व्यवस्था गर्ने ।		
३	बेताल आधाभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन र घेरबार निर्माण गर्ने ।		
४	भागेश्वर आधाभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की घेरबार, शौचालय र खानेपानीको निर्माण गर्ने ।		
५	कालिका आधाभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की घेरबार, शौचालय र खानेपानीको निर्माण गर्ने ।		
६	विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गर्ने		
७	विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजना अनुसार कार्य सम्पादन भए नभएको अनुगमन गरि, नभएका कृयाकलापहरुको लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
८	वडा स्तरको खेलकुद मैदान निर्माण तथा विभिन्न किसिमका खेलकुदहरु संचालन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
९	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र चौमालालाई १५ शैयाको अस्पतालमा विकास गर्ने ।		
१०	अस्पतालमा २४ घण्टा स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्ने ।		
११	खोप केन्द्रहरुको स्तर उन्नती गर्ने ।		
१२	स्वास्थ्य केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीका लागि आवास भवन निर्माण गर्ने ।		
१३	पूर्ण खोप तथा पूर्ण सरसफाई वडाका लागि अभियान निरन्तरता दिन कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
१४	वडामा आवश्यकता हेरी स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गर्ने ।		
१५	१००० दिने आमा र २ वर्षे मुनीका बच्चाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१६	विद्यालयहरुमा किशोर किशारी स्वास्थ्य प्रजनन स्वास्थ्य र लागु औषध सम्बन्धि कक्षाहरु संचालन गर्न कार्यक्रमहरु गर्ने ।		
१७	छुवाछुत, छाउपडी, लैङ्गीक हिंसा, बाल विवाह, बहु विवाह, बोक्सी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने ।		
१८	विभिन्न जात जाती भाषा भासीले मनाउदै आएका चाड पर्व धर्म सस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
१९	वडाका मुख्य सडक र चोकहरुमा सौर्य बत्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।		
२०	विद्युत लाईन नगुगेका स्थानहरुमा लाई विस्तार गर्ने ।		
२१	एक घर एक धारा अभियान संचालन गर्ने ।		
कृषि र पशुपालन			
१	वडा भरीमा साना सिचाई स्यालो टयूबेल गाड्ने ।	१५०	थान

२	जैविक र प्राणारिक मल उत्पादन तथा जैविक विषधी बनाउने तालिमहरु संचालन गर्ने ।		
३	एक घर एक करेसाबारीको अभियानलाई अगाडी बढाउन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
४	वडामा रहेका पुराना नहरहरुको मर्मत गरि सिचाईको व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
५	कृषि यात्रिककरणमा सहयोग तथा थप सहयोगका लागि पहल गर्ने		
६	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
७	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आईपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
८	व्यवसायीक कृषि उत्पादनका लागि वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने र कृषिको पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने ।		
उद्योग			
१	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
२	वन पैदावार र जडीबुटीमा आधारित साना लघु उद्यमहरुलाई प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन गर्ने ।		
पर्यटन			
१	मोहन्याल मन्दिरलाई धार्मिक पर्यटन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
२	होम स्टे कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
३	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		
सुशासन			
१	वडाबाट उपलब्ध गराईने सेवाहरुको स्पष्ट र पादार्शि हुने गरि नागरिक वडापत्र, सुचनापार्टी तथा सुभाब पेटिकालाई व्यवस्थित गर्ने ।		
२	वडाको सुचना अधिकारी तोक्ने ।		
३	व्यक्तिगत घटना दर्तालाई अद्यावधिक गरि Online System मा ल्याउने ।		
४	वडाका जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
५	यस वडामा रहेका उद्योग, संघ संस्था, विद्यालय, वन, औद्योगित प्रतिष्ठानहरुको अनुगमन गरि व्यवस्थित गर्ने ।		
६	नगर र वडाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुको जानकारी दिन वस्ती स्तरका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		

९.३ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ३, भिँल, कैलाली

पूर्वाधार विकास र सडक

क्र.स.	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने । (टेन्डर भईसकेको)		
२	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई केन्द्रको भवन निर्माण गर्ने । (उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य अगाडी बढीसकेको)		
१	भिँल चौराहा देखी दक्षिण कल्भर्ट नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.५	कि.मि.
२	भिँल चौराहा देखी गौडी राजी टोल हुदै राजमार्ग सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.४ ५	कि.मि.
३	वासुदेव चौराहा देखी दक्षिण भोजपुर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.३ ५	कि.मि.
४	भोजपुर बिच गाउमा नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
५	भिँल आमबारीमा नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
६	भिँल फुलबारीमा नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.५	कि.मि.
७	रेल डण्डी चौराहा देखी रिडग रोड छुने सडक ग्राभेल सहित नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
८	आमबारी देखी भाजपुर जाने बाटो जोड्ने सडकमा ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.५	कि.मि.
९	गौडी देखी खैराला जाने सडक जोड्ने सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	७	कि.मि.
१०	भिँल बिच गाउँवाट पश्चिम जाने बाटो ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
११	कुचैनी चौराहा देखी दक्षिण बजुरेल टोल हुदै धनगढी उमनपा डगौलिया जोड्ने सडकमा ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	४	कि.मि.
१२	कुचैनी चौराहा देखी उत्तर काला पानी हुदै राजमार्ग जोड्ने सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२.५	कि.मि.
१३	लक्ष्मि चौक देखी बेलेनी हुदै राजमार्ग जोड्ने बाटोमा ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
१४	बेतेनी कल्भर्ट देखी राजीटोल हुदै कुचैनी गाउ जोड्ने सडकमा ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
१५	तल्लो राजी टोलवाट देश बहादुरको घर जोड्ने सडकमा ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
१६	मिलन चौक देखी शिव नमुना आवी जाने सडक ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
१७	भगुवा चौधरीको घर देखी डगौलिया जोड्ने सडक ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.

१८	डुक्रयान चोक देखी रामपुरान टोल सम्म ग्राभेल र कालोपत्रे गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१९	बिच भोजपुरबाट वार्ड नं. २ जब्दा जोड्ने सडक ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.५	कि.मि.
२०	भोजपुर देखी धुमनपाको सिमाना डगौलिया सम्म सडक ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
२१	तल्लो राजी टोलबाट लोकेन्द्र शाही घरको पश्चिम जोड्ने सडक ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
२२	लक्ष्मी चोक देखी शिव गंगा धार्मिक वन हुदै समसान घाट जोड्ने सडकको नया बाटो खोल्ने ।	२	कि.मि.
२३	मायाराम आचार्यको घर देखी जुनेली शिविर सम्म सडक ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
२४	तिनकुने चोक देखी भिल बिच गाउ हुदै गौडी जोड्ने ग्राभेल र नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.७	कि.मि.
२५	लक्ष्मी चोकबाट बेतेनी जोड्ने बाटो जोड्ने सडकको नया बाटो खोल्ने ।	१	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट			
१	माया राम आचार्यको घर र जुनेली शिविर जोड्ने पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५०	मिटर
२	भिलको उत्तरमा पाच सौमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
३	गौडी पश्चिम टिका धामीको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
४	खैराला जाने बाटो जोड्ने सडकमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५०	मिटर
५	तुले बहादुर साउदको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
६	बिच कुलोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
७	भोजपुर नालामा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
८	रिडगरोडमा धन बहादुर रावतको घर देखी दक्षिणमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
९	मिलन चोक देखी शिव नमुना आवी जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
१०	कुचैनी गौशाला जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
११	दान बहादुर खत्रीको घरको दक्षिण कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
१२	यस वडाका कुचैनी दक्षिण, कुचैनी बिच गाउ, मिलनचोक पश्चिम चौलान टोल, कुचैनी बेतेनी, लक्ष्मि चोक देखी पश्चिम, बिच टोल भिल, भोजपुरमा १६ वटा, आबारी देखी बासु दे सम्म ६ वटा, भिल टिक्वा धामी गौडीमा ४, कालिका शिविरमा ४ वटा, रामेश्वर भट्टको घर नजिक २ वटा, होमपाईप र	८०	वटा
तटबन्धन			
१	भिलको लालमाटी देखी कैचैनी टोल सम्म (शिवगंगा नदीमा) जैविक तटबन्धन गर्ने ।	२०	कि.मि.

२	पुरवारी टोल देखी गौडी सम्म जैबिक तटबन्धन गर्ने ।	४	कि.मि.
सिचाई			
१	लालमाटी सिचाई आयोजना निर्माण गर्ने (४०० नम्बरी र २०० ऐलानी विगाहामा सिचाई)	१०	कि.मि.
२	कुचैनीमा बेतेनी र कालापमनी थप सिचाई नहर विस्तार गर्ने । (२५० हेक्टर १० प्रतिशत ऐलानी)	८	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	बेमौसमी तरकारी खेती तालिम संचालन गर्ने	१००	जना
२	ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम	४०	जना
३	च्याउ खेती	१००	जना
४	बगर खेती	१००	जना
५	वेटर कुक	१००	जना
६	कम्प्युटर तालिमहरु	१००	जना
७	सुरक्षा गार्ड तालिम	१००	जना
८	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१०००	जना
९	प्रत्येक घरमा करेशा बारी स्थापना गर्ने अभियान संचालन गर्ने ।		
सामाजिक विकास			
१	वडा स्तरमा न्याकि समिति निर्माण		
२	टोल विकास समितिहरुलाई अभिमुखीकरण र आचार संहिता निर्माण गर्ने		
३	प्रतिक्षलन निर्माण गर्ने (कुचैनी १, वासुदेवमा १, शिवगंगा धार्मिक बनमा १, भिल गौडीमा १)	४	वटा
४	छुवाछुत र छाउपडी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने ।		
५	वडामा कार्यरत कर्मचारी, स्वास्थ्य स्वयंसेविका, शिक्षकहरुलाई कार्यसम्पादनका आधारमा प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम		
६	छाडा गाई वस्तुको व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने		
७	शिवगंगा नदीमा रहेको आर्यघाटमा २ वटा टहरो निर्माण, विद्युत जडान गरि दाउरा भण्डारण गर्ने गोदामको व्यवस्थापन गर्ने ।		
८	वडामा रहेका सहकारी, साव, क्लब, संग समन्वय गरि विकास निर्माणका कार्यमा अग्रसर गराउने ।		
९	वडालाई साक्षर वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने ।		
१०	अति विपन्न परिवारलाई जनता आवास कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		

११	वासुदेव चोकको दक्षिणमा खेल मैदानको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।		
१२	मदिरा तथा लागु औषध दुव्यर्सन न्यर्सनकरणका लागि वडा स्तरमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	सामुदायिक वनहरुमा वृक्षारोपण (बेत, विजयशाल, रुद्रराक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य बिरुवाहरु)		
२	निर्माण भएका र निर्माणधिन सडक किनार मौरीजन्य बिरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
३	सामुदायिक वनहरुका जडीबुटी खेती गर्ने ।		
४	फलफुल नर्सरी स्थापना तथा एक घर ४ बिरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५	बायो ग्यास, गोबर ग्यास, सुधारिएको चुलो कार्यक्रम संचालन गर्ने		
६	धुवा रहित चुलो कार्यक्रमलाई अभियानका रुपमा संचालन गर्ने		
७	नदी किनारमा अमरिसो, बास, बेतको वृक्षारोपण गर्ने		
८	वातावरण संरक्षण गर्न निजि वन व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	जनजागृति आवीको ८ कोठे पक्की भवन निर्माण तथा शौचालय र खानेपानी र घेरबार योजना ।		
२	शिव नमुना आवी कुचैनीको २ कोठे पक्की भवन निर्माण र घेरबार गर्ने ।		
३	भोजपुरमा नया आवी खोल्ने र खानेपानी, शौचालय, घेरबार निर्माण गर्ने ।		
४	कालिका सुकुम्बासी शिविरमा २ कोठे बाल विकास केन्द्रको भवन निर्माण ।		
५	भिलको गौडीमा निर्माणधिन अधसरो बाल विकास केन्द्रको भवन निर्माण पुरा गर्ने ।		
६	भिलको गौडीमा खानेपानी टंकीमा निर्माण गरि एक घर एक धारा अभियान पुरा गर्ने ।		
७	कुचैनीको कालापानीमा खानेपानी टंकीमा निर्माण गरि एक घर एक धारा अभियान पुरा गर्ने ।		
८	गडबडी मुलको पानीलाई व्यवस्थापन गरि खानेपानीको संचालन गर्ने ।		
९	कुचैनीको बिच गाउमा भल्का मर्मत गरि खानेपानी व्यवस्थापन गर्ने ।		
१०	कुचैनीको चौरामा खोप क्लिनिकको स्थापना गर्ने ।		
११	भिलको वासुदेवमा निर्माणधिन सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रकोको निर्माण पुरा गर्ने ।		
१२	पूर्ण खोप वडाका लागि अभियान संचालन गर्ने ।		

१३	१००० दिने आमा र बच्चाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१४	सुधारिएको चुलो तथा भान्सा व्यवस्थापन		
१५	गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि आफ्नै पहल साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१६	स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गर्ने ।		
कृषि र पशुपालन			
१	कुचैनीको खैरेनी र बेतेनीलाई बाखापालनको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	१००	घरधुरी
२	किसानहरु संग छलफल		
३	तालिमहरु संचालन गर्ने		
४	डाले घास तथा भुईं घास कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने		
६	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
७	प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
८	कुचैनीको कालापानीलाई भैसी गाईको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	५०	घरधुरी
९	किसानहरु संग छलफल		
१०	तालिमहरु संचालन गर्ने		
११	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने		
१२	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
१३	प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
१४	कुचैनीको बिच गाउलाई धान र गहु माछापालन र बंगरपालनको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	१००	घरधुरी
१५	किसानहरु संग छलफल		
१६	तालिमहरु संचालन गर्ने		
१७	बिउबिजन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
१८	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
१९	प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
२०	कुचैनीको फचकपुर शिवनगरलाई तरकारीको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	६०	घरधुरी
२१	किसानहरु संग छलफल		
२२	तालिमहरु संचालन गर्ने		
२३	बिउबिजन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
२४	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		

२५	प्रविधि र प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
२६	भोजपुर बासुवेउलाई व्यवसायीक तरकारीको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	५०	घरधुरी
२७	किसानहरु संग छलफल		
२८	तालिमहरु संचालन गर्ने		
२९	बिउबिजन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
३०	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
३१	प्रविधि र प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
३२	भोजपुर बासुवेउ धान गहु माछापालनको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	५०	घरधुरी
३३	किसानहरु संग छलफल		
३४	तालिमहरु संचालन गर्ने		
३५	बिउबिजन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
३६	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
३७	प्रविधि र प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
३८	भिलको बिच गाउलाई व्यवसायिक तरकारी खेतीको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	७५	घरधुरी
३९	किसानहरु संग छलफल		
४०	तालिमहरु संचालन गर्ने		
४१	बिउबिजन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४२	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४३	प्रविधि र प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
४४	भिल गाउको उत्तर जुनेली शिविर देखी राजी टोल सम्म बाखापालनको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	६५	घरधुरी
४५	किसानहरु संग छलफल		
४६	तालिमहरु संचालन गर्ने		
४७	डाले घास तथा भुई घास कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४८	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४९	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५०	प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
५१	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
५२	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
५३	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		

५४	वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने ।		
५५	वडाका विभिन्न स्थानहरुबाट मल बिउको आवश्यकताको तथ्याडक संकलन गर्ने र समयमा बिउबिजन किसानहरुलाई उपलब्ध गराउन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
५६	बिउबिजनका लागि टनेल सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने		
उद्योग			
१	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन उद्योगको स्थापना (केदारेश्वर साव)		
२	लघु उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने ।		
३	फर्निचर उद्योगको स्थापना गर्ने ।		
पर्यटन			
	केदारेश्वर सामुदायिक वनको जुनेली शिविर भन्दा उत्तर तिर चौधरीको मडवा (मन्दिर) निर्माण गर्ने ।		
१	शिव गंगा महादेव मन्दिर परिशरलाई उद्यान केन्द्रको रुपमा पार्क विकास गर्ने ।		
२	शिव गंगा धार्मिक वनमा मन्दिर निर्माण गर्ने ।		
३	भिलको उत्तर पहाडमा नौमुले धारा रहेको स्थानलाई पर्यटकिय स्थलको रुपमा विकास गर्ने ।		
४	होम स्टे र थारु संग्राहालयको स्थापना गर्ने ।		
५	कृचैनीको सिमासार क्षेत्रलाई व्यवस्थित गरि पर्यटकिय क्षेत्र बनाउने ।		
६	भिलको शिव गंगा महादेव मन्दिरमा हुने सांसकृतिक पर्वहरुको संरक्षण र प्रर्वद्धन गर्ने ।		
शुसाशन			
१	मदिरा बिक्री वितरणमा व्यवस्थापन गर्ने ।		
२	वाटो क्षेत्रमा होडिडग बार्डहरु हटाउने ।		
३	वडा कार्यालयमा सुचना पार्टी उजुरी पेटिका राख्ने ।		
४	वडा भित्र रहेका सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरुको अनुगमन तथा रेखदेख गर्ने ।		

९.४ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ४, राजीपुर, कैलाली
पुर्वाधार विकास तथा सडक

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।		
२	राजीपुर गदरिया कृषि सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	६	कि.मि.
३	राजीपुर बालुवागडा सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	५	कि.मि.
४	राजीपुर परानो चोकको उत्तर दक्षिण नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
५	राजमार्ग देखी कालिका मन्दिर हुदै खल्ला बजार सम्मको नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
६	कालिका मन्दिर देखी लडगडी हुदै बुद्धि भुसालको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
७	श्रृषा आयल स्टोर देखी उत्तर चेपकटला शिबिर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
८	श्रृषा आयल स्टोर देखी दक्षिण चेपकटला शिबिर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.४	कि.मि.
९	लडगडी हुदै जयनगर, सुपारीआम, शान्ति टोल सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	३	कि.मि.
१०	पुरानो बजार देखी रारा ताल हुदै त्रिवेणी ताल सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	२.५	कि.मि.
११	वार्ड नं ४ भित्रका स्तर उन्नती हुन बाकी रहेका सबै सडकहरुको ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	२०	कि.मि.
१२	राजमार्गको दाया र बाया राधा कृष्ण मन्दिर देखी गौरीगंगा नदी सम्म ढल निर्माण गर्ने ।		
पुल तथा कल्भर्ट			
१	शान्ति टोल खुरखुरीया देखी भादा जोडने गौरीगंगा नदीमा पक्की पुल मिर्माण गर्ने ।	३००	मिटर
२	राजीपुर देखी उण्डैया जोड्ने सडकमा लिक्मा नदीमा नदीमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	२५०	मिटर
३	खुरखुरीया र शान्ति टोल जोडने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	९	मिटर
४	केदारेश्वरीबभाडगी टोलमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
५	राजीपुर विच बजारमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
६	राजीपुर शान्ति टोलमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
७	लडगडी देखी कालिका स्कुल जोड्ने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
८	दक्षिणपुर थुम्का टोलमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	७	मिटर

९	राधाकृष्ण टोल न्यौपानेको घर नजिक बाटो कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१०	खेल मदान (दिप ज्योती क्लब) जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	२	मिटर
११	शिमलपुरमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१२	जनता टोलको बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१३	जमुनाघारीको बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	३	मिटर
१४	यस वडाका लागि ४५ एमएम, ६० एमएम, ९० एमएम र १२० एमएमका होमपाईप राख्ने ।	२००	वटा
तटबन्धन			
१	चेपरतला शिविर देखी कुटी कटान सम्म गौरीगंगा नदीमा तटबन्धन गर्ने ।	६	कि.मि.
२	खुरखुरिया दक्षिणपुर डुडरैया द्वन्दामा तटबन्धन गर्ने ।	५००	मिटर
३	सुपारी आम खुरखुरिया शान्ति टोलमा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
४	जैयनपुर द्वन्दामा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	२०	मिटर
५	शिवपुरान टोलको द्वन्दामा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	५०	मिटर
६	लडगडीको द्वन्दामा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१००	मिटर
७	चेपकटला शिविरमा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१००	मिटर
८	प्रेम बहादुर महताको मिलको उत्तर पश्चिममा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१५०	मिटर
९	अमरैया खोलाको नियन्त्रण गर्न खोलामा तटबन्धन निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
सिचाई			
१	राजीपुर खुरखुरिया सिचाई योजना निर्माण एव संचालन गर्ने ।	७	कि.मि.
२	वडामा रहेको त्रिबेणी तालमा आर्टिजन बोरिङग गाड्ने ।		
३	वडाका विभिन्न स्थानहरु : कुटी कटान, दक्षिण राजीपुर, शान्ति टोल, सुपारी आम, शिवपुरान टोल, जैयनपुर, उत्तरपुर, त्रिबेणी टोल, लडगडी, कालिकाटोल, राजीपुर, शान्तिटोल, राधा कृष्ण टोल, बभाङगी टोल, जमुनाघारी, श्रनिगर, जनता टोल, चेपरकरला शिविरमा स्यालो मोटर बोरिङग जनान गर्ने ।	५०	वटा
आर्थिक विकास			
१	ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम संचालन गरि योग्य जनशक्ति तयार गर्ने ।	२०	जना
२	केरा उत्पादन तथा प्रशोधन सम्बन्धि तालिमहरु संचालन गर्ने ।	१००	जना
३	दुध उत्पादन तथा डेरी संचालन सम्बन्धि तालिमहरु संचालन गर्ने ।	५००	जना
४	मौरीपालन तालिम र प्रविधि सहयोग गर्ने ।	१००	जना

५	बेमौसमी तरकारी खेती तालिम संचालन गर्ने ।	५००	जना
६	कुखुरापालन तालिम र प्रविधि सहयोग गर्ने ।	१००	जना
७	वडामा फलफुलको नर्सरी स्थापना गर्ने ।		
८	बिज वृद्धि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
९	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, ड्राईभिडग, वेल्डिङग, होजियारी, मुडा बनाउने, आलमुनियम फेब्रिकेटर, अगर्बत्ती, खेलौना निर्माण, सेनेटरी प्याड निर्माण, नमकिन बनाउने, क्रिष्टल मेटलका सामाग्री उत्पादन, मोबाईल मर्मत, कम्प्युटर, नेपाली कागज बनाउने, सुरक्षगार्ड, हेयर कटिङग, मन्टेश्वरी, सहकारी शिक्षा सम्बन्धि आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१०००	जना
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	फोहर मैला व्यवस्थापनका लागि फोहर व्यवस्थापन केन्द्र डम्पीङग साईड निर्माण गर्ने ।		
२	एक घर ३ फलफुलका बिरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		
३	सामुदायिक वनहरुमा वृक्षारोपण (बिजयशाल, रुद्राक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य बिरुवाहरु)		
४	सडक किनार मौरीजन्य बिरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
५	सामुदायिक वनहरुका जडीबुटी खेती गर्ने		
६	बायो ग्यास, गोबर ग्यास, सुधारिएको चुलो कार्यक्रम संचालन गर्ने		
७	विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।		
८	वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन गर्न वडा स्तरिय समिति गठन गरि योजना निर्माण गर्ने ।		
९	निलो गन्धे तथा वनमारा नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१०	वडामा रहेका तालहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
११	जैविक तटबन्धनका लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत)			
१	कालिका मावीमा भेटेनरी जेटियको प्राविधिक शिक्षाको व्यवस्था गर्ने		
२	कालिका मावीको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण गर्ने र विज्ञान प्रयोगशालाको स्थापना गर्ने ।		
३	जनता आधाभुत विद्यालयको पक्की घेरवार, शौचालय र खानेपानीको निर्माण गर्ने ।		
४	बागडोला आधाभुत विद्यालयको पक्की घेरवार, शौचालय र खानेपानीको निर्माण गर्ने ।		

५	मसुरीखेत आधाभुत विद्यालयको पक्की घेरबारे निर्माण गर्ने र कम्प्यूटर ल्याबको व्यवस्था गर्ने ।		
६	शिद्धबाबा आधाभुत विद्यालयको अधुरो भवन पुरा गरि पक्की घेरबारे निर्माण गर्ने र खानेपानीको व्यवस्था गर्ने ।		
७	बाल विकास केन्द्रहरुको अवस्था हेरी स्तर उन्नती गर्ने ।		
८	विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गर्ने		
९	विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजना अनुसार कार्य सम्पादन भए नभएको अनुगमन गरि, नभएका कृयाकलापहरुको लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
१०	वडा स्तरको खेलकुद मैदान निर्माण तथा विभिन्न किसिमका खेलकुदहरु संचालन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
११	राजीपुर खुरखरिया खानेपानी योजनाको घर घर सम्म पुर्याउन पाईपलाई विस्तार गरि एक घर एक धारा स्वच्छ पिउनेपानीको योजना शुरु गर्ने ।		
१२	विभिन्न समुदायहरुमा आवश्यकता हेरी हयाण्ड पम्पहरु गड्ने ।		
१३	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई केन्द्रको भवन निर्माण र अन्य स्थापना गर्ने ।		
१४	खुरखरिया सिमलपुरमा गाउघर क्लिनिकको भवन निर्माण गरि संचालनमा ल्याउने ।		
१५	पूर्ण खोप तथा पूर्ण सरसफाई वडाका लागि अभियान निरन्तरता दिन कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
१६	वडामा आवश्यकता हेरी स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गर्ने ।		
१७	१००० दिने आमा र २ वर्षे मुनीका बच्चाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१८	विद्यालयहरुमा किशोर किशारी स्वास्थ्य प्रजनन स्वास्थ्य र लागु औषध सम्बन्धि कक्षाहरु संचालन गर्न कार्यक्रमहरु गर्ने ।		
१९	गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि आफ्नै पहल साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
२०	स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम लागु गर्न विपेश कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याउने ।		
२१	छुवाछुत, छाउपडी, लैङ्गीक हिंसा, बाल विवाह, बहु विवाह, बोक्सी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने ।		
२२	विभिन्न जात जाती भाषा भासीले मनाउदै आएका चाड पर्व धर्म सस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२३	चौपाया व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२४	वडाका मुख्य सडक र चोकहरुमा सौर्य बत्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।		
२५	विद्युत लाईन नगुगेका स्थानहरुमा लाई विस्तार गर्ने ।		
कृषि र पशुपालन			
१	केरा र दुधको लागि पकेट क्षेत्र बनाउने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । (		

	तालिम, प्रविधि, घास, बजार, गोठ सुधार, डीको क्षमता वृद्धि, नर्सरी, सिचाई, मल बिउ आदीको व्यवस्थापन)		
२	आलु खेती तथा कुखुरापालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
३	कृषि यात्रिकिकरणमा सहयोग तथा थप सहयोगका लागि पहल गर्ने		
४	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
५	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
६	बाखा, भैसी र गाईमा नश्ल सुधार गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
७	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
८	वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने ।		
उद्योग			
१	वडामा रहेका घरेलु तथा साना उद्योगहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
३	नमकिन, दुना टपरी र आलु चिप्स गर्ने लद्यु उद्यमी सृजना गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
४	डेरी उद्योगको स्थापना र स्तर उन्नती गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
पर्यटन			
१	राधा कृष्ण मन्दिरको उत्तर बाल उदान केन्द्रको स्थापना गरि धार्मिक पर्यटन क्षेत्रको रुपमा विकास गर्दै जाने ।		
२	त्रिवेणी ताललाई पिक्निक स्थलको रुपमा विकास गर्ने ।		
३	जोगनिया ताललाई पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने ।		
४	दाङ्गपानी (पटरानी) खोला क्षेत्रलाई वनभोज क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने ।		
५	सिमलपुरमा शिद्धबाबा मन्दिर निर्माण गर्ने ।		
६	दक्षिणपुर गाउँलाई होम स्टेको रुपमा विकास गर्दै जाने ।		
७	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		
सुशासन			
१	वडाबाट उपलब्ध गराईने सेवाहरुको स्पष्ट र पाादर्शि हुने गरि नागरिक वडापत्र, सूचनापार्टी तथा सुभाब पेटिकालाई व्यवस्थित गर्ने ।		
२	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई बैड मार्फत संचालन गर्ने ।		
३	व्यक्तिगत घटना दर्तालाई अद्यावधिक गरि Online System मा ल्याउने ।		
४	वडा भित्र रहेका आन्तरीक स्रोतको पहिचान गरि करको दायरामा ल्याउन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		

५	बजार व्यवस्थापन, अनुगमन, लागु औषध नियन्त्रण र मदिरा नियन्त्रण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
६	वडाका जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
७	वडामा रहेका भौतिक पूर्वाधारहरुको नियमित अनुगमन गर्दै स्तर उन्नती गर्ने ।		
८	यस वडामा रहेका उद्योग, संघ संस्था, विद्यालय, वन, औद्योगिक प्रतिष्ठानहरुको अनुगमन गरि व्यवस्थित गर्ने ।		
९	वडाको प्रोफाईल तयार गर्ने । (संघ संस्था, उद्योग, कार्यालय, विद्यालय, मिस्त्री आदीको रोष्टर सहित)		
१०	राजीपुरमा प्रहरी बिटको स्थापना गर्ने ।		

९.५ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ५, अण्डैया, कैलाली
पूर्वाधार विकास तथा सडक

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।		
२	वडैपुर देखी सिसैरा सम्म मुलवाटो नालीसहित कालोपत्रे	७	कि.मि.
३	सिसैरा देखी मोहन्याल मा.वि. भएर सिवीर हुदैवालुवाटार सम्म नालीसहित सडक कालो पत्रे	७	कि.मि.
४	मिलन चोक वाट सिसुसुधार भएरजनजागृती आ.वि.सम्म सडक कालो पत्रे	४	कि.मि.
५	सिसैरा देखी बालुवागडा सम्म सडक स्तरोन्ती	५	कि.मि.
६	मोहन्याल मा.वी.देखी वडा अध्यक्षको घर हुदै धनीराम चौधरीको घरसम्म सडक स्तरोन्ती	२	कि.मि.
७	मंगल थापाको घरदेखी उत्तर उदय वि.क.को दोकानसम्म सडक स्तरोन्ती	१	कि.मि.
८	कुमारी कलेलको घरदेखी पुर्व रिङ्गरोड सम्म सडक स्तरोन्ती	२	कि.मि.
९	रामजी बजारदेखी पुर्वी जिरायत सम्म सडक स्तरोन्ती	१	कि.मि.
१०	मिलन चोक देखी पुर्वीजिरायत सम्म सडक स्तरोन्ती	१.५	कि.मि.
११	मिलन चोक देखी मोहन्याल मा.वी सम्म सडक स्तरोन्ती	१	कि.मि.
१२	जनजागृती आ.वी देखी पुर्व बाटो स्तरोन्ती	०.५	कि.मि.
१३	गौरीताल हुदै रिङ्गरोड सम्म बाटो स्तरोन्ती	१	कि.मि.
१४	पुरन साउदको घरहुदै पुर्व खल्ला मसुरीखेत मन्दिर सम्म बाटो स्तरोन्ती	१.५	कि.मि.
१५	पुरन साउदको घरहुदै पुर्व उत्तर गिरिजाको घर हुदै स्वास्थ्य केन्द्र सम्म सडक स्तरोन्ती.	१.५	कि.मि.
१६	रामजी बजारदेखी पश्चिम रिङ्गरोड सम्म बाटो स्तरोन्ती	०.५	कि.मि.
१७	पार्वती चोकदेखी नदीसम्म बाटो स्तरोन्त	०.३	कि.मि.
१८	सिसुसुधार टोलका सबै बाटा स्तरोन्ती	७	कि.मि.
१९	कमलचोक देखी राजीपुर जोड्ने बाटो स्तरोन्ती	४	कि.मि.
२०	विच जिरायतको कल्भर्ट देखी पुर्वी जिरायत सम्म बाटो स्तरोन्ती	०.५	कि.मि.
२१	खेम कलेलको घरदेखी नाथको घरसम्म बाटो स्तरोन्ती	०.५	कि.मि.
२२	वडाकार्यालय देखी पश्चिम रिङ्गरोड सम्म बाटो स्तरोन्ती	०.७	कि.मि.
२३	केशरनाथको घरदेखी कोहलपुर सम्म बाटो स्तरोन्ती	१.५	कि.मि.
२४	कोहलपुर देखी राजीपुर जोड्ने बाटो स्तरोन्ती	४	कि.मि.
२५	पोखरी देखी सिविर सम्म बाटो स्तरोन्ती	१	कि.मि.

२६	रामपुरेको घरदेखी नेवारको घरहुदै पुर्वी जिरायत सम्म नयाबाटो खोल्ने	१.५	कि.मि.
२७	रामजी बजारदेखी खेम कलेलको घरसम्म नया बाटो खोल्ने	१.५	कि.मि.
२८	चैस्यालको घरदेखी प्रेम सवालको घरसम्म नया बाटो	१.५	कि.मि.
२९	वडा कार्यालय देखी पश्चिम रिङ्गरोड सम्म नयाबाडो	१	कि.मि.
३०	पार्वती चोकदेखी पुर्व पथरीघर सम्म नया बाटो	१	कि.मि.
३१	धनराम चौधरीको घरदेखी पश्चिम चौराहा सम्म नया बाटो	१	कि.मि.
३२	मंगल थापाको घरदेखी दक्षिण खातीको खेतसम्म नयाबाटो	१.५	कि.मि.
३३	पुरीको घरदेखी पुर्व खड्काको घरसम्म नयाबाटो	०.५	कि.मि.
३४	देव बहादुरको घरदेखी देव बहादुर जनालाको घरसम्म नयाबाटो	१.५	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट			
१	बालुवाटार पक्कपुल निर्माण गर्ने ।	२००	मिटर
२	बालुवाटार देखीपुर्वी जिरायत जाने बाटोमा पक्क पुल	१५०	मिटर
३	कुमारी चोक पुर्व,विच जिरायतमा कल्भर्ट	५	मिटर
४	रामजी बजार पुर्व रिङ्गरोड जोड्ने पुल	५०	मिटर
५	मिलन चोक पुर्व ,दक्षिण जाने बाटोमा पुल	५०	मिटर
६	मिलन चोकदेखी पुर्व मोहन्याल मा.वी.जाने बाटोमा पक्क पुल	५०	मिटर
७	वडा कार्यालय उत्तर कल्भर्ट	५	मिटर
८	रेलडण्डी देखी मोहन्याल मा.वी. सम्म २ कल्भर्ट	१५	मिटर
९	स्वास्थ्य केन्द्र बाट गैरीताल जाने बाटोमा कल्भर्ट	३०	मिटर
१०	कोहोलपुर जोड्ने भो.पुल	५००	मिटर
११	प्रम सवालकोघर पश्चिम पक्कपुल	१००	मिटर
१२	रामजी बजार चोक पश्चिम कल्भर्ट	१०	मिटर
१३	राजीपुर जोड्ने बाटोमा भो.पु	३००	मिटर
१४	मटकौना जोड्ने भो.पु	७००	मिटर
१५	बालुवाखोलामा पक्क पुल	५००	मिटर
१६	खेम कलेलकोघर अगाडी पक्क कल्भर्ट	१०	मिटर
१७	नरी भुलको घर पछाडी कल्भर्ट	१०	मिटर
१८	वडा भरी होमपाईप ४५",६०",९०",१२० को १००/१०० थान ।	२००	थान
तटबन्धन			

१	वालुवाखोला देखी पुर्व हुदै वालुवाटार,वालुवाखोला देखी पश्चिम हुदै वालुवाटार तटबन्धन	२५	कि.मि.
२	वडाकार्यालय दक्षिणको खोलामा तटबन्धन गर्ने ।	३	कि.मि.
३	जनजागृती आ.वी.पछाडीको दुन्द्रामा	१.५	कि.मि.
४	पार्वती चोक पुर्व दुन्द्रामा	१	कि.मि.
५	छत्र विष्टको घर पुर्वको दुन्द्रामा	१	कि.मि.
६	मोहन्याल मा.वी.दक्षिण वालुवाटार सम्म	३	कि.मि.
७	कमलचोक पश्चिम दुन्द्रामा	२००	मिटर
८	कोहलपुर तटबन्धन	२	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	यस वडालाई मौरीपालनको पकेट क्षेत्र बनाउने	१००	जना
२	तालिमहरु (आधारभूत र एडभान्स)		
३	मौरी घर गोला सहित र प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गर्ने		
४	मौरी जन्य विरुवाहरु रोप्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने		
५	माछापालन, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, ड्राईभिडग, वेल्डिङग, होजियारी, मुडा बनाउने, आलमुनियम फेब्रिकेटर, अगरबत्ती, खेलौना निर्माण, सेनेटरी प्याड निर्माण, नमकिन बनाउने, मन्टेश्वरी आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	५००	जना
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	वेतवासको नर्सरी निर्माण तथा वृक्षारोपण गर्ने ।		
२	सामुदायीक वनमा वन नर्सरी स्थापना गर्ने ।		
३	चोरी सिकारी नियन्त्रणका लागी सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।		
४	सामुदायीक वनलाई बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा लैजाने ।		
५	फलफुलको नर्सरी स्थापना गरी १ घर ५ विरुवा लगाउने अभियान सञ्चालन गर्ने ।		
६	सामुदायीक वनहरुमा वृक्षारोपण (बिजयशाल, रुद्राक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य विरुवाहरु)		
७	सडक किनार मौरीजन्य विरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
८	विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।		
९	वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन गर्न वडा स्तरिय समिति गठन गरि योजना निर्माण गर्ने ।		
१०	जैविक तटबन्धनका लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		

सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत)			
१	मोहन्याल मा.वी.मा ६ कोठे पक्क भवन र पक्क घेरवार ।		
२	सिसुसुधार आ.वी मा ४कोठे पक्क भवन र पक्क घेरवार ।		
३	जनजागृती आ.वी मा ६ कोठे पक्क भवन र पक्क घेरवार ।		
४	कोहलपुरमा रहेको बालविकासको स्तर उन्नती गर्ने ।		
५	मोहनयाल मा.वि को प्राविधीक विषयमा ल्याव सञ्चालन गर्ने ।		
६	जनजागृती आ.वि लाडू मा. वी मा स्तरोन्ती गर्ने ।		
७	सवै विद्यालयको विद्यालय सुधार योजना निर्माण गर्ने ।		
८	सवै विद्यालय हरुमा बाल उधान निर्माण गर्ने ।		
९	विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गर्ने		
१०	विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजना अनुसार कार्य सम्पादन भए नभएको अनुगमन गरि, नभएका कृयाकलापहरुको लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
११	दक्षिण टोलमा खोपकेन्द्र थप्ने ।		
१२	स्वास्थ्य इकाइ कोन्द्रको स्तरोनती गर्ने । -(भवन,फर्निचर,उपकरण र घेरवार)		
१३	पुर्ण सरसफाई तथा पुर्ण खोप लाई निरन्तरतन दिने ।		
१४	सुधारीयको चुलो तथा भानसा ब्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गनु ।		
१५	सर्ने तथा नसर्ने रोगहरुको जाचका लागी सिविर सञ्चालन गर्ने ।		
१६	परीवार नियोजन सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।		
१७	आफ्नै पहलमा साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
१८	स्वास्थ्यका लागी आकस्मीक कोष सथापना गर्ने ।		
१९	एक घर एक धारा स्वच्छ खानेपानी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
२०	छुवाछुत तथा छाउपडी न्युनीकरणका लागी अभियान सञ्चालन गर्ने ।		
२१	खुला मदीरा नियन्त्रण गर्ने ।		
२२	बालविवाह न्युनिकरण गर्ने ।		
२३	कुपथा न्युनिकरणका लागी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
२४	लैङ्गीक विभेद न्युनिकरणका लागी अभियान संचालन गर्ने ।		
२५	संस्कृती संरक्षणका लागी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
२६	४ वटा टोलसुधार समीतीका लागी सामुदायीक भवन निर्माण गर्ने ।		

२७	प्रत्यक चोकमा प्रतिक्षालय निर्माण गर्ने ।		
२८	सिसुभार चोकको चौतारोलाई मर्मत संभार गर्ने ।		
२९	मोहन्याल मा.वि. अगाडी रंगशाला निर्माण गर्ने ।		
३०	विभिन्न जात जाती भाषा भासीले मनाउदै आएका चाड पर्व धर्म सस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
३१	चौपाया व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
३२	वडाका मुख्य सडक र चोकहरुमा सौर्य बत्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।		
३३	विद्युत लाईन नगुगेका स्थानहरुमा लाई विस्तार गर्ने ।		
कृषि र सिचाई			
१	वालुवा खोला सिचाई आयोजना		
२	साना सिचाई तथा स्यालो ट्युबेल .....१०० वटा ।		
३	जैविक मल उत्पादनका लागी प्रविधि तथा प्राविधिक सहयोग ।		
४	माटो परीक्षण शिविर वार्षिक रुपमा सञ्चालन गर्ने ।		
५	एक घर एक करेसावारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
६	सबै कृषी समुहहरुमा IPM कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		
७	तरकारी सञ्कलन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
८	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
९	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
१०	बाखा, भैसी र गाईमा नश्ल सुधार गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
११	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
१२	वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने ।		
उद्योग			
१	वडामा रहेका घरेलु तथा साना उद्योगहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि कायक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
३	नमकिन, दुना टपरी र आलु चिप्स गर्ने लघु उद्यमी सृजना गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
४	डेरी उद्योगको स्थापना र स्तर उन्नती गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
पर्यटन			
१	जडीबुटी उत्पादन तथा प्रसोधन केन्द्र स्थापना गर्ने ।		
२	वडा कार्यालय पछाडी पिकनिक स्पार्ट बनाउने ।		

३	वडामा भएका सबै मठ मन्दिर, चर्च, गुम्बा आदीको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने ।		
४	वालुवाखोलामा पिकनिक स्पोर्ट निर्माण गर्ने ।		
५	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		
सुशासन			
१	वडाबाट उपलब्ध गराईने सेवाहरुको स्पष्ट र पादार्शि हुने गरि नागरिक वडापत्र, सुचनापार्टी तथा सुभाब पेटिकालाई व्यवस्थित गर्ने ।		
२	बजार व्यवस्थापन, अनुगमन, लागु औषध नियन्त्रण र मदिरा नियन्त्रण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
३	वडाका जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
४	वडाको प्रोफाईल तयार गर्ने । (संघ संस्था, उद्योग, कार्यालय, विद्यालय, मिस्त्री आदीको रोष्टर सहित)		

१.६ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ६, बनबेहडा, कैलाली

पूर्वाधार विकास तथा सडक

क्र.स.	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडाको कार्यालय भवन निर्माण गर्ने । (टेन्डर भईसकेको)		
२	बनबेहडा बजार हुँदै धनगढी उपमहानगरपालिकाको धुरजन्ना जोड्ने सडक नाली सहित कालो पत्रे गर्ने ।	५	कि.मि.
३	राजमार्गको कृष्णनगरको प्रतिक्षालयबाट रानी फाँटा चरी डाडा हुँदै धनगढी उपमहानगरपालिकाको सिमाना जोड्ने सडक नाली सहित कालो पत्रे गर्ने ।	५.५	कि.मि.
४	हरिचन्द्र कडायतको घरदेखी मनसरा भुलको घर, पूर्व थापा टोल हुँदै बनबेहडा बजार सम्म जोड्ने सडक नाली सहित कालो पत्रे गर्ने ।	४.५	कि.मि.
५	कठौतीया कृष्णनगर धना आउजीको घर देखी राजु देवी खड्काको घर सम्म र त्रिपुरा मन्दिर देखी पूर्व पश्चिम अम्मर खड्काको घर सम्म जोड्ने सडक नाली सहित कालो पत्रे गर्ने ।	३	कि.मि.
६	नेत्र साउदको घर देखी आनन्द आधारभुत विद्यालय सम्मको सडक नाली सहित कालोपत्रे गर्ने ।	२.५	कि.मि.
७	पदी गिरीको घर देखी नया कल्भर्ट सम्मको सडक नाली सहित कालोपत्रे गर्ने ।	२.५	कि.मि.
८	कृष्णनगर प्रतिक्षालय देखी रानीफाँटा मनसरादेवी भुलको घर हुँदै थापाटोल गणेश बागटीको घर सम्मको सडक ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	३	कि.मि.
९	चरै डाडाको नया कल्भर्ट देखी रुपलाल रानाको घर सम्मको सडक ग्राभेल गर्ने ।	२	कि.मि.
१०	चरै डाडाको नया कल्भर्ट देखी पूर्व भागिरथी रोकायाको घर सम्मको सडक ग्राभेल गर्ने ।	१	कि.मि.
११	मोया धुरजन्ना तटबन्ध देखी खड्का टोल हुँदै विनाद शाहको पसल सम्म सडक ग्राभेल गर्ने ।	१.५	कि.मि.
१२	बनखेत जानकी साउदको घर हुँदै प्रेम सिंह धामीको घर सम्म सडक ग्राभेल गर्ने ।	२.५	कि.मि.
१३	विणा आधारभुत विद्यालय देखी भट्ट टोल चरिडाडा बिर बहादुर साउदको घर जोड्ने सडकमा नया ग्राभेल गर्ने ।	२	कि.मि.
१४	विक्रम कुवरको घर देखी कठौतीया गोलादेव मन्दिर सम्मको बाटोमा नयाँ ग्राभेल गर्ने ।	१	कि.मि.
१५	त्रिपुरा मन्दिर देखी राजीखेत हुँदै गणेश खड्काको घर सम्म सडक ग्राभेल गर्ने ।	१.५	कि.मि.
१६	त्रिपुरा मन्दिर देखी सुरत बोगटीको घर सम्मको सडक ग्राभेल सहित	१	कि.मि.

	स्तर उन्नती गर्ने ।		
१७	मोया लक्ष्मण धामीको घर नजिकको कल्भर्ट देखी सुरत रावतको घर हुदै जब्दा खेत सम्म सडक ग्राभेल गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१८	मोहन राना नर बहादुर शाहीको घर हुदै हरि कृष्ण रानाको घर सम्मको नया सडकमा ग्राभेल गर्ने ।	२	कि.मि.
१९	राम बिकको घर देखी रावत टोल हुदै भिम शाहीको घर सम्मको बाटो र शाखा बाटोमा ग्राभेल सहित स्तर उन्नती गर्ने ।	२.५	कि.मि.
२०	राजमार्गको दैधवारी देखी उत्तर दैधवारी आनन्द स्कूल देखी वरीपरिको बाटोमा ग्राभेल र स्तर उन्नती गर्ने ।	६	कि.मि.
२१	क्लिनिक भवन देखी महेश्वरी बोहराको घर हुदै ज्ञानेन्द्र बोहराको घर सम्म नया बाटो खोल्ने र ग्राभेल गर्ने ।	१	कि.मि.
२२	स्वास्थ्य भवन देखी दक्षिण थापा टोल प्रतिक्षा बुढाको घर सम्मको बाटोमा नाली र ग्राभेल गर्ने ।	०.५	कि.मि.
२३	वडामा रहेको मुख्य सडक र चोकमा सोलार बत्तीको व्यवस्थापन गर्ने ।		
पुल तथा कल्भर्ट			
१	बिणा टोल लक्ष्मण शाहीको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	६	मिटर
२	बनबेहडा टिकाराम शर्माको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	६	मिटर
३	बनबेहडा त्रिपुरा सुन्दरी मन्दिर नजिक रहेको कृष्णनगर र विजयनगर जोड्ने कल्भर्ट जिर्ण भएकाले नयाँ कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
४	बनबेहडा बजार नजिक टुनर सिंह थापाको घर नजिकको कल्भर्ट सोलिडग गरि मर्मत गर्ने ।	६	मिटर
५	मोयाको विद्युत ट्रांसमिटर र सहकारीको नजिक रहेको कल्भर्ट मर्मत गर्ने ।		
६	बनबेहडा प्रेम सिंह धामीको घर देखी उत्तर चोकमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने।	६	मिटर
७	बनबेहडा सुरेन्द्र कठायतको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने।	६	मिटर
८	मोया राजेश्वरी शाहीको घर नजिकको कल्भर्ट मर्मत गर्ने।	५	मिटर
९	डिल्लीराम भट्टको घर नजिक १२० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	४	वटा
१०	विजयनगर टोलमा नबराज कडायतको घर नजिक १२० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	४	वटा
११	दैधवारी सितारामकोको घर नजिक ९० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	४	वटा
१२	श्रीलडकाको कृष्णनगरमा ९० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	२	वटा
१३	दिल बहादुर बुढाको घर नजिक ९० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान	२	वटा

	र भरान सहित राख्ने ।		
१४	मोया नर बहादुर शाहीको घर नजिक १२० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	२	वटा
१५	हेमराज भट्टको घर नजिक विणा टूलमा ९० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	२	वटा
१६	वडाका विभिन्न स्थानहरुमा आवश्यकता अनुसार ४५, ६० र ९० एमएमका होमपाईप स्ल्याब, जडान र भरान सहित राख्ने ।	५०	वटा
तटबन्धन			
१	बनवेहडा (राजमार्ग) विक्रम चौहानको घर बनवेहडा खोलामा दाया र बाया तटबन्ध गर्ने ।	५	कि.मि.
२	कृष्णनगर प्रतिक्षालय देखी धउमनपाको सिमाना दान बहादुर कुवरको घर सम्म रहेको धनधने खोलामा दाया र बाया तटबन्ध गर्ने ।	२	कि.मि.
३	बनवेहडाको पूर्व टोल भिलान चौधरीको घर देखी प्रेम धामीको घर हुदै गणेश प्र.जोशीको घर सम्म नवदुर्गा सामुदायिक बवको खोलामा दाया र बाया तटबन्ध गर्ने ।	२	कि.मि.
सिचाई			
१	बनवेहडा सिचाई योजनाको मर्मत र विस्तार गर्ने ।	८	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	बेमौसमी तरकारी खेती तालिम संचालन गर्ने	१००	जना
२	बाखापालन तालिम संचालन गर्ने र खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	१५०	जना
३	ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम	४०	जना
४	बंगुरपालन तालिम संचालन गर्ने ।	६०	जना
५	कुखुरापालन तालिम संचालन गर्ने ।	१००	जना
६	मौरीपालन तालिम संचालन र प्रविधि सहयोग गर्ने ।	६०	जना
७	कम्प्यूटर, गारमेन्ट, बगर खेती, च्याउ खेती, बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, मन्टेश्वरी, कुक, वेटर, अगरवती आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१०००	जना
८	स्वरोजगार सृजना गर्नका लागि वित्तिय संस्थाहरुबाट ऋण उपलब्ध गराउनका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	१०००	जना
९	एकल महिलाहरुलाई बाखापालन तथा आयमुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	४००	जना
सामाजिक विकास			
१	छुवाछुत, छाउपडी, लैङ्गीक हिंसा, बाल विवाह, बहु विवाह, बोक्सी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने ।		

२	विभिन्न जात जाती भाषा भासीले मनाउदै आएका चाड पर्व धर्म सस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
३	चौपाया व्यवस्थापन गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
४	विद्युत लाईन नगुगेका स्थानहरुमा लाई विस्तार गर्ने ।		
५	वडामा रहेका सहकारी, साव, कल्ब, संग समनवय गरि विकास निर्माणका कार्यमा अग्रसर गराउने ।		
६	मदिरा तथा लागु औषध दुव्यर्सन न्यसनकरणका लागि वडा स्तरमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
७	महिला हिंसा अन्तय गर्नका लागि विशेष अभियान संचालन गरि महिला न्यायिक समिति गठन गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
८	आदीवासी जनजाती तथा डोटेली देउडा, भुवा, आदी सुपलाडू भल्काउने सस्कृतिहरुका संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
९	वडामा प्रहरी चौकीको स्थापना गर्ने ।		
वन तथा वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन			
१	सामुदायिक वनहरुमा जडीबुटी लगायत अन्य वृक्षारोपण (बेत, विजयशाल, रुद्रराक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य विरुवाहरु)		
२	निर्माण भएका र निर्माणधिन सडक किनार मौरीजन्य विरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
३	सडक किनारमा मौरी जन्य विरुवाहरुको वृक्षारोपण गर्ने ।		
४	एक घर ५ फलफुलका विरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५	वडा स्तरको विपत व्यवस्थापन योजना निर्माण गरि विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।		
६	बायो ग्यास, गोबर ग्यास, सुधारिएको चुलो कार्यक्रम संचालन गर्ने		
७	विपतको घटना पश्चात जनतालाई अति आवश्यक सेवा सुविधा प्रदान गर्न विपत व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने ।		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	वनबेहडाको अम्मर मावीमा सिसिटिभी जडान, अपाङ्ग तथा बाल एवं छात्रा मैत्रि शौचालय निर्माण र खानेपानी योजना निर्माण गर्ने ।		
२	वनबेहडा विणा आधाभुत विद्यालयकाको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण, अपाङ्ग तथा बाल एवं छात्रा मैत्रि शौचालय निर्माण र खेल मैदानको मर्मत गर्ने ।		
३	दैधवारी आनन्द स्कुलको पक्की घेरवार बाल निर्माण गर्ने ।		
४	मोया भैरव विद्यालयमा फर्निचर र विद्युत जडान गर्ने ।		

५	मोया जनता आधारभुत विद्यालयको पक्की घेरबार वाल निर्माण गर्ने ।		
६	विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजना अनुसार कार्य सम्पादन भए नभएको अनुगमन गरि, नभएका कृयाकलापहरुको लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
७	वडामा रहेका विद्यालयहरुमा आवश्यकता अनुसार शिक्षकहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।		
८	वडामा रहेका ४ वटा विद्यालयहरुमा शिक्षण सामाग्रीहरु वितरण गर्ने ।		
९	विद्याथीहरुलाई प्रोतसाहनका लागि विविध कलात्मक कार्यहरु गर्ने संगित, साहित्य, खेलकुद, प्राविधिक विषयहरुको परिक्षण र पुस्तकालय स्थापना र जेहेन्दार छात्रवृत्रिको व्यावस्थाका लागि कार्य प्रारम्भ गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१०	पूर्ण साक्षर वडा निर्माणका लागि साक्षरता अभियान संचालन गर्ने ।		
११	वडामा रहेका विपन्न एकल, महिला गरिब जेहेन्दार अपाडग मुक्त कमैयाका छोराछोरीलाई शिक्षा र स्वास्थ्य प्रदान गर्ने ।		
१२	खान्पानी टंकीमा निर्माण गरि एक घर एक धारा अभियान पुरा गर्ने ।		
१३	स्वास्थ्य केन्द्रको अधुरो भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।		
१४	भिलको बासुदेवमा निर्माणधिन सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रकोको निर्माण पुरा गर्ने ।		
१५	पूर्ण खोप र पूर्ण सरसफाई अभियानलाई निरन्तरता दिने ।		
१६	१००० दिने आमा र २ वर्षे बालबालिकाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१७	सुधारिएको चुलो तथा भान्सा व्यवस्थापन		
१८	गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि आफ्नै पहल साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१९	वडा बासीहरुमा देखिएका विभिन्न रोगको उपचारका लागि स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गर्ने ।		
२०	विद्यालयहरुमा किशोर किशारी स्वास्थ्य प्रजनन स्वास्थ्य र लागु औषध सम्बन्धि कक्षाहरु संचालन गर्न कार्यक्रमहरु गर्ने ।		
२१	एचआईभि संक्रमितका बालबालिकाहरुलाई पोषाक र पोषण सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२२	प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२३	स्वास्थ्य कैन्द्रमा आवश्यक स्वास्थ्य कर्मीहरुको दरबन्दीको व्यवस्था गर्ने ।		
२४	जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्रको स्थापना गर्ने र अन्य कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
२५	विरामीहरुका लागि एमबुलेन्स सेवा संचालन गर्ने ।		
२६	स्वास्थ्य स्यमसेविकाहरुलाई साईकल प्रदान गर्ने ।		

२७	वडाका विभिन्न स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने ।	७	वटा
२८	गाउ टोलको फोहर व्यवस्थापनका लागि वडामा सरसफाई अभियानको थालनी गर्ने यस क्षेत्रकै प्रदुशष मुक्त वडा निर्माण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
२९	वडाका विद्युत नपुगेका स्थानहरुमा विद्युत लाईन विस्तार गर्ने ।		
कृषि र पशुपालन			
१	तरकारी, बंगुरपालन, धान, गहु, बाखापालनको पकेट क्षेत्र बनाउने ।	१००	घरधुरी
२	किसानहरु संग छलफल		
३	तालिमहरु संचालन गर्ने		
४	डाले घास तथा भुई घास कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने		
६	अनुदान कार्यक्रम संचालन गर्ने		
७	प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्ने		
८	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
९	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
१०	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरुमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
११	वडामा रहेका जग्गाहरुको माटो परिक्षण गर्ने ।		
१२	वडाका विभिन्न स्थानहरुबाट मल बिउको आवश्यकताको तथ्याडक संकलन गर्ने र समयमा बिउबिजन किसानहरुलाई उपलब्ध गराउन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१३	बिउबिजनका लागि टनेल सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने		
१४	सुकुम्बासी मेक्त कमैया भुमी हिन हरुलाई जोत भोकको आधारमा लालपूर्जा वितरण गर्न पहल गर्ने ।		
उद्योग			
१	जडीबुट उत्पादन तथा प्रशोधन उद्योगको स्थापना गर्ने ।		
२	वडामा रहेका लघु तथा घरेलु उद्योगहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।		
३	फर्निचर उद्योगको संचालन गर्ने ।		
पर्यटन			
१	बाह्रबन क्षेत्रको गोलावेव मन्दिरलाई परिशरलाई धार्मिक पर्यटकिय क्षेत्रका रुपमा विकास गर्ने ।		
२	दैघवारीमा रहेको ग्वासी समैज मन्दिर परिशरलाई बाल उदान बनाई पर्यटकिय स्थल बनाईने ।		

३	वडामा रहेका मठ मन्दिरहरुको स्तर वृद्धि गर्दै धर्मशालाहरुीनर्माण गरिनुका साथै धार्मिक सद्भावको थालनी गरिनेछ ।		
शुसाशन			
१	योजना निर्माण प्रकृत्यालाई सहभागितामुलक बनाउने ।		
२	वडाले संचालन गर्ने कार्यक्रमहरुको सुचि तयार गरि सबैलाई सुचिच गर्ने ।		
३	वडा र जनता विचको सम्बन्ध सुधारका लागि चेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		
४	वडाका जन प्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न कायक्रम संचालन गर्ने ।		
५	नगरपालिकाका निति तथा कार्यक्रमहरु जनता समक्ष पुर्याउन चेतना मुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।		

९.७ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ७, मसुरिया, कैलाली
पूर्वाधार विकास तथा सडक

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	मसुरिया बजार देखी मटकौना सिमाना सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	१४	कि.मि.
२	महुलिया रिडगरोड नाली सहित कालो पत्रे सडक निर्माण गर्ने	४	कि.मि.
३	महादेवा जन समुदाय, कम्दा, वनटुक्रा हुदै महादेवा नाली सहित कालो पत्रे सडक निर्माण गर्ने	५	कि.मि.
४	वनटुक्रा चोकबाट देउवा टोल हुदै महादेवा नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	३	कि.मि.
५	पछला पट्टि नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	१.५	कि.मि.
६	महादेवा देखी जन प्रिय स्कुल जाने बाटो कालो पत्रे सहित नाली निर्माण	१	कि.मि.
७	बेहेटा बाटोको स्तर उन्नती (नाली सहित ग्राभेल)	२	कि.मि.
८	बसन्त टोल देखी बेहेटा बाटोको स्तर उन्नती (नाली सहित ग्राभेल)	१	कि.मि.
९	कैलाशपुर चौतारा देखी शिव मन्दिर सम्म (नाली सहित ग्राभेल)	१	कि.मि.
१०	इनद्रपुर कन्ध्यान टोल बाटोको स्तर उन्नती	१	कि.मि.
११	गजेन्द्र शाहीको घर देखी समसान घाट सम्म को बाटोको स्तर उन्नती	०.५	कि.मि.
१२	मटकौना आर्यघाटमा प्रतिक्षलय भवन तथा खानेपानी		
पुल तथा कल्भर्ट			
१	बसन्तपुर मन्कापुर जोड्ने पक्की पुल निर्माण	३५	मिटर
२	भस्ना नालामा पक्क पुल निर्माण	६०	मिटर
३	वार्ड नं ७ र ९ जोड्ने देउवाटोलमा पक्की पुल निर्माण	४०	मिटर
४	बरग्यान टोल देखी भगवानपुर जोड्ने पक्की पुल (वार्ड नं ७ र ९ जोड्ने)	४०	मिटर
५	कम्दा रजिया जोड्ने पक्की पुल (वार्ड नं ७ र ९ जोड्ने)	३०	मिटर
६	राजमार्ग देखी कम्दा जाने बाटोमा पक्की पुल निर्माण	२५	मिटर
७	मटकौना अण्डैया जोड्ने भोलुडगे पुल	६००	मिटर
८	बसन्त टोल देखी क्याम्पस सम्म भोलुडगे पुल	६०	मिटर
९	मनकापुर महुलिया कल्भर्ट निर्माण	४	मिटर
१०	वनटुक्रा शेर बहादुर जेठाराके घर नजिक कल्भर्ट निर्माण	४	मिटर
११	कैलाशपुर बौद्ध गुम्बा नजिक कल्भर्ट निर्माण	४	मिटर
१२	महादुवा, कम्दा, मनकापुर, महुलिया, इनद्रपुर, कैलाशपुर, मटकौना आदी	४०	वटा

	क्षेत्रमा ह्यूमपाई		
तटबन्धन			
१	भरना नालामा तटबन्धन गर्ने	१	कि.मि.
२	मनकापुर देखी कटैनी नदीमा तटबन्धन गर्ने	८	कि.मि.
३	चौधरी खोला हात्ति खाल हुदै मटकौना सम्म तटबन्धन गर्ने	७	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	वार्ड नं ७ लाई बंगुर र बाखाको पकेट क्षेत्र बनाउने		
२	तालिमहरु (आधारभुत र एडभान्स)	५००	जना
३	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने	१००	जना
४	डालेघास तथा भुईघास उत्पादनका लागि सहयोग कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	५००	परिवार
५	बंगुर र बाखापालनका लागि आवश्यक प्राविधिकहरु उत्पादन गर्ने	१०	जना
६	च्याउ खेती र प्रविधि सहयोग	१०००	जना
७	केरा खेती तालिम तथा प्रविधि सहयोग कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	५०	जना
८	कटाई सिलाई तालिम लिएकाहरुलाई थप तालिम दिई तह २ सम्म पुर्याउने	१००	जना
९	कटाई सिलाई तालिम लिएकाहरुलाई थप तालिम दिई तह ३ सम्म पुर्याउने	४०	जना
१०	थारु आलुको पकेट क्षेत्र निर्माण (तालिम तथा प्रविधि सहयोग)		
११	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, डल बनाउने, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, पेन्टर, कम्प्युटर, होजियारी, कपाल काट्ने, फास्ट फुड आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१५००	जना
सामाजिक विकास			
१	एक घर एक शौचालयको अवधारणलाई पूर्ण कार्यावन्धन गर्ने		
२	सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने		
३	प्रतिक्षलण निर्माण	५	वटा
४	छुवाछुत र छाउपडी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने		
५	सार्वजनिक धारा सौचालयहरु निर्माण	१०	वटा
६	टोल विकास समितिहरुलाई अभिमुखीकरण र आचार संहिता निर्माण गर्ने		
वन तथा वातावरण			
१	रिडगरोडमा वृक्षारोपन गर्ने		

२	खुला चरिचरण व्यवस्थापन गर्ने		
३	सामुदायिक वनमा खाली रहेको ठाउमा बेत, बासँ, कागतीका बिरुवाहरु वृक्षारोपण गर्ने		
४	विभिन्न चोकहरुमा पिपलका बोटहरु वृक्षारोपण गर्ने		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	विपन्न असाहय, अशक्त बालबालिकाहरुलाई क्षत्र वृत्तिको व्यवस्था गर्ने		
२	आर्दश आधारभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण गर्ने		
३	जन समुदाय आधाभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन र घेरबार		
४	खप्तड क्याम्पसमा कृषि विषयको अध्ययनको शुरुवात गर्ने		
५	बाल बिकास केन्द्रको स्तर उन्नती गर्ने		
६	सवै विद्यालयहरुमा स्वच्छ खानेपानी र बालमैत्रि शौचालयहरु निर्माण गर्ने		
७	सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र निर्माण गर्ने		
८	मटकौनामा खोप केन्द्रको स्थापना गर्ने	१	वटा
९	हजार दिने आमा र बालबालिकाका लागि पोषण सम्बन्धि कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने		
१०	पूर्णखोप वडा घोषणाका लागि अभियानहरु संचालन गर्ने		
११	सुधारीएको चुलो र भान्सा व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने		
कृषि पर्यटन उद्योग			
१	जडीबुडी उत्पादन र प्रशोधन केन्द्रको स्थापना(मेन्था, कुरीलो, क्यामोमाईल)		
२	साना सिचाई तथा स्यालो टूयुबेल बनाउने	६०	वटा
३	उखु खेतीको विस्तार तथा प्रविधि सहयोग		
४	सुनपाल क्षेत्रलाई पर्यटकिय क्षेत्र बनाउने /तालबन्धरोड चिसापानी क्षेत्रलाई पिक्निक क्षेत्र बनाउने		
५	सुनपाल सामुदायिक वनको पश्चिम पट्टि उद्यान निर्माण गर्ने		
६	वडामा रहेका मन्दिर, गुम्बा, चर्च, सतसंग भवनको स्तरोन्नती गर्ने		
७	मटकौना र मनिकापुरमा शिव मन्दिर निर्माण गर्ने		

१.८ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ८, बडैपुर, कैलाली
पूर्वाधार विकास तथा सडक

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडा कार्यालयको भवन निर्माण		निर्माणका लागि टेन्डर भएको
२	गिधिनिया चोक देखी जनप्रिय र गुलनिया हुदै बसन्तटोल सम्म नाली सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	१.५	कि.मि.
३	बडैपुर चोक देखी लिक्मा वार्ड नं. ७को सिमाना सम्म नाली सहित कालो पत्रे सडक निर्माण गर्ने	२.५	कि.मि.
४	शिव बजार देखी उत्तर शिविर हुदै वार्ड नं. ५ को सिमाना सम्म नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	१.२	कि.मि.
५	बडैपुर चोक देखी आधी खोला सम्म नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने	३.५	कि.मि.
६	स्वास्थ्य चौकी देखी पिपलडाडा हुदै गिधिनिया चोक दक्षिण पिपल चौतारा सम्म नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक	२	कि.मि.
७	मसुरिया चोक देखी पराजुली चोक सम्म नाली निर्माण सहित कालोपत्रे सडक निर्माण	१	कि.मि.
८	पिलडाडा चोक देखी शेर बहादुर पनाडीको घर सम्म नाली सहित कालोपत्रे सडक	१.२	कि.मि.
९	जनपृथ स्कूल हुदै वार्ड नं ७ सिमाना नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण	१.२	कि.मि.
१०	पेट्रोल पम्प देखी तालबन्ध जाने बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	८००	मिटर
११	चमारीपुर पिपल चौतारा देखी दक्षिण बाटाको स्तरोन्नती गर्ने	१.५	कि.मि.
१२	दुर्गा आधाभुत विद्यालय बोरिङग सम्मको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	८००	मिटर
१३	चमारीपुर चोक देखी उत्तर तिलक चौधरीको घर सम्मको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	५००	मिटर
१४	राम स्वरूपको घरको उत्तर भगतको घर सम्मको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	३००	मिटर
१५	बडैपुर दक्षिण शिविरको बाटोको स्तरोन्नती	१००	मिटर
१६	बडैपुर उत्तर शिविरको बाटोको स्तरोन्नती	३००	मिटर
१७	श्रलिङका टोल जाने बाटोको स्तरोन्नती	२००	मिटर
१८	बोरिङग देखी उत्तर हमालको घर सम्मको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	३००	मिटर

१९	सस उद्योगको उत्तर तर्फ बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	२००	मिटर
२०	गिधिनिया दुर्गा पौडेलको घर देखी उत्तर बोरिङग सम्म राजमार्ग देखी दक्षिणको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	३००	मिटर
२१	बोरिङग उत्तर जनपृथ स्कूलको बाटोमा जोडिने बाटोको स्तरोन्नती	१	कि.मि.
२२	चमारीपुर देखी गिधिनिया सम्म विचको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	२	कि.मि.
२३	दिलनाथ सरको घर देखी राम व.ताडीको घर सम्मको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	६००	मिटर
२४	भसना पुल देखी उत्तर पूर्व नयाँ बाटो खोल्ने	६००	मिटर
२५	आइतबारी भलमन्साको घर जाने बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	४००	मिटर
२६	इटा भट्टाको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	६००	मिटर
२७	शान्तिपुर बोरिङगको उत्तर र पश्चिम बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	५००	मिटर
२८	उमानन्द आर्चायको घरको पश्चिमको बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	५००	मिटर
२९	हसुलिया रोड देखी सुन्दर बस्ति शिविर सम्मको जाने बाटोको स्तरोन्नती गर्ने	१	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट			
१	लिक्मा शिविर देखी कटान जोड्ने भोलुङ्गे पुल	२००	मिटर
२	बसन्त टोल देखी क्याम्पस जोड्ने भोलुङ्गे पुल	५०	मिटर
३	भस्ना टोलमा पक्की पुल	३०	मिटर
४	चमारीपुर देखी १० नं वडा जोड्ने भोलुङ्गे पुल	५००	मिटर
५	भट्टाको दक्षिण तर्फ कल्भर्ट निर्माण गर्ने	४	मिटर
६	ओम शान्तिको घर देखी नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने	२	मिटर
७	पिपलडाँडा चोकको नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने	४	मिटर
८	नहरको दक्षिण तर्फ कल्भर्ट निर्माण गर्ने	४	मिटर
९	शेर बहादुर पनाडीको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण	३	मिटर
१०	ऐनबहादुर कलेलको घरको नजिकमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने	२	मिटर
११	जनप्रिय स्कूलको नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने	३	मिटर
१२	गुलनिया र बसन्तटोल जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने	४	वटा
१३	महादेव चौधरीको घरको पश्चिम कल्भर्ट निर्माण गर्ने	३	मिटर
१४	बडैपुर उत्तर शिविरमा कल्भर्ट निर्माण गर्ने	३	मिटर

१५	वडाका विभिन्न स्थानका लागि होमपाइप	२००	वटा
तटबन्धन			
१	बसन्त टोलमा तटबन्धन गर्ने	३	कि.मि.
२	लिक्मा कटैनी नदीमा तटबन्धन गर्ने	७	कि.मि.
३	खल्ला टोलमा तटबन्धन गर्ने	१.५	कि.मि.
४	उत्तर शिविरमा तटबन्धन गर्ने	१	कि.मि.
५	दक्षिण शिविरमा तटबन्धन गर्ने	०.५	कि.मि.
६	लक्ष्मनीयामा तटबन्धन गर्ने	३	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	यस वडालाई भैसीपालनको पकेट क्षेत्र बनाउने	५००	जना
२	तालिमहरु (आधारभुत र एडभान्स)	२००	जना
३	खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने	५०	जना
४	डालेघास तथा भुईघास उत्पादनका लागि सहयोग कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	५००	परिवार
५	कम्प्युटर तालिमहरु	२००	जना
६	कढाई बुनाईको तह २ र तह ३	३००	जना
७	कटाई सिलाई तालिमहरु	४००	जना
८	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, डल बनाउने, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, पेन्टर, कम्प्यूटर, होजियारी, कपाल काट्ने, फास्ट फुड आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१५००	जना
सामाजिक विकास			
१	पूर्ण सरसफाई तथा पुर्णखोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता		
२	सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने	२	वटा
३	छुवाछुत र छाउपडी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने		
४	लागु औषध दुर्व्यसनबाट छुटाउन अभियान संचालन गर्ने		
५	टोल विकास समितिहरुलाई अभिमुखीकरण र आचार संहिता निर्माण गर्ने		
वन तथा वातावरण			
१	सडक किनार मौरीजन्य बिरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
२	सामुदायिक नर्सरी व्यवस्थापन गर्ने		

३	गौरी गणेश सामुदायिक वनलाई वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनमा लैजाने		
४	फोहर व्यवस्थापनका लागि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने		
५	फलफुल नर्सरी स्थापना तथा एक घर ५ बिरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		
६	सामुदायिक वनहरुमा बेतका बिरुवाहरु रोप्ने		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	सबै सामुदायिक विद्यालयहरुको विद्यालय सुधार योजना निर्माण गर्ने		
२	बसन्त टोल, गुलनिया, लछुमनिया कटान र चमारीपुरमा बाल विकास केन्द्रको स्थापना गर्ने		
३	प्रौढ कक्षाहरु संचालन गर्ने		
४	सबै विद्यालयहरुमा पक्की घेरवार, स्वच्छ खानेपानी र बालमैत्रि शौचालयहरु निर्माण गर्ने		
५	सबै विद्यालयहरुमा लैडिगक हिंसा र स्वास्थ्य सम्बन्धि विषेश कक्षाहरु संचालन गर्ने		
६	एक घर एक धारा स्वच्छ खान्पानी योजना संचालन गर्ने		
७	खोप केन्द्रको स्तरोन्नती र स्वास्थ्य कर्मीको व्यवस्था गर्ने ।		
८	भुगोल अनुसार स्वास्थ्य स्यमसेविकाहरुको क्षेत्र निर्धारण गर्ने		
९	खोप केन्द्रको स्तरोन्नती गर्ने ।		
१०	आकस्मिक कोषको व्यवस्था गर्ने ।		
११	आफ्नै पहलमा साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१२	सिकल सेल बिरामीका लागि प्रत्येक वर्ष शिविरहरु संचालन गर्ने।		
१३	सर्ने तथा नसर्ने रोगको जाचँ शिविरहरु संचालन गर्ने ।		
कृषि			
१	साना सिचाई तथा स्यालो ट्यूबेल बनाउने	१५०	वटा
२	कृषि यात्रिकिकरणमा सहयोग तथा थप सहयोगका लागि पहल गर्ने		
३	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरुको संरक्षण र वितरण गर्ने		
४	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		

५	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरूमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
६	वडामा भएका नहरहरूको मर्मत सम्भार गर्ने	२	कि.मि.
उद्योग			
१	दुध डेरी संचालनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग		
२	सामुदायिक फर्निचर उद्योगको स्थापना गर्ने		
३	जडीबुडी उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्ने ।		
४	बेतको उत्पादन, सामाग्री उत्पादन र उद्योग संचालन गर्ने		
पर्यटन			
१	हसुलिया जाने चोकमा नगर उद्यान स्थापना तथा संचालन गर्ने		
२	बडैपुर शिव मन्दिरलाई घेरबार तथा स्तरोन्नती गर्ने ।		
३	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		

**९.९ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ९, मसुरिया, कैलाली
सडक तथा पूर्वाधार विकास**

क्र.स	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	शंकरपुर चोक हुदै बनखेत रजिया भगवानपुर सम्म नाली सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	४	कि.मि.
२	शंकरपुर चोक देखी मंगल बिक, हर्क चौधरीको घर हुदै गोपाल भट्टराईको घर सम्म नाली सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	४	कि.मि.
३	वडा कार्यालय हुदै मसुरिया गाउँ सम्म नाली सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	५	कि.मि.
४	दुर्गा चाक देखी साथी बाल विकास सम्म नाली सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१.५	कि.मि.
५	राजमार्ग देखी महावेव मावी सम्म नाली सहितको कालो पत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
६	स्वास्थ्य चौकी वरीपरिको सडकमा नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	१	कि.मि.
७	ठहर पौडेलको घरको दक्षिणको सडक नाली सहित कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने ।	०.८	कि.मि.
८	मसुरिया गाउँ जय टोल देखी लौटन टोल सम्म बाटो विस्तार र ग्राभेल सहितको सडक निर्माण गर्ने ।	२	कि.मि.
९	नरेश ताडको घर देखी गारमेण्ट चोक सम्म बाटो विस्तार तथा ग्राभेल सहितको सडक निर्माण गर्ने ।	३	कि.मि.
१०	राजमार्ग देखी गौडी स्कुल जाने बाटोको स्तरोन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
११	पिपलचोक देखी पश्चिम जाने बाटोको स्तरोन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१२	बनखेत रजिया चोक देखी टेक बहादुर खत्रीको घर सम्मको सडकको स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
१३	रजिया गाउँ भित्रका सहायक बाटोहरुको स्तरोन्नती गर्ने ।	२	कि.मि.
१४	चर्च टोल भित्रको सडकको बाटोको स्तर उन्नती गर्ने ।	०.५	कि.मि.
पुल तथा कल्भर्ट			
१	स्वास्थ्य चौकी देखी मल्ल चोक जोड्ने पक्की पुल निर्माण	३०	मिटर
२	कालोपुल मसुरिया गाउ जाने बाटोमा पक्की पुल निर्माण गर्ने	५	मिटर
३	गौडी स्कुल जोड्ने पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	१५	मिटर
४	मंगल बिकको घर देखी वार्ड नं ११ जेड्ने पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	३०	मिटर

५	बनखेत जाने सडकको भल्कामा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	१०	मिटर
६	रजिया जाने सडकमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	७	मिटर
७	मिलन ओलीको घर नजिक पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	७	मिटर
८	चिसापानीमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
९	जित बहादुर ताडीको घर नजिक भगवानपुरमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	७	मिटर
१०	शंकरपुको खेल मैदान जाने बाटोमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।	५	मिटर
११	चतुरे कामीको घरको पूर्व पक्की पुल निर्माण गर्ने	१५	मिटर
१२	साथी बाल विकास देखी राजी कटान जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ,	३०	मिटर
१३	सगुन टाल देखी दक्षिण दुर्गाशान्ति टोल जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने	३०	मिटर
१४	गोकण चौधरीको घरको दक्षिण खेल मैदान सम्म जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ,	२००	मिटर
१५	दुर्गाशान्ति टोलका विभिन्न स्थानमा २ वटा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	१०	मिटर
१६	फुलरानी चौधरीको खेत नजिक कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
१७	बनखेत स्कुलको दाया र बाया २ वटा कल्भर्ट निर्माण गर्ने ।।	१०	मिटर
१८	ओजुवामा कल्भर्ट र होमपाईपहरु १२० एमएम	६	वटा
१९	वडाका विभिन्न स्थानहरुमा होमपाईप राख्ने	१००	थान
२०	वडाका विभिन्न स्थानहरुमा १५० थान पोल र १०००० मिटर विद्युत लाईन विस्तार गर्ने ।		
तटबन्धन			
१	राजमार्ग देखी दक्षिण कटैनी खोलामा तटबन्धन गर्ने	३	कि.मि.
२	राजमार्ग देखी उत्तर कटैनी खोलामा तटबन्धन गर्ने	३	कि.मि.
३	भगवानपुर देखी मंगल बिकको घर सम्म तटबन्धन गर्ने	५	कि.मि.
४	खेल मैदान देखी गौडी स्कुल सम्म तटबन्धन गर्ने	२	कि.मि.
५	मसुरिया गाउँ जोड्ने पुलको दाया बाया तटबन्धन गर्ने	२	कि.मि.
आर्थिक विकास			
१	यस वडालाई मौरीपालनको पकेट क्षेत्र बनाउने	६००	जना
२	तालिमहरु (आधारभुत र एडभान्स)	२००	जना
३	मौरी घर गोला सहित र प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	१००	जना
४	मौरी जन्य बिरुवाहरु रोप्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने	५००	परिवार
५	नर्सरी व्यवस्थापन तालिम तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने	१००	जना

६	विज वृद्धि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	१००	जना
७	धान र गहुको पकेट क्षेत्र बनाउने	१०००	जना
८	व्यावसायिक रुपमा बाखापालन, बंगुरपालन, भैसीपालन तालिम तथा व्यवसायीक सहयोगहरु प्रदान गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	३००	जना
९	होजियारी, उद्यमशिलता विकास तालिम, सुरक्षा गार्ड, तरकारी खेती, मसला, फ्रिज, कम्प्यूटर, एसी, बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, पेन्टर, फास्ट फुड आदी तालिमहरु संचालन गर्ने	१२००	जना
१०	कढाई सिलाई, ब्यूटिपार्लर, कढाई तालिमको तह २ र तह ३ तालिमहरु संचालन गर्ने	५००	जना
सामाजिक विकास			
१	मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गर्ने		
२	बनखेतमा बृद्धा आश्रम निर्माण गर्ने ।		
३	प्रतिक्षलय निर्माण गर्ने (शंकरपुर, बनखेत चोक, दुर्गा शान्ति टोल, मसुरिया गाउँ, मल्ल चोक, खेल मैदान आदी)	१०	वटा
४	वडा कार्यालय अगाडी चौतारो सहितको गोल घर निर्माण गर्ने		
५	विउ बैडक नजिक सार्वजनीक शौचालय निर्माण गर्ने ।		
६	बनखेत, भगवालपुर, दुर्गा शान्ति टोल, मसुरिया गाउँ र शंकरपुरमा सामुदायिक भवन निर्माण गर्ने	५	वटा
७	छुवाछुत र छाउपडी मुक्त वडा बनाउन अभियान संचालन गर्ने		
८	वडामा कार्यरत कर्मचारी, स्वास्थ्य स्वयंसेविका, शिक्षकहरुलाई कार्यसम्पादनका आधारमा प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम		
९	टोल विकास समितिहरुलाई अभिमुखीकरण र आचार संहिता निर्माण गर्ने		
वन तथा वातावरण			
१	सामुदायिक वनहरुमा वृक्षारोपण (विजयशाल, रुद्राक्ष, रक्त चन्दन, बोटलब्रस, चिउरी तथा मौरी जन्य विरुवाहरु)		
२	सडक किनार मौरीजन्य विरुवाको वृक्षारोपन गर्ने		
३	सामुदायिक नर्सरी व्यवस्थापन गर्ने		
४	फलफुल नर्सरी स्थापना तथा एक घर ४ विरुवा लगाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने		
५	सामुदायिक वनहरुमा बेतका विरुवाहरु रोप्ने		

६	अमरिसोका बिरुवाहरूीवतरण गर्ने ।		
७	वन्य जन्तुका लागि पानी व्यवस्थापनका लागि तालहरूको मर्मत सम्भार गर्ने		
शिक्षा स्वास्थ्य खानेपानी			
१	महादेव माविको ८ कोठे पक्की भवन निर्माण तथा शौचालय र खानेपानी योजना		
२	जनचेतना आधाभुत विद्यालयमा पक्की घेरबा, शौचालय र खानेपानी		
३	शंकर आधारभुत विद्यालयको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण तथा शौचालय र खानेपानी योजना		
४	कालिका आधारभुत विद्यालयको घेरबार गरि शौचालय र्त		
५	सबै विद्यालयहरूको विद्यालय सुधार याजना निर्माण गर्ने ।		
६	सुविधा युक्त एमबुलेन्स सहित १५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने ।		
७	खोप केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने र शौचालय, प्रतिक्षालय, गोलघर र खानेपानी व्यवस्थापन		
८	पूर्ण खोप वडाका लागि अभियान संचालन गर्ने ।		
९	१००० दिने आमा र बच्चाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
१०	सुधारिएको चुलो तथा भान्सा व्यवस्थापन		
११	गुणस्तरीय स्वास्थ्यका लागि आफ्नै पहल साथ कार्यक्रम संचालन गर्ने ।		
कृषि			
१	सिचाईका लागि विभिन्न स्थानहरूमा डिप बोरिडग स्थापना	४	वटा
२	साना सिचाई तथा स्यालो ट्यूबेल बनाउने	२०	वटा
३	कृषि यात्रिकिकरणमा सहयोग तथा थप सहयोगका लागि पहल गर्ने		
४	उन्नत तथा स्थानिय जातका बिउहरूको संरक्षण र वितरण गर्ने		
५	प्रागारिक मल उत्पादनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने		
६	वडामा रहेका सबै कृषक समुहहरूमा आइपिएम कक्षा संचालन गर्ने		
७	वडामा भएका नहरहरूको मर्मत सम्भार गर्ने		
८	वडामा रहेका जग्गाहरूको माटो परिक्षण गर्ने ।		
९	सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा व्यवस्थापन र समुह व्यवस्थापन कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।		
उद्योग			

१	दुध डेरी संचालनका लागि तालिम तथा प्राविधिक सहयोग		
२	मसला उद्योगको स्थापना गर्ने ।		
३	फर्निचर उद्योगको स्थापना गर्ने		
४	बिस घर एक उद्योगको अवधारणा अगाडी बढाउने ।		
पर्यटन			
१	चिसापानी क्षेत्रमा पिक्निक स्थल आवश्यक पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गर्ने ।		
२	सामुदायिक भवनको पूर्व पट्टीको स्थानलाई पिक्निक स्थल बनाउन आवश्यक पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गर्ने ।		
३	देउराली डाडाँमा उद्यान बनाउन आश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने ।		
४	वडामा रहेका सबै मन्दिर, गुम्बा, चर्च, आदीको स्तरोन्नती गर्ने ।		

१.१० गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १०, उदासीपुर, कैलाली
पूर्वाधार विकास र सडक

सिन	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडा कार्यालय भवन निर्माण ।		
२	राजमार्ग देखी दक्षिण १० नं. वडा सिमाना सम्म मुलवाटोको दायाबाया नाली निर्माण गर्ने ।	६.५	कि मि
३	सान्तीटोलदेखी कुटीहुदै उत्तर चौराहा सम्म नाली सहीत कालोपत्रे	२.१५	कि मि
४	उत्तर चौराहा देखी सामुदायीक बनको भवन हुदै भगतपुर सम्म नालीसहीत कालोपत्रे	३	कि मि
५	हसुलिया रोड देखी काठमाण्डौ टोल हुदै सरस्वती सामुदायीक भवन सम्म नाली सहीत कालो पत्रे	३	कि मि
६	सरस्वती मा.वि.देखी सामुदायीक वन हुदै सुन्दरपुर नुकुलीपुर सम्म नाली सहीत कालोपत्रे	२.५	कि मि
७	भगतपुर देखी जवलपुर सम्म नालीसहीत कालोपत्रे	२	कि मि
८	सुन्दरपुर देखी पुर्व भैसासुर नदी सम्म नाली सहीत कालोपत्रे	१	कि मि
९	दक्षिण चौराहा देखी भैसासुर जोड्ने,पश्चिम मधियान टोल जोड्नेबाटो नाली सहित कालोपत्रे	१	कि मि
१०	भैसासुर गाउको पुरै बाटो नालीसहीत कालोपत्रे	३	कि मि
११	खानेपानी हुदै शान्तिटोल सम्म नालीसहीत कालोपत्रे	०.८	कि मि
१२	राम सिं. धानुकको घरदेखी काठमाण्डौ टोलमा रहेको पोखरी सम्म बाटो स्तर उन्नती	१.५	कि मि
१३	बेताल स्कुल देखी दक्षिण स्कुल पछाडी हुदै हसुलीया रोड सम्म नाली सहीत कालोपत्रे	१.५	कि मि
१४	जवलपुर देखी सुन्दरपुर जोड्ने नयाबाटो खोल्ने	१	कि मि
१५	ओरगान टोल देखी जंगल जोड्ने नया बाटो	०.८	कि मि
१६	भैसासुर स्कुल देखी ऐठा जोड्ने नया बाटो	१	कि मि
१७	मैदान चोक देखी दक्षिण जुङ्गयान घर सम्म को नया बाटो	१	कि मि
१८	लसीराम चौधरीको घरदेखी दक्षिण भगतपुर बाटोमा जोड्ने नया बाटो	०.८	कि मि
१९	सरस्वती सामुदायीक वनदेखी लक्षिम सामुदायीक वनको सिमाना सम्म बाटो स्तर उन्नती	२	कि मि
(ख) पुल तथा कल्भर्ट			

१	दक्षिण चौराहा देखी भैसासुर जोड्ने पक्कपुल निर्माण गर्ने ।	५००	मिटर
२	रामजानकी मन्दिरदेखी चमारीपुर जोड्ने पक्कपुल निर्माण गर्ने ।	७००	मिटर
३	सान्तीटोल कलभर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
४	रामकृष्ण चौधरीको घरनजिक कलभर्ट निर्माण गर्ने ।	४	मिटर
५	जुङ्गयान भरनजिक कलभर्ट निर्माण गर्ने ।	८	मिटर
६	यस वडाका लागि ४५ एमएम, ६० एमएम, ९० एमएम र १२० एमएमका होमपाईप राख्ने ।	१००	वटा

(ग) तटबन्धन

१	लिक्मा कटैनी नदीको दायाबाया तटबन्धन गर्ने । (सुमानदी तटबन्धन - लिक्मा कटैनी)	७	कि मि
---	--	---	-------

कृषी विकास

१	कृषी मिटर सर्वसुलभ उपलब्धताका लागी पहल गर्ने ।		
२	उन्नत तथा स्थानीय जातका विउको संरक्षण र वितरण गर्ने ।		
३	सर्वसुलभ मल उपलब्धताका लागी मल विक्री डिपोको स्थापना गर्ने ।		
४	माटो परीक्षण सिवीर सञ्चालन गर्ने ।		
५	प्रङ्गारीक मल उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
६	वडामा रहेका सबै कृषी समुहहरूमा IPM कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		
७	कृषी यन्त्रीकरणमा सहयोग तथा थप पहल गर्ने ।		

आर्थिक विकास

१	भैसीपालन पकेट क्षेत्र निर्माण गर्ने ।	१५०	घरधुरी
२	तालीम तथा पुवाधार निर्माणमा सहयोग गर्ने ।		
३	डालेघास तथा भुईघासको विउ र विरुवा वितरण गर्ने ।		
४	दधसंकलन केन्द्रका लागीप्रविधी सहयोग गर्ने ।		
५	प्राविधिक सहयोग गर्ने ।		
६	सीलाई कटाई तह २ तालीम प्रदान गर्ने ।	३००	जना
७	बेत, कढाई, ब्यूटिपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, ड्राईभिडग, वेल्डिङग, होजियारी, मुडा बनाउने, आलमुनियम फेब्रिकेटर, अगरबत्ती, खेलौना निर्माण, सेनेटरी	१५००	जना

प्याड निर्माण, नमकिन बनाउने, क्रिष्टल मेटलका सामाग्री उत्पादन, मोबाईल मर्मत, कम्प्युटर, नेपाली कागज बनाउने, सुरक्षगार्ड, हेयर कटिङग, मन्टेश्वरी, सहकारी शिक्षा सम्बन्धि आदी तालिमहरु संचालन गर्ने		
---	--	--

सामाजिक बिकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी)

१	टोल विकास समितीलाई क्षमता विकास तालिम र त्यसको आचारस.हिता निर्माण ।		
२	लैङ्गिक समानता क्षमता विकास तालिम ।		
३	छाउपडी तथा छुवाछुत न्युनिकरणका लागि अभियान सञ्चालन गर्ने ।		
४	सरस्वती मा.वी.मा ८ कोठे भवन निर्माण,पक्क घेरवार,वाल उधान निर्माण,वालमैत्री सौचालय र खानेपानीको व्यवस्थागर्ने ।		
५	सरस्वती मा.वी.लाई नमुना मा.वी.निर्माण गर्ने ।		
६	वेताल आ.वी.मा पक्क घेरवार गर्ने ।		
७	सबै सामुदायीक विध्यालयको विध्यालय सुधार योजना निर्माण गर्ने ।		
८	महालक्ष्म आ.वी.मा ४ कोठे पक्क भवन र घेरवार ।		
९	विद्यालय भर्नादर वढाउन र विध्यालय छोड्ने दर घटाउन अभियानका रुपमा कार्यक्रम चलाउने ।		
१०	सरस्वती मा.वी.मा प्राविधिक विषयको पढाई सुरु गर्ने ।		
११	वालविकास सुदृढीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
१२	वडाका सबै विध्यालयहरुमा रेडकसको जुनिएर सर्कल र नेपाल स्काउटको कार्य सञ्चालनका लागि पहल गरी सञ्चालन गर्ने ।		
१३	सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाई केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
१४	एम्बुलेन्स खरीद सेवा संचालन गर्ने ।		
१५	सिकलसेल एनिमिया जाचका लागि वार्षीकरुपमा सिवीर सञ्चालन गर्ने ।		
१६	सर्ने तथा नसर्ने दिर्घकालीन रोगका विरामीले सेवन गर्ने औषधी सर्वसुलभ उपलब्धताको व्यवस्था मिलाउने ।		
१७	पुर्ण सरसफाई तथा पुर्ण खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।		
१८	आफ्नै पहलमा साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
१९	एक घर एक धारा स्वच्छ खानेपानी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		

वन तथा वातावरण

१	कटैनी नदीमा जैविक तटबन्धन		
२	सरस्वती सामुदायीक वनलाई वैज्ञानिक वन ब्यवस्थापनमा लेजाने ।		
३	सडक किनारामा मौरीजन्य वृक्षारोपण गर्ने ।		
४	एक घर ५ फलफुल कायक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
५	सामुदायीक वनमा वन नर्सरी स्थापना गर्ने ।		
६	विपद ब्यवस्थापन समबन्धि तालीम तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
उधोग र प्रयटन			
१	जडीबुटी उत्पादन तथा प्रसोधन केन्द्र स्थापना गर्ने ।		
२	काठमाण्डौ टोलमा रहेको तालमा पिकनिक स्पोर्ट निर्माण गर्ने ।		
३	वडामा रहेका मठमनिदर,चर्च,गुम्बाको स्तर उन्नती र संरक्षण गर्ने ।		
४	सास्कृतिक क्लबको स्थापना गर्ने नैतिक शिक्षाको कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		

९.११ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ११, ऐठा, कैलाली
पूर्वाधार विकास तथा सडक

सिन	योजनाको विवरण	दुरी	कैफियत
१	वडा कार्यालय भवन निर्माण ।		
२	कृषि सडक नालीसहित कालोपत्रे सितापुरदेखि डम्मारीपुर सम्म	९	कि मि
३	सडकस्तर उन्नती ग्राभेल जरहीकटान दभाङ्गी टोल	०.३	कि मि
४	सडक ग्रावेल तथा स्तर उन्नती दक्षिण कान्तीपुर	०.५	कि मि
५	डम्मारीपुर देउनाहन टोल बाटो स्तर उन्नती	२	कि मि
६	गिताको घर देखि पश्चिम कल्भर्ट सम्म स्तर उन्नती.डमारीपुर	०.२	कि मि
७	वाँधुरामको घर देखि फिर्ताको घर सम्म स्तर उन्नती डमारीपुर	०.३	कि मि
८	सडक स्तर उन्नती कालिका आ.वि. देखि पश्चिम चोक सिवपुर	०.३	कि मि
९	सडक स्तर उन्नती कालिका आ.वि. देखि उत्तर सिवपुर	०.३	कि मि
१०	सडक स्तर उन्नती जल प्रसादको घर देखि पुर्व कृषिसडक सम्म चमरैया	०.३	कि मि
११	सडक ग्रावेल तथा स्तर उन्नती वभाङ्गी टोल सा.व.भवन दक्षिण	०.३	कि मि
१२	सडक स्तर उन्नती दक्षिण कान्तिपुर	०.५	कि मि
१३	सडक स्तर उन्नती कल्भर्ट देखि दुदरपुर सम्म चमरैया	०.२	कि मि
१४	सडक स्तर उन्नती हरीप्रसादको घर देखि मान बहादुरको घर सम्म ऐठा	०.५	कि मि
१५	पेरहनी देखी जरहकिटान जोड्ने नया बाटो खोल्ने	०.८	कि मि
१६	ऐठादेखी भैसासुर जोड्ने नया बाटो खोल्ने	१	कि मि
पुल तथा कल्भर्ट			
१	पक्कपुल निर्माण पेरहनी कान्तीपुर जोड्ने	८०	मिटर
२	भो.पु दक्षिण शिवपुर ऐठा जोड्ने	८०	मिटर
३	गौरीगंगा न.पा. र कैलारी गा.पा. जोड्ने पक्कपुल निर्माण लिक्मा कटैनी	१२०	मिटर
४	भो. पुल छेटकी टिकापुर र जवलपुर जोडन	१२०	मिटर
५	पेरहनी देखी वडा नं. ९ मंगल वि.क.को घर हुदे संकरपुर जोड्ने पक्कपुल	८०	मिटर
६	ऐडा देखी भैसासुर जोड्ने नया बाटोमा पक्कपुल	५	मिटर
७	शिवपुर वैगहवा मा कल्भर्ट निर्माण	३	मिटर
८	शिवपुर दक्षिण टोल राम नाथको घर नजिक कल्भर्ट निर्माण	२	मिटर

९	पेरहनी कल्भर्ट निर्माण	३	मिटर
१०	कल्भर्ट निर्माण जरहीकटान	५	मिटर
११	गिता को घर नजिक ६० एम.एम २ पीस	२	थान
१२	देनाहान टोल पर्विनको घर नजिक ६० एम.एम १ थन	२	थान
१३	भन्भटपु पश्चिम टोल ६० एम.एम २ थान	२	थान
१४	चमरैया ६० एम.एम विन्तीराम को घर नजिक २ थान	२	थान
१५	शिवपुर लेखरामको घर नजिक ४५ एम.एम २ थान	२	थान
१६	तपेन्द्र को घर नजिक ४५ एम एम २ थान	२	थान
१७	सुर्भानेको घर नजिक ९० एमएमको ३थान	३	थान
१८	आशारामको घर नजिक ६० एम एम २ थान	२	थान
१९	शंकर चौधरीको घर नजिक ६० एम एम २ थान	२	थान
२०	सितापुरअंक कडायतको घर नजिक ९० एमएमको	२	थान
२१	जरहीकटान दोकान नजिक होम पार्यप ९० एमएम २ थान	२	थान

तटबन्धन

१	कटैनी नदीको दाया र बाया तटबन्धन	८	कि मि
२	सुर्मा नदी दाया र बाया तटबन्धन (लिक्मा कटैनी)	४	कि मि

कृषी विकास

१	कृषी सम्बन्धी तालीम विउ सहीत .....२०० जना ।		
२	तरकारी संकलन केन्द्र स्थापना तथा संचालन ।		
३	एक घर एक करेसावारी स्थापना गर्ने ।		
४	शिवपुर दक्षिण टोल कागती पकेट क्षेत्र.....१०० जना ।		
५	शिवपुर उत्तर टोल धान पकेट क्षेत्र		
६	डम्मारीपुर धान पकेट क्षेत्र		
७	सितापुर ,जरहीकटान धानपकेट क्षेत्र.....१०० घरधुरी		
८	भन्भटपुर गहुँ पकेट क्षेत्र		
९	ऐंठा गहुँ पकेट क्षेत्र		
१०	पेरहनी गहुँ पकेट क्षेत्र.....१०० घरधुरी		
११	उत्तर र दक्षिण कान्तीपुर केरा पकेट क्षेत्र.....२ समुह		

१२	बंगुर पकेट क्षेत्र .....१०० जना		
१३	बाखापालन .....५० जना		
१४	वेमौसमी तरकारी खेती .....५० जना ।		
१५	भैसीपालन ..... ४० जना ।		
१६	यन्त्रिकरणमा सहयोग तथा पहल गर्ने ।		
१७	सर्वसुलभ तरीकाले मल उपलब्धताका लागी मल विक्री डिपो स्थापना ।		
१८	डाले घास तथा भुई घासको विरुवा तथा विउ वितरण ।		
१९	उन्नत तथा स्थानीय जातको विउ संरक्षण र वितरण ।		
२०	वडा भरीका सबै कृषी समुहहरुमा IPM कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		
२१	ऐठा सिचाई योजना (मोटर पार्यप सहितको)		
२२	पेरहनी सितापुर जरहीकटान सिंचाई मोटर पाईप		
२३	उत्तर शिवपुर सिचाई योजना (मोटर पाईप सहितको)		
२४	दक्षिण शिवपुर सिचाई योजना (मोटर पाईप सहितको)		
२५	चमरैया सिंचाई योजना आर्टिजन वारिग		
२६	चमरैया सिचाईको लागी नहर निर्माण		
२७	भन्भटपुर,डम्मारीपुर सिंचाईआयोजना नहर निर्माण		
२८	डम्मारीपुर देउनाहान टोल मोटर वोरिड र घर सहितको व्यवस्था		
आर्थिक विकास			
१	सिलाईकटाई तालीम -विपन्न दलित.....१०० जना ।		
२	सिलाईकटाई तह २..... ४० जना ।		
३	सिलाईकटाई तह ३..... २० जना ।		
४	कडाई बुनाई तालीम ..... ८० जना		
५	ब्यूटीपार्लर तालीम ..... ८० जना ।		
६	अपागता हरुको लागी वेतवाँस कार्यक्रम		
७	घुम्तिकोष स्थापना .....१०० समुह		
८	बेत, कढाई, ब्यूटीपार्लर, पल्म्बर, इलेक्ट्रिसियन, मेसन, कारपेन्टर, फर्निचर, पेन्टर, फास्ट फुड, ड्राईभिडग, वेल्डिङग, होजियारी, मुडा बनाउने, आलमुनियम फेब्रिकेटर, अगरबत्ती, खेलौना निर्माण, सेनेटरी प्याड निर्माण, नमकिन बनाउने, क्रिष्टल मेटलका सामाग्री उत्पादन, मोबाईल मर्मत,	७००	जना

	कम्प्युटर, नेपाली कागज बनाउने, सुरक्षगार्ड, हेयर कटिङग, मन्टेश्वरी, सहकारी शिक्षा सम्बन्धि आदी तालिमहरु संचालन गर्ने		
सामाजीक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी)			
१	सबै विद्यालयहरुमा पक्की घेरवार गर्ने ।		
२	विद्यालय सुधार योजना निर्माण गर्ने ।		
३	वालवीकासको स्तर उन्नती गर्ने ।		
४	प्रौढ कक्षा सञ्चालन गर्ने ।		
५	रा.भवानी मा.वा मा ८ कोठे पक्क भवन ।		
६	जनज्योती आ.वी.कान्तीपुर वालमैत्री सौचालय निर्माण		
७	पेरहनी क्लव भवन निर्माण		
८	डोलारीमन्दिर मर्मत शिवपुर उत्तरटोल		
९	मन्दिर निर्माण उत्तर कान्तिपुर		
१०	नेतृत्व विकास कार्यक्रम युवाहरुको लागी		
११	वडास्तरीय खेलकुद विकास		
१२	एकल महिला कार्यक्रम		
१३	वालविवाह न्यनिकरण कार्यक्रम		
१४	मुक्त कमैया र कमलहरी विकास कार्यक्रम		
१५	समादायिक भवन निर्माण डम्मारीपुर		
१६	समादायिक भवन निर्माण भन्भटपुर		
१७	समादायिक भवन निर्माण चमरैया		
१८	समादायिक भवन निर्माण शिवपुर		
१९	समादायिक भवन निर्माण दक्षिण कान्तिपुर		
२०	समादायिक भवन निर्माण उत्तर कान्तिपुर		
२१	समादायिक भवन निर्माण ऐंठा		
२२	पुर्ण खोप तथा पुर्ण सरसफाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।		
२३	१००० दिने आमा तथा नवजात सिसुमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
२४	सामुदायीक स्वास्थ्य ईकाई केन्द्रको स्थापना गर्ने ।		
२५	स्वास्थ्यका लागी आकसमीक कोषको व्यवस्थापन गर्ने ।		

२६	सुधारीयको चुलो तथा भान्सा ब्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
२७	एकघर एकधारा स्वच्छ खानेपानी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
वन तथा वातावरण			
१	वडा भित्रका सबै सामुदायीक वनहरुलाई वैज्ञानिक वन ब्यवस्थापनमा लैजान		
२	सडक किनारमा वृक्षारोपण गर्ने ।		
३	सामुदायीक वनमा नर्सरी स्थापना गर्ने ।		
४	फलफुल नर्सरी स्थापना तथा १ घर ५ फलफुल का विरवा वृक्षारोपण गर्ने		
५	सामुदायीक वनमा बन्यजन्तुका लाई पानीका लागी पोखरी ब्यवस्थापन गर्ने		
६	जैविक तटबन्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
७	वडा स्तरीय विपद ब्यवस्थापन समुह निर्माण गरी कार्ययोजनाबनाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
८	विपद ब्यवस्थापन समबन्धि तालीम तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।		
उधोग र प्रयटन			
१	छुट्टी टिकापुर पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण ।		
२	चमरैया ताल पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण ।		
३	ऐठा गाउ रचमरैया गाउमा होमस्टे सञ्चालन गर्ने ।		
४	सालको पातकोदुनाटपरीको घरेलु उधोग स्थापना गर्ने ।		

९.१२ नगरपालिकाले प्रदेश र संघिय सरकारमा पठाएका योजनाहरु

कालोपत्रे सडक

- मसुरिया देखी तालवन्दसम्म कालोपत्रे सडक वडा नं. ७
- राजिपुर नयाँ वजारदेखी कालिका मा.वि.सम्म कालोपत्रे सडक वडा नं. ४
- राजिपुर विच वजारदेखी दक्षिण गदरिया जोड्ने वाटो निर्माण वडा नं. ४
- राजिपुर चोकदेखी खनिया ताल वाटो निर्माण वडा नं. ४
- राजिपुरदेखी अण्डैया जानेवाटो निर्माण वडा नं. ४
- वनवेहडा देखी धुर्जना जोड्ने वाटो कालोपत्रे वडा नं. ६
- वडा नं. ९ साभावजार देखी ऐठा भैसापुर कालोपत्रे सडक
- चौमाला वजार ढल निकास सहित कालोपत्रे सडक
- वडा नं. ५ को रिडरोड र कालोपत्रे सडक निर्माण
- चौमाला वालुवा गडा सडक निर्माण

पक्कीपुलतर्फ

- वडा नं. १० र ११ को भैसापुर उदासीपुर जोड्ने पक्की पुल निर्माण
- वडा नं. ७ को मनकापुर र वसन्त टोल जोड्ने पक्कीपुल निर्माण
- वडा नं. ७ को वसन्त टोल र मट्कौना जोड्ने पक्की पुल निर्माण
- वडा नं. १ र २ को चौमाला नयाँ वजार र पुरानो वजार जोड्ने चौमाला नदीमा पक्की पुल निर्माण
- वडा नं. २ को उदासी र धनगढी उ.म.न.पा. को रामपुर जोड्ने पक्की पुल निर्माण
- वडा नं. ७ र ९ जोड्ने श्याम धामीको घर नजिक पक्की पुल निर्माण
- वडा नं. ९ को कम्दा भगवानपुरमा पक्कीपुल निर्माण
- वडा नं. ५ को अण्डैया वालुवाटार जोड्ने पक्कीपुल निर्माण
- वडा नं. ११ को ऐठा र शिवपुर जोड्ने पक्कीपुल निर्माण

भुलुङ्गे पुलतर्फ

- मटकौना र अन्डैया जोड्ने सेती खोलामा भु.पु. निर्माण
- वडा नं. १ चनौरादेखी कालिका मा.वि.आउने वाटोको गौरीगंगा नदीमा भु.पु. वडा नं. ४
- शान्तिटोल भादा देवीगंज जाने वाटोमा गौरीगंगा नदीमा भु.पु. निर्माण वडा नं. ४
- वडा नं. ९ कमल वि.क.को घरदेखी पश्चिम नाला शंकरपुरमा
- वडा नं. ९ को वासु गुरागाई घरदेखी पूर्वी सगुन टोल जोड्ने
- वडा नं. १ को गोप्का र वडा नं. २ को धवै जोड्ने चौमाला नदीमा भु.पु. निर्माण
- वडा नं. ५ र ७ जोड्ने भु.पु.निर्माण
- वडा नं. ४ र ५ जोड्ने भु.पु. निर्माण
- वडा नं. १० को उदासीपुर चमारीपुर जोड्ने भु.पु. निर्माण

सौर्यउर्जातर्फ

- न.पा.का सबै वडा तथा सडकमा सौर्यवती जडानका कार्यक्रम

सिंचाईतर्फ

- वडा नं. ६ को वनवेहडा खेला मोहनराज जोशीको घर नजिक पक्की बाँध सहित नहर निर्माण
- कान्द्रा सिंचाई आयोजना विस्तार वडा नं. ७ र ९
- वडा नं. ९ को साभाँ वजारदेखी ऐठा वाटो पूर्व सिंचाई वोरिङ्ग
- वडा नं. ५ बालुवागडा सिंचाई आयोजना
- १० किसान १ स्यालो टुवेल कार्यक्रम

विद्युततर्फ

- वडा नं. ११ मा हालसम्म विद्युत नपुगेकाले विद्युत लाईन विस्तार
- गौरीगंगा न.पा.लाई लोडसेडिड मुक्त न.पा.घोषणाको लागि ५ थान ट्रान्सफरमर

खानेपानि तथा सरसफाइतर्फ

- वडा नं. ६ मा खानेपानी ट्यांकी निर्माण

शान्ति सुरक्षातर्फ

- इलाका प्रहरी कार्यालय मसुरियाको भवन निर्माण र क वर्गको ईलाका प्रहरी कार्यालय स्थापना
- वडा नं. ४ को राजिपुर र वडा नं. ५ को अन्डैयामा स्थायी प्रहरी चौकी स्थापना

स्वास्थ्यतर्फ

- वडा नं. ५ मा नगर स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण
- वडा नं. ११,१०,४,७,८, ३,६ र १ मा नगर स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना
- मसुरिया स्वास्थ्य चौकी र चौमाला प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रका लागि २ वटा एम्बुलेन्स
- चौमाला प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई अस्पतालमा परिणत

खेलकुदतर्फ

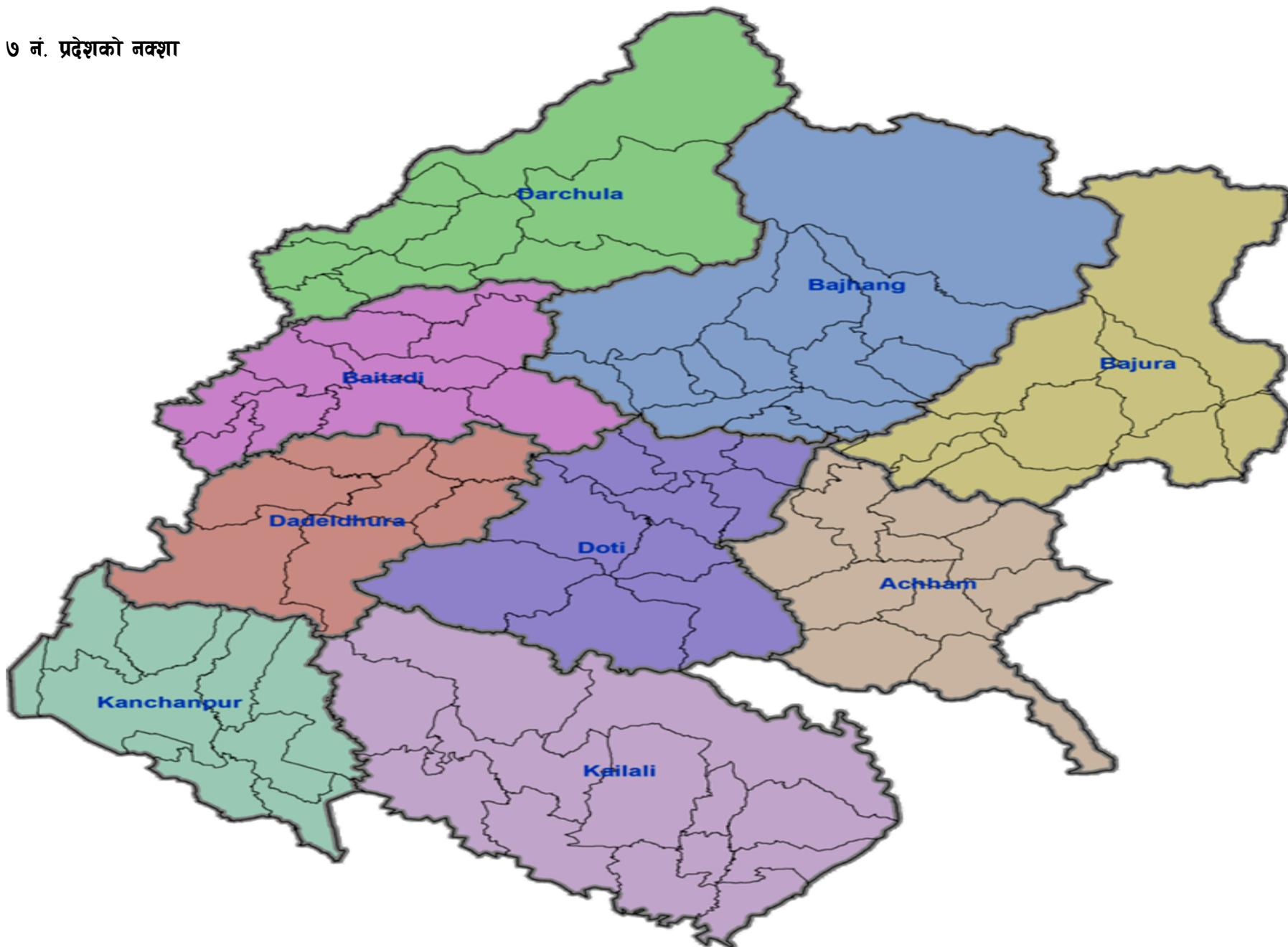
- वडा नं. ६ को त्रिपुरा मन्दिर नजिक खेल मैदान निर्माण

पर्यटनतर्फ

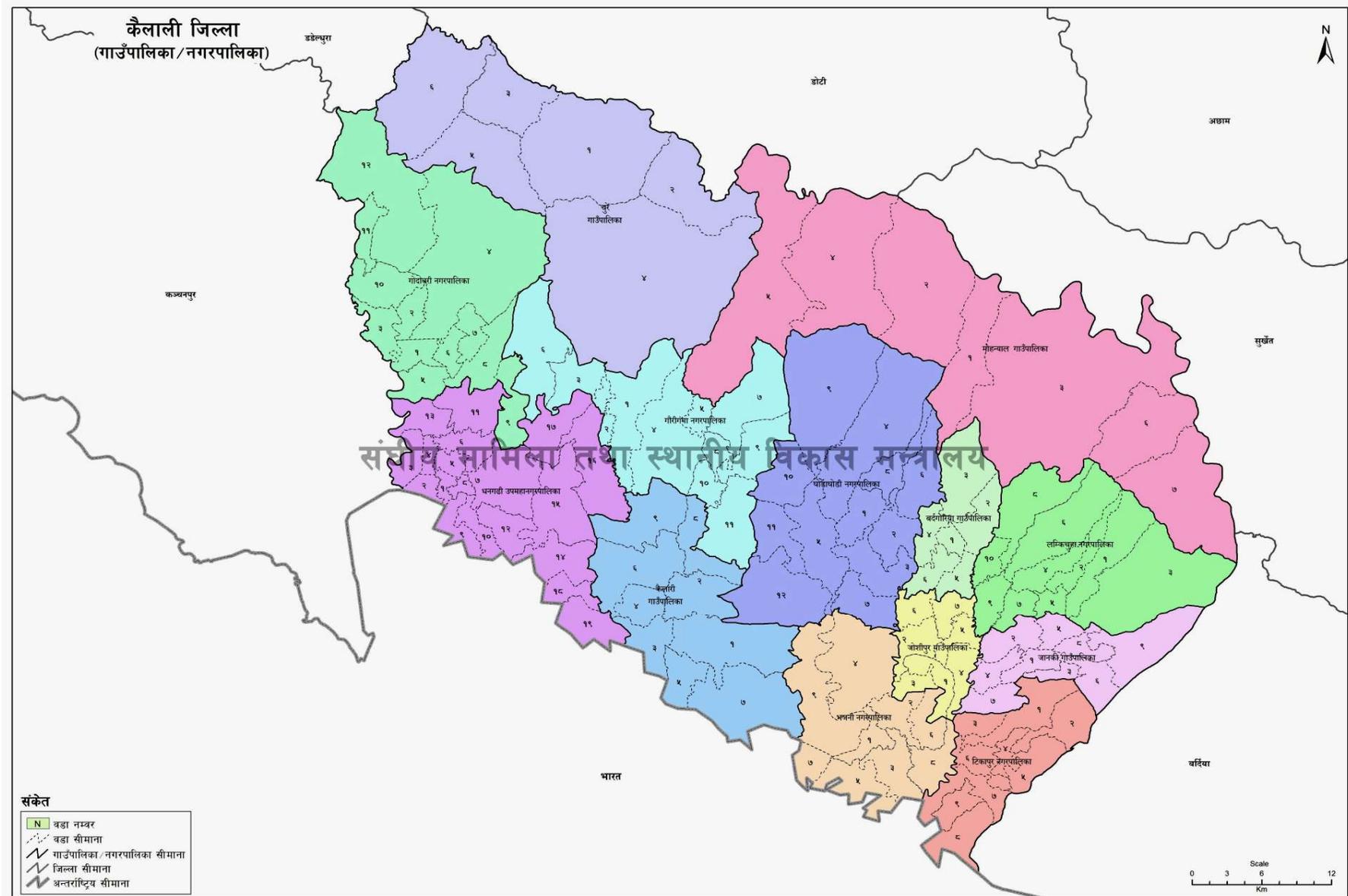
- लठैया मुक्त कमैया वस्ती पुर्व चौरमा पर्यटन उद्यान निर्माण
- वडा नं. १ स्थित चौमाला बजारमा रहेको मोहन्याल मन्दिर सहित सप्तऋषी आश्रमलाई गुरुयोजना सहित धार्मिक पर्यटकिय स्थलका रुपमा गुरुयोजना निर्माण

७ नं. प्रदेशको नक्शा

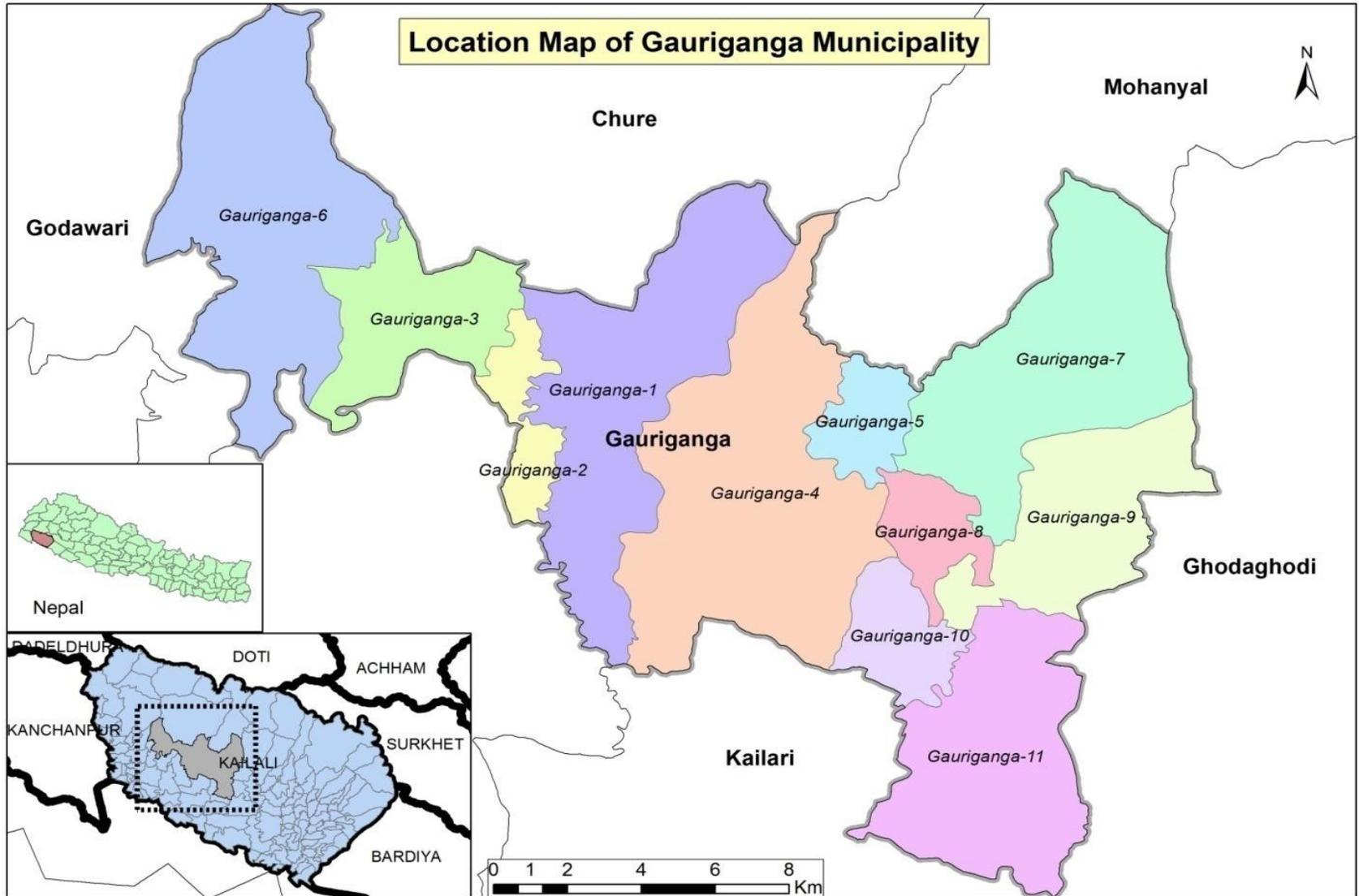

कैलाली जिल्लाको नक्शा

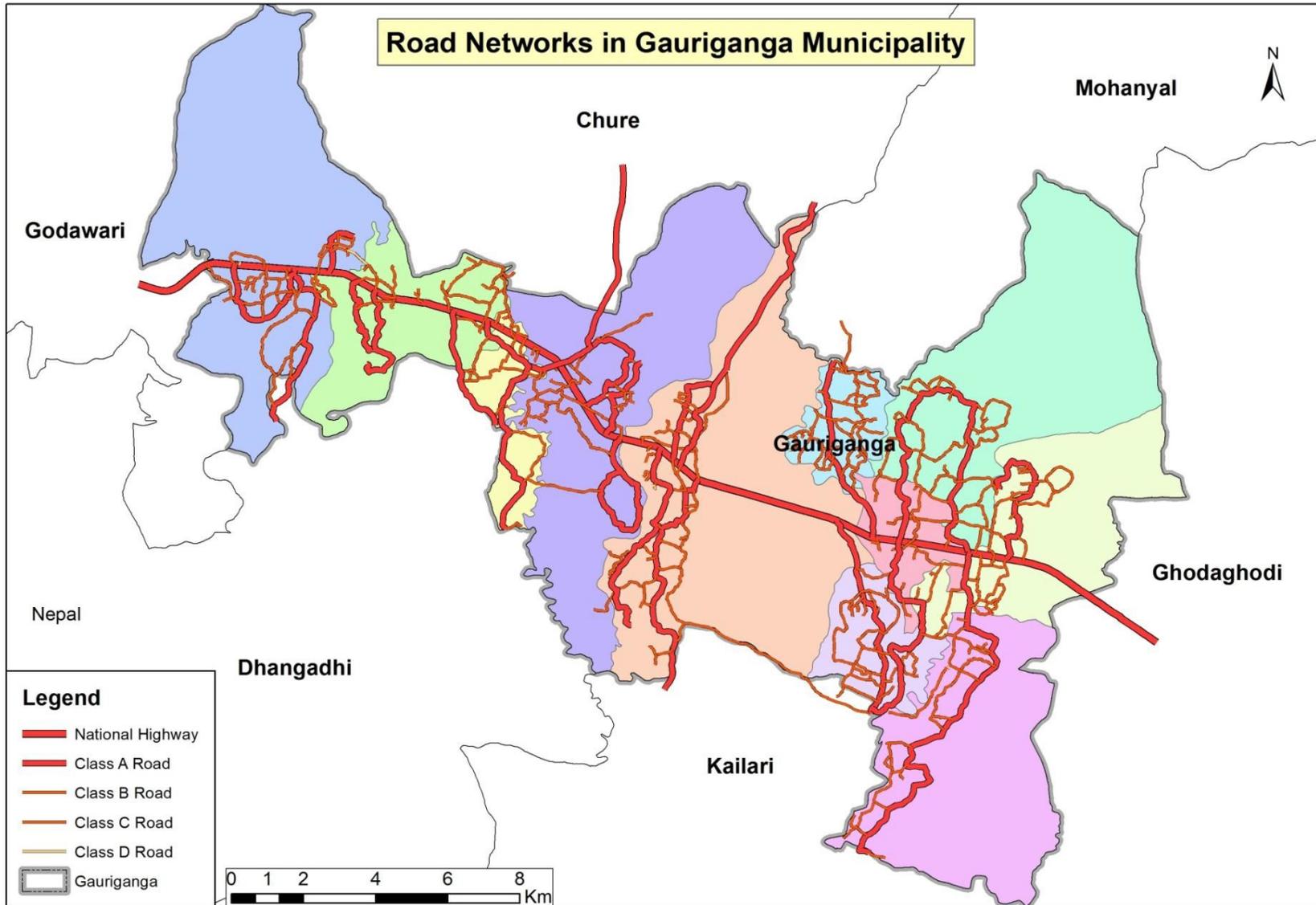

स्रोत: स्थलचित्र नक्सा (स्केल १:२५,००० / १:२,००,०००), नार्थ विभाग, गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विधेय, संसोधित वा स्वायत्त क्षेत्रको संस्था तथा सीमाना निर्धारण आयोग

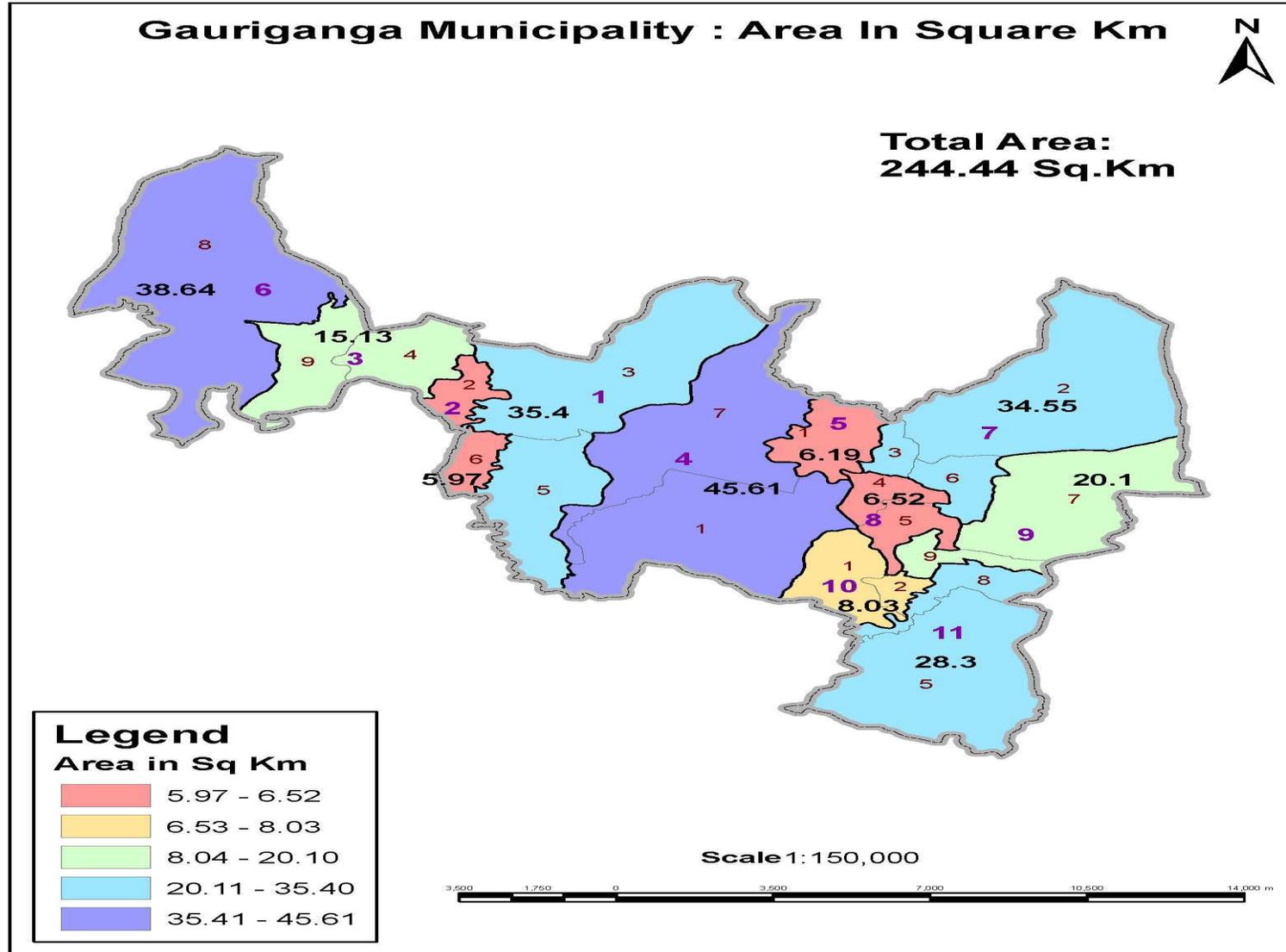
गौरीगंगा नगरपालिकाको नक्शा

गौरीगंगा नगरपालिकाको सडक संजालको नक्शा

गौरीगंगा नगरपालिकाको क्षेत्रफल छुट्टीने नक्शा

विषय सुची

विषय सुची	पेज नं.
खण्ड १ : परिचय	
१.१ पृष्ठभूमि :	१-३
१.२ आवधिक योजनाको औचित्य	४
१.३ आवधिक विकास योजना तर्जुमाका उद्देश्यहरु	५
१.४ आवधिक विकास योजना तर्जुमाका सिमाहरु	६
१.५ आवधिक विकास योजना तर्जुमाका कार्यविधिहरु	७-८
खण्ड २ : गौरीगंगा नगरपालिकाको परिचय र नगरका संभावनाहरु	
२.१ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	९-१०
२.२ नगर विकासका अवसर तथा संभावनाहरु	१०
२.२.१ कृषि तथा कृषि जन्य उद्योगका संभावनाहरु	१०-११
२.२.२ पशुपालन	१२
२.२.३ वन जंगल र वनजन्य पैदावार	१२
२.२.४ सिचाई	१२
२.२.५ ताल तलैयाहरु	१३
२.२.६ जनशक्ति	१३
२.२.७ सडक यातायात	१४
२.२.८ पर्यटन विकास	१४
खण्ड ३ : नगरपालिकाका चुनौती र समस्याहरु	
३.१ कृषि उत्पादन	१५
क) जन संख्याको बढ्दो चाप	१५
ख) परम्परागत प्रविधिको प्रयोग	१५
ग) सिचाईको अप्राप्तता	१५
घ) कृषि ऋण	१६
ङ) कृषि पूर्वाधारको कमी	१६
च) उद्योग	१६

३.२ भौतिक पूर्वाधार विकासका समस्याहरु	१७
क) सडक	१७
ख) खानेपानी	१७
ग) विद्युत	१८
३.३ सामाजिक विकास क्षेत्र	१८
क) शिक्षा	१८
ख) स्वास्थ्य	१९
३.४ वातावरणिय समस्या	१९
३.५ वित्तिय समस्या	१९
क) आय	१९
ख) व्यय खर्च	२०
३.६ संस्थागत विकास	२१
खण्ड ४ : नगरको दिर्घकालिन सोचँ, लक्ष्य र रणनीतीहरु	
४.१ नगर विकासका शिद्धान्तहरु	२२-२५
खण्ड ५: नगर विकासका प्राथमिकताका क्षेत्रहरु	
५.१ नगरपालिकाका प्राथमिकताका क्षेत्र र कृत्याकलापहरु	२६-२९
खण्ड ६: विषयगत लक्ष्य र सुचँकहरु	
६.१ परिचय	३०
६.२ नगर विकासका विषयगत लक्ष्य र सुचँक	३०
६.२.१ आर्थिक विकास क्षेत्र	३१-३५
६.२.२ भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	३६-३७
६.२.३ सामाजिक विकास क्षेत्र	३८-४०
६.२.४ वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन (वनको संरक्षण गैरकाष्ठ वन जन्य उद्यम)	४१
६.२.५ सिचाई, विद्युत, उर्जा र संचार	४२
६.२.६ शुसाशन तथा संस्थागत विकास क्षेत्र	४३
६.२.७ पर्यटन विकास क्षेत्र	४४
६.२.८ दलित बालबालिका महिला अपाङ्ग साथै पिछडिएका वर्ग (लक्षित वर्ग)	४५-४६

खण्ड ७: मुख्य कार्यक्रम, समयावधी र बजेट तथा जिम्मेवारी	
७.१ कृषि र पशुपालनमा आधारित	४७-४८
७.२ कृषि तथा गैर कृषिमा आधारित सीप एवं रोजगार	४८-४९
७.३ भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार	५०
७.४ सडक, यातायात तथा पुल कल्भर्ट निर्माण	५०-५१
७.५ सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई)	५१-५२
७.६ वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन	५२-५३
७.७ सिचाई, विद्युत, उर्जा र संचार	५३-५४
७.८ लक्षित वर्ग कार्यक्रमहरु	५४-५५
७.९ कला संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा खेलकुद र युवा शसक्तिकरण कार्यक्रम	५५
७.१० पर्यटन विकास कार्यक्रम	५६
७.११ शुसाशन तथा संस्थागत विकास	५६
खण्ड ८ : जोखिम र जोखिमको पूर्वानुमान	
८.१ जोखिम पक्ष र यसको पूर्वानुमान	५९
खण्ड ९ : नआवियो निर्माणका क्रममा विभिन्न वडाहरुबाट आएका क्षेत्रगत योजना विवरण	
९.१ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १, गोक्का, कैलाली	६०-६४
९.२ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. २, चौमाला पुरानो बजार, कैलाली	६५-६९
९.३ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ३, भिल, कैलाली	७०-७६
९.४ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ४, राजीपुर, कैलाली	७७-८२
९.५ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ५, अण्डैया, कैलाली	८३-८८
९.६ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ६, बनबेहडा, कैलाली	८९-९५
९.७ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ७, मसुरिया, कैलाली	९६-९८
९.८ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ८, बडैपुर, कैलाली	९९-१०३
९.९ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ९, मसुरिया, कैलाली	१०४-१०८
९.१० गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. १०, उदासीपुर, कैलाली	१०९-११२
९.११ गौरीगंगा नगरपालिका वार्ड नं. ११, ऐठा, कैलाली	११३-११७
९.१२ नगरपालिकाले प्रदेश र संघिय सरकारमा पठाएका योजनाहरु	११८-१२०

तालिकाहरु	पेज नं.
तालिका नं १ नगर आवधिक विकास योजना निर्माण निर्देशन समिति	८
तालिका नं २ नगरपालिकामा रहेका ताल तलैयाहरु	१३
तालिका नं ३ गौरीगंगा नगरपालिकाको विगत २ वर्षको आय व्यय विवरण	२०
तालिका नं ४ आन्तरिक आयमा चालु खर्च	२०
तालिका नं ५ दिर्घकालिन सोच अनुसारको लक्ष्यमा पुग्न अबलम्बन गर्ने मुख्य रणनीति:	२२
तालिका नं. ६ नगरपालिकाका प्राथमिकताका क्षेत्र र क्रियाकलाप	२६-२९
तालिका नं ७ नगरको आर्थिक विकासका विषयगत क्षेत्र र लक्ष्य	३१-३५
तालिका नं ८ नगरको भौतिक पूर्वाधार	३६-३७
तालिका नं ९ नगरको सामाजिक विकास क्षेत्र	३८-४०
तालिका नं १० नगरको वन वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन	४१
तालिका नं ११ नगरको सिचाई, विद्युत, उर्जा र संचारको अवस्था	४२
तालिका नं १२ नगरको शुसाशन र संस्थागत विकासको अवस्था	४३
तालिका नं १३ नगरको पर्यटन विकासको अवस्था	४४
तालिका नं १४ नगरमा दलित, बालबालिका, महिला, अपाङ्ग पिछडिएका वर्गको अवस्था	४५
तालिका नं. १५ विषयगत क्षेत्र, कार्यक्रमहरु, समयावधि र जिम्मेवारी	४७-५६
तालिका नं. १६ आवधिक योजना अवधिको लागि सम्भाव्य वजेट अनुमान	५७-५८
तालिका नं १७ जोखिम र त्यसको पूर्वानुमानको अवस्था	५९

नगर आवधिक योजना निर्माणकालागि आयोजना गरिएको कार्यशाला गोष्ठीमा प्रा.डा. हेमराज पन्त सहजीकरण गर्दै

नगर आवधिक योजना निर्माणकालागि आयोजना गरिएको कार्यशाला गोष्ठीमा उपस्थित सहभागीहरु

**नगर आवधिक योजना निर्माणकालागि आयोजना गरिएको कार्यशाला गोष्ठीमा
छलफल गर्दै सहभागीहरू**

**नगर आवधिक योजना निर्माणकालागि आयोजना गरिएको कार्यशाला गोष्ठीमा सहभागीहरू संग
छलफल गर्दै नगर प्रमुख भिम बहादुर देउबा**

**आवधिक योजना निर्माणकालागि वडा स्तरमा आयोजना गरिएको योजना सम्बन्धि छलफल गौरी
गंगा नपा वार्ड नं. ६, मसुरिया**

**आवधिक योजना निर्माणकालागि वडा स्तरमा आयोजना गरिएको योजना सम्बन्धि छलफल
गौरीगंगा नपा वार्ड नं. ७, कैलाली**

**आवधिक योजना निर्माणकालागि वडा स्तरमा आयोजना गरिएको योजना सम्बन्धि छलफल
गौरीगंगा नपा वार्ड नं. १०, ऐठा**

**आवधिक योजना निर्माणकालागि वडा स्तरमा आयोजना गरिएको योजना सम्बन्धि छलफल
गौरीगंगा नपा वार्ड नं. ५, अण्डैया**